

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

ראש השנה תשפ"ז

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק תשיעי – העור והרוטב דף קטע עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצה תוספות

טומאת בית הסתרים היא – היא קבל טומאה במחזור? והלא מגעו בסתר, וקימא לן בגדה (מ.א.) מקרא דטומאת בית הסתרים לא מטמא. רבי מאיר היא – ב'בהמה המוקשה' (חולין ע"ב). הריצא עובר את ידי ושחט את אמו, ואחר כך תחבו, רבי העובר מגע בגליה שקבל טומאה מאבר הריצא שהיה מחובר לו, והוא מטמא באבר מן אהר. אמר ליה – רבי אסי

לרבי יורא: בהא דרבי אבא בר ממל לא איכפת לי, דהא זמנין טניאן אמרה להאי טעמא קמאי, ואמרי ליה אנא. שני ליה לרבי מאיר בין שומאה ובעיאי הכשר – הוהא ד'בהמה המוקשה' – הוכשר העובר בשחיטת אמו, ועדיין האבר והטמא מחובר בו וטמא. אמר משעבתי נון 'דבשר' צריך הכשר, וכיון דצריך הכשר – לא הוכשר קודם תחיבה, והדאן מקבל טומאה מבתיא כשחובשו – קודם תחיבה קניי דה' טומאה. הרי ששומא טומאה מותרת אגב אביו – בעדו מחובר באבר היה אב הטומאה לטמא אדם וכלים, ותנא דבי רבי 'שמעאל לעל בפירוק (ק.א.א.) מה דורעם שאין סופן לטמא טומאה מורה – צריך הכשר, אף כל שאין סופו לטמא טומאה מורה – צריך הכשר. אבל מי שסופו לטמא טומאה מורה, כגון נבלת עוף חטור – לא. וכל שכן, זה שכבר טמא. כששימש אותו שמש טומאה מורה – לא בתורת אולש מנשה, שאין האבר מטמא כלום על ידי אותו שמש, אלא בתורת עץ שימש – שנתשב ונגמנה עם הגידין והעצמות ליעשות אבר, וזן כעין. והשתא תאעביד ליה אוכל, ונעש חרשת באו לכאן, ולא דמי לנבלת עוף חטור שהיא מטמאה אדם על ידי אכילה. הרי אמרו – בפסחים ב'אלו עוברין (מ.ב.) ב'פסח שאור – מוסיף בלע'. שיהיה לשיבית בבלה – מותרת חמין, ואינו עובר עליו בפסח משום 'שאר לא ימצא בתבית' – אלא, אוכל האור הוא, ונעשית כלל ומטמאה מושב חוב. שהרי אין אומרים לו 'עמוד ונעשה מלאכתנו', שהרי דחה לכך. אומר אני דטומאה שאנו מטמאים אותו משום מושב חוב – לא דאורייתא אלא דרבנן. דאמור רבנן, בטלה ונעשת כלי. דאי סלקא דעתך דאורייתא – אם כן מציעו אורלין שסופן לטמא טומאה מורה. מתוך שיריד לתורת אוכלים. ואנן אמרינן, מה דורעם שאין סופן לטמא טומאה מורה כי, ומעני' לעולם טומאת דאורייתא. ודקאמרת מציעו לאוכלים שטומאתם כי – כששימש אותו שימש טומאה מורה, לאו בתורת

טומאת בית הסתרים היא, וטומאת בית הסתרים לא מטמא! אמר ליה: אף לרבי קשיאי לי, ושאילתיה לרבי אבא בר ממל ואמר לי: הא מני – רבי מאיר היא. דאמר טומאת בית הסתרים מטמא. אמר ליה: ולא זמנין סניאן אמרה קמאי, ואמרי ליה: שני ליה לרבי מאיר בין טומאה דבשמיא הכשר ובין טומאה דלא בעיאי הכשר? אמר ליה רבא: וקמאי קשיאי? דלמא ב'שהוכשר? אמר ליה רב בר כהן, לרבא: למא ל' הכשר? הרי ששומא טומאה מותרת אגב אביו! אמר ליה: כששימש, מנשה עין שימש. אמר אביי, הרי אמרו: ב'פסח שאור שיהיה לשיבית – בטלה טומאתה. לאו דאורייתא – דאי סלקא דעתך דאורייתא, מציעו לאוכלין שטומאתם טומאה מותרת. כששימש, מנשה עין שימש. אמר אביי, הרי אמרו: תקרובת עבודה זרה של אוכלין – מטמאין באהל. טומאתה לאו דאורייתא – דאי סלקא דעתך דאורייתא, מציעו לאוכלין שטומאתם טומאה מותרת. מנשה עין שימש. אמר אביי, הרי אמרו: אוכלין בכלים דמו. טומאתן לאו דאורייתא – דאי סלקא דעתך דאורייתא, מציעו לאוכלין שטומאתם טומאה מותרת. כששימש, מנשה עין שימש. אמר ליה רב פפא לרבא, הא דתניא: חל נבלת כפפים צריך מחשבה והכשר. טומאתה אגב פוליא לאו דאורייתא – דאי סלקא דעתך דאורייתא, מציעו לאוכלין שטומאתם טומאה מותרת. כששימש, מנשה עין שימש. אמר רב מתנה, הרי אמרו: בית שפסקו בורעים – מהרו, וטמאתו לאו דאורייתא – דאי סלקא דעתך דאורייתא, מציעו לאוכלין שטומאתם טומאה מותרת. כששימש, מנשה עין שימש. רבי שמעון מטהר! מה בפשע, אי מיתה עושה ניפול – ליטמא משום אבר מן החי? אי מיתה עושה ניפול – דאבר התכשר והקדילין ב'בהמה – שמועין ארישא קאי, דאבר התכשר והקדילין ב'בהמה – מטמא טומאת אוכלין במקומן וצריכין הכשר. ורבי שמעון מטהר. אמר רבי אסי, אמר רבי יוחנן: מאי מקמיא דרבי שמעון – אמר קרא 'מקל האכל אשר יאכל', אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים – לאחרים

וטומאת בית הסתרים לא מטמא – פירושה בפרק 'בהמה המוקשה' (לעיל ע"ב). דבור המתחיל 'שבעת', ולא שני לרבי מאיר בין טומאה דבשי הכשר – כי – הלשון אין מושב, ולא היה ליה למימר טפי אלא 'הבא לא הוכשר'. למה לי הכשר והא מטמא טומאה מורה אגב אביו – תימה! אמאי לא פריך, למה ליה לאוקומה רבי מאיר, מאי, שחיה טומאה מורה אגב אביו, ואין צריך לא הכשר מים ולא הכשר שרץ, כדאמר פיר' זבא סימן' (נדה ב"ב) **כששימש** מעשה עץ שימש – פירושה: מאותו שם שחיה טומאה מורה מותרת, הדיעין, משום אבר מן החי, עתה אין אבר מן החי – שאין בו אלא שער, ואין צריך אבר, ולא דמי לנבלת עוף חטור ופרים הנשרפים – כששיטמא. טומאה מורה היה, והכי משום שורף פרים, והשתא נגמ דם פרים. ופירושה: 'כששימש מעשה עץ שימש' – לא מותרת אכיל מן שחיה עתה, אלא מותרת עץ בעלמא. ואם האמור אף על גב דמעשה עץ שימש, לטמא, דנגמ דורעים שאין סופן לטמא טומאה מורה בשום ענין ושי לומר, דורעים ימי סופן לטמא טומאה מורה על ידי שמש עץ, כדאמר בסמוך 'פסח שאור שיהיה לישב עליה – בטלה, וטומאתה טומאת מדרס'. **טומאתה** לא דאורייתא – תימה! דאי לא מדאורייתא בטלה, אמאי מותר לתנייה בביתו? **בית** שסבכו בורעים טהור – במאן קשה על פירושו רבינו שמואל פירק קמא דסוכה (י"ג) דאמר: ירוקת שאדם יוצא חוץ ידי ויחבוט בפסח – אין חוציצין פסח הטומאה, אבל במאיאן הטומאה, וספיקין הוכיח משום אורי. פירושה: ולא משום סכך פסול, דסכך פסול – בארבעה אורים – בשלשה. ואמר הוה: מאי מטמא: כיון דכי יבש נפלי, כמאן דנמרשי דמו, ופירש רבינו שמואל: דאי דקמאן 'אין חוציצין' – לא 'אין חוציצין' בפני הטומאה קאי, משום דהוי אוכל ומקבל טומאה. ואין חוציצין בפני הטומאה, אלא 'אפסולת' את הסוכה קאי. וקשה לפירושו: דהבא משמע דבטלי לגבי בית, ולא מקביל טומאה מיהדי שי לומר לפירושו: דמילי קמא, ראיין חוציצין – לא כדכסך בהם כקמא. אבל מכל מקום לא היה צריך לפרש כן, דאיכא לפרשי: כשסיכך בהן ולא מקביל טומאה. והאי ד'אין חוציצין' – כדפרשם הוה: משום כיבש רביש, נפלי, וכן פירש בקידושם שם. בבית

אורל ששימשה, אלא 'מעשה עץ שימש' – על ידי מעשה עץ הוא עשה אותו, שבטל טומאה אוכל ונעשה עץ. הרי אמרו תקרובת עבודה זרה של אוכלין פסאטא בהל' – וקאמר אביי, אומר אני וטומאה זו לא דאורייתא – וקרא אסמכתא בעלמא. דאי דאורייתא – מציעו אוכלין שסופן לטמא אדם. אסמכתא ובעל מאחילה, ונעש בעצמם והעבדים. הרי אמרו – ב'אלו עוברין (פסחים מ"ב.) חבורי אוכלים – שבללים, דאי נעשה טומאה באוכל – נטמא בבלי, דהנן (פסחים מ"ב.) בצק בספקדי עירבה, לענין הטומאה – אם רוצה בקיומו, הרי ון כעירבה, ואומר אני: וטומאה זו שחיות נעשה בלי, ואם נגמ מבת חוחר ומטמא – לאו דאורייתא. חלב נבלה – דבהמה טהורה אינו מטמא בנבלה, דנפקא לן מ'מיעשה לכל מלאכה', ולענין לקבל טומאה מן הנבלה אין מה שחייץ. כשעם מוטעין, חלל הוא לאו בר אכילה הוא אפילו לגוי, אלא על ידי דחק, צריך מחשבה – דאי הוה כלל וידר דלית ליה חיות, אומר אני: וטומאה אגב כוליא – מה שחיות מטמא אדם, משום מגע נבלה, שהוא שומר הבוליא כשהבוליא טמנה בו, כדאמר לעיל (ק.ב.) כמה חוטינן נמשכים הימנה – לאו דאורייתא. דאי דאורייתא – מציעו דבר שיהיה לטמא אוכל, כגון חלב שחישב עליו ועדיין הבוליא טמנה בו. כששימש טומאה מורה – ואין תנן: כלי שסופו לטמא טומאה מורה – אין צריך הכשר. וזה לענין טומאת אוכלין, אוכל הוא, וקתני 'צריך הכשר' – מעשה עץ שימש – לאו בתורת אוכל הוא מטמא, אלא בתורת שומר לטמא, ועצם ודקרינן ונטעלינן. הרי אמרו בית שסבכו בורעים – כלומר, הוה חבורית בית המסורין בורעים דהוי בית, ולא ידענא דהוה חמור. המסכין בורעים – כגון סיכין ביתו שבעלים, ובדם הורעים, וכיון שנעשה מהם סכך – בטל הורעים, ונעשה אהל חשוב. ואם פרחא צרעת באותו בית – דהרי כל הבית טמא, כחלי ואהל שלו, לטמא אדם וכלים. **שומאתו לאו דאורייתא** – אותה טומאה שהבית חשוב אהל לטמא אדם – לא דאורייתא היא, ואית דגרסי 'בית שיסיכו בורעים, טהור' – כלומר, טהור מטומאת אוכלים נעשה עץ, ע' דבטלי אצל הסוכין, 'שומאתו לאו דאורייתא' – כדפרשינא. אי מיתה עושה נפול – דהרי נגמל עמה לטמא משום נבלה. מאי מקמיא דרבי שמעון – דמטהר המעורה בבעלי חיים?

כ"ז בשר הפרש מאבר מן החי רבי אליעזר מטמא – לכאורה נראה דאבר האדם
מן החי, מנגזף אב דרשינן ובהמה אחי. אבל במשנה לא נשמע מן. מראשו
ליה לרבי אליעזר: השוה מדוחין, וקא יתיב טעמא אמאי מרבה בשר וממנע עצם. ורצח
לומר מקרא אחי דרשינן, מר מוקי ליה בבשר, ומר מוקי ליה בעצם, כדריב טעמא, ומר
דרש לדרשא אריתא. אבל אי מנגזף
דרשינן ובהמה אחי – אמאי אמרו ליה לרבי
אליעזר: מאי טעמא מרבה בשר וממנע עצם?
בין תנא קמא לרבי שמעון נמי כזית בשר
ונגע כשעורה איכא בנייהו – פירוש: או
עצם כשעורה, דהא תרייהו ליכא למימר לתנא
קמא טמא – דאם כן, מאי איכא בין אבר מן
הזית לאבר מן החי?

הדרן עלך העור והרוטב

לְאֶחָרִים - אִין קְרִי אוֹכֵל. אִמֵּר לִיה רַבִּי יוֹדָא לְרַבִּי
אָסִי: דִּלְמָא מַטְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הָתָם - הוּאֵל
וּמַעֲוֵרָה מַעֲוֵרָה? דִּתְיָנָא: יַחוּר שֶׁל תַּחְתָּה שְׁפָפְשַׁת,
וּמַעֲוֵרָה בְּקָלִיפָה - רַבִּי יְהוּדָה מַטְהֵר, וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: אִם יוֹבֵל לִחְיֹת - טוֹהוֹר, וְאִם לֹא - מָאָה.
וְאִמְרִין לָךְ: מַאי מַטְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה? וְאִמְרַת לָן:
הוּאֵל וּמַעֲוֵרָה מַעֲוֵרָה! אִמֵּר לִיה: אֲמַצְעִיתָא,
"שְׁחִטָּהּ תִּהְיֶהכָּה - הַחֲשֶׁרָה בְּרִמְיָה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לֹא הוֹכְשֵׁר. (אִמֵּר רַבִּי אָסִי) אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי מַטְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן -
אִמֵּר קֳדָם "מִקְבַּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֹאכֵל", אוֹכֵל שְׂאֵתָהּ יוֹבֵל לְהֵאָכִילוּ לְאֶחָרִים - קְרִי אוֹכֵל
שֶׁאִין אֶתָּה יוֹבֵל לְהֵאָכִילוּ לְאֶחָרִים - אִין קְרִי אוֹכֵל. - וְדִלְמָא מַטְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בִּתְרוּתָא אִין
בְּדִקְבָא אִי בְּדַרְבֵּי יוֹחָנָן? אֵלָּא, לְעוֹלָם אִסְפִּיא, וְלֹא אֲבָר אֲבָר אֵלָּא אֲשֶׁר: "מִתָּה תִּהְיֶהכָּה -
הַבֶּשֶׂר צִדִּיק הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַטְהֵר". אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי מַטְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן - אִמֵּר
קֳדָם "מִקְבַּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֹאכֵל", אוֹכֵל שְׂאֵתָהּ יוֹבֵל לְהֵאָכִילוּ לְאֶחָרִים - קְרִי אוֹכֵל, אוֹכֵל שְׂאִי
אֶתָּה יוֹבֵל לְהֵאָכִילוּ לְאֶחָרִים - אִין קְרִי אוֹכֵל. מִשְׁנֵה הָאֵבֶר וְהַבֶּשֶׂר הַמְדוּלְדָּלִין בְּאֶדָם -
מְטוֹרִים, מֵת הָאֶדָם - הַבֶּשֶׂר טוֹהוֹר. הָאֵבֶר מַטְמָא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחֵי, וְאִינוּ מַטְמָא מִשּׁוּם
אֵבֶר מִן הַמֵּת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַטְהֵר. גְּמָרָא: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַה בִּפְשָׁהּ, אִי מִיתָה
עוֹשֶׂה נִפְּוֹל - לִיטְמָא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחֵי? וְאִי אִין מִיתָה עוֹשֶׂה נִפְּוֹל - לִיטְמָא מִשּׁוּם אֵבֶר
מִן הַמֵּת? - רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּעָלְמָא קָא, דְּקָאֵמֵר תַּנָּא קָמָא "הָאֵבֶר מַטְמָא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחֵי
וְאִין מַטְמָא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַמֵּת", אֵלְמָא: אֵבֶר הַמֵּת בְּעָלְמָא - מַטְמָא. וְאִמֵּר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן:
אֵבֶר הַמֵּת בְּעָלְמָא לֹא מַטְמָא. דִּתְיָנָא, אִמֵּר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: שְׂאֵבֶר מִן הַחֵי מַטְמָא. אִמֵּר
לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִן הַחֵי וְלֹא מִן הַמֵּת? וְקַל וְחֹמֶר, וּמַה חֵי שְׂהוּא טוֹהוֹר - אֵבֶר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ
טָמֵא, מַה שְׂהוּא טָמֵא - לֹא כֹל שְׂבֵב? כְּתוּב בְּמִגִּילַת תַּעֲנִית, כְּסָחָא וְעִירָא - דְּלֹא לְמַסְפָּד,
הָא רַבָּה לְמַסְפָּד? אֵלָּא - כֹּל דְּבֵן, הָבָא נָמִי - כֹּל דְּבֵן! אִמֵּר לִיה: קֵד שְׁמַעֲתִי. - וּמַאי אִיכָא
בֵּין אֵבֶר מִן הַחֵי לְאֵבֶר מִן הַמֵּת? - פְּזִית בֶּשֶׂר וְעֶצֶם! פְּשַׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי אִיכָא
בִּיעִיְהוּ: דִּתְנִין: פְּזִית בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי - רַבִּי אֲלִיעֶזֶר מַטְמָא, וְרַבִּי נְחוֹנִיָּא בִּן הַקֶּהָה
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַטְהֵרֵין. עֶצֶם פְּשַׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי - רַבִּי נְחוֹנִיָּא מַטְמָא, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַטְהֵרֵין. הִשְׁתָּא דְאֶתִּית לְהִבֵּי, בֵּין תַּנָּא קָמָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נָמִי: פְּזִית בֶּשֶׂר וְעֶצֶם
פְּשַׁעוֹרָה, אִיכָא בִּיעִיְהוּ.

הדרן עלך העור והרוטב

דְּבִי גִרְסִין: "וּמַאי אִיכָא בֵּין אֵבֶר מִן הַחֵי לְאֵבֶר מִן הַמֵּת", וּאִמְתַּנִּיחֵן קָא. כִּיֵּת בֶּשֶׂר וְעֶצֶם כְּשַׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי אִיכָא בִּיעִיְהוּ - וְאִמְתַּנִּיחֵן כְּסִירָא
לִיה כְּרִיֵּי יְהוֹשֻׁעַ דְּמַטְהֵר לְקַמֵּן, בֵּין בְּבֶשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ בֵּין עֶצֶם הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחֵי. דְּהֵאֵר אִמְתַּנִּיחֵן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָאֵל. דְּמַטְמָא אֲבָר מִן הַמֵּת. לִדְלִיב, בְּשֶׁר מִן הַחֵי וְעֶצֶם מִן
הַחֵי שְׂאִינוּ אֲבָר נָמִי כְּרִיֵּי יְהוֹשֻׁעַ סְבִירָא לִיה. טַעמָא דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי נְחוֹנִיָּא מִפְּרֵשׁ בְּעִידוּת (פֶּרֶק שֵׁשִׁי, מִשְׁנָה ג) מֵהָ רֵאָה כֹּל אֶחָד לְטַמָּא בּוֹה לְטַהֵר
בּוֹה, וּמַה רֵאָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְטַהֵר בִּשְׂנֵיהֶם. דְּתַנּוּ: אִמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר: הַשּׁוֹה מְדוּחִין, אִם טַעמָא בִּשְׂנֵיהֶם אִם טַהוֹר בִּשְׂנֵיהֶם. אִמֵּר לֵהֶם: מְרַבָּה אִנִּי טוֹמְאָתָא בֶּשֶׂר
מִטּוֹמְאָתָא עֲצָמוֹת - שְׁחִבְשֵׁר נְהוּג בְּנִבְלֹת וּבִשְׂרִיעִם, מַה שָּׂאֵן כֵּן בְּעֲצָמוֹת. אִמְרוּ לוֹ לְרַבִּי נְחוֹנִיָּא: הַשּׁוֹה מְדוּחִין. אִמֵּר לֵהֶם: מְרַבָּה אִנִּי טוֹמְאָתָא עֲצָמוֹת מִטּוֹמְאָתָא בֶּשֶׂר
- שְׁחִבְשֵׁר הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחֵי טוֹהוֹר, אֲבָר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ וְהוּא כְּבִירִיתוּ טַמָּא. אִמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מַה רֵאָה לְטַהֵר בִּשְׂנֵיהֶם? וְהָא שְׂנֵיהֶם בְּמֵת מִטְּמָאִין אִמֵּר לֵהֶם: לֹא אִם
אִמְרַתָּ בְּמֵת. שְׁחִירֵי יֵשׁ בּוֹ רוֹבֵעַ וְרוֹב וְרֵק, דְּרוֹבֵעַ הֵקֶב עֲצָמוֹת מֵת טַמָּאִים בְּאֵחָל, וְרוֹב בִּנְיִין אוֹ רוֹב מִנִּיט מַטְמָא, וּמֵלֵא תִירוּד רֵקִי מַטְמָא בְּאֵחָל - תֵּאמְרוּ בְּחֵי,
שָׂאֵן בּוֹ רוֹבֵעַ וְרוֹב וְרֵק בּוֹ. הִשְׁתָּא דְאֶתִּית לְהִבֵּי - דְּאִדְכִּרְתֵּן עֶצֶם כְּשַׁעוֹרָה וּבֶשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ, מִשְׁתָּא אִימַל לָךְ: רַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא אֲבָר מִן הַמֵּת פְּלִיג. אֵלָּא כֵּן תַּנָּא
קָמָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמַתְנִיחֵן נָמִי כִּיֵּת בֶּשֶׂר וְעֶצֶם כְּשַׁעוֹרָה אִיכָא בִּיעִיְהוּ. בְּהָא פְּלִיג: אִם אֲבָר מִן הַחֵי חֲלוּק מֵאֵבֶר מִן הַמֵּת בִּשְׁתֵּיהוּ, אוֹ בְּאֵחָת מִקֵּד, וְלִתְנָא קָמָא אִינוּ
חֲלוּק אֵלָּא בְּאֵחָת מִקֵּד, דְּתַנּוּ קָמָא כִּיֵּת אִי כְּרִיֵּי אֲלִיעֶזֶר, דְּמַטְמָא בְּבֶשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי, וְעֶצֶם כְּשַׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טוֹהוֹר. אִי כְּרִיֵּי נְחוֹנִיָּא דְאִמֵּר אִיכָא
וְדִבִּי קָאֵמֵר: הָאֵבֶר טַמָּא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחֵי, וּבֶשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טָמֵא. וְהַעֲצֵם טוֹהוֹר כְּרִיֵּי אֲלִיעֶזֶר. אוֹ הַעֲצֵם טָמֵא. וְהַבֶּשֶׂר טוֹהוֹר, כְּרִיֵּי נְחוֹנִיָּא. וְלֹא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַמֵּת,
דְּשְׂנֵיהֶם טַמָּאִין בּוֹ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַטְהֵר בֵּין עֶצֶם כֵּן בְּבֶשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ, דְּסִבֵּר כְּרִיֵּי יְהוֹשֻׁעַ דְּמַטְהֵר בִּשְׂנֵיהֶם. אֲבָל אֲבָר עֲצָמוֹ - הִכִּי נָמִי דְּמַטְמָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן.

הדרן עלך העור והרוטב

לאחרים – לנו. קרי אוכל – לענין טומאת אוכלין, ואבר מן החי אהה יכול
להאכילו לאחרים בזה. ודילמא מטמא דרבי שמעון – ולמה לי קרא להכי?
הואיל ומעור – בבעלי חיים שאין טומאה נוגעת בהם, כדאמרין לגבי יחור,
דהואיל והתאנה מעורה ביחור – חזיר הוא, אף על פי שחיבור נפשו מן האילן
– שהקליפה מועלת בו לעשות תבנה. והא

נמי, הואיל והואיל מעורה בתבנה כל דהו
טוהר הוא. נשחפה תבנה – אין
המודולדל נותר, לא לישראל ולא לבני נח –
לא חזכוריו – וקמפרש רבי יוחנן: משום
דלא בני קבלי טומאה ניהו, דלא משרא
לחו חושטה אוכלא. הואיל שאינו קרי
אוכל, ודלמא – לעולם בני קבלי טומאה
ניהו, וטעמא דרבי שמעון: אי כדריבא,
דמפרש לעיל (קבוב) טעמא דרבי שמעון
משום דאין תבנה נעשית יד לחבשר
האבר, אי דרבי יוחנן, דאמר נמי לעיל: אין
יד לחבשר, וכשאושר בקטן ואין גדול עולה
עמו פליגי, ומשום דבשר. אלא לעולם –
אי תימר דרבי אסי – אסיפא דמתניתין
איתמר, איתתא תבנה. ורבי שמעון
מטהר, אפילו חוכשר הבשר – אין מקבל
טומאה. וכל שכן דפליג אירשא שבוין
מתוברין, ומדוי קרא לא אימטרין ליה אלא
משום סיפא, דאי משום רישא – הא אית
ליה טעם אחי, כדאמרין. משנה
המודולדל באדם – חזיר – רבי יוחנן
כחכמי. מן האדם הבשר – המודולדל טוהר,
דמיתה עושה נפול, ובשר הפרש מן החי –
טוהר, וכרבי יהושע ורבי נחוניא בן הקנה
מתוקמא, דמטהרין לקמן בשר הפרש
מאדם חי. ואבר מטמא אבר מן החי
בז' – בגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן
החיי לאבר מן המת: אבר מאדם חי – מטמא
במגע ובמשא ובאחל, אבל אבר בשר ונעם
כשעורה הפרש מאבר מן החי – אינו
טמא. ומאבר מן המת – טמא.
גמרא בעלמא קא – ואפילו אבר מן
המת דעלמא פליגי. דאם אלא אם כן
יש בו כזית בשר, דמטמא משום בשר. אמר
לו רבי יהושע – וכי מפני ששמעת מן החי
סבור אתה לומר מן החי דקא, ולא תנא?
בתמיה. והלא כתיב במגילת תענית "פסחא
ועירא" כו' – פסח שני שבאיר. הא ידע –
פסח נוסף, לפסח – בתמיה. הא נמי כל
דכין. שמעת. אמר לו כן שמעתי
שאבר מן החי מטמא, ולא אבר מן המת.

אנואי' הא קא מעילי חולין בעורה — משום דכל חולין מדראייית אסור לחביא בעורה, וכן אמר ב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא פא.ב) גבי בכורים ולא מסתבר, דהתם אגמולות ומייחי בהדיהו פקדי, דאפשר שנתנו לעליהו ומביאם נדבה. וכן פירש "תורה" (נעו"ט פ.א) גבי חודה תשרה בתמורה קאמר ולייתי לם כו', הא קא מכניס חולין למחור. ומסאמא "שאת להם תעשה" שמו עתה.

א' אגאוי - קא מערלי חולין לערוה! הללך לא אפטר -
אלא "זה" למה לוי - לברוך חסדא, דאמר רב חסדא:
המוציא מתנות ברוחה או שאכילן - פטור מלשלם. גומא,
אמר רב חסדא: המוציא מתנות ברוחה או שאכילן - פטור
מלשלם. מאי מקמיא? איבעית אימא: דכתיב "זה",
ואיבעית אימא: משום דהוה ליה מלון שאין לו תובענים.
מיתבי: "זה" דהה מלון התבנים" - מילוד שהתבנים
ידן. למאי הלכתא, לאו להוציאן בריינא? לא. להולסן

בדרינו, וכדרך שמואל בר נחמיה דאמר רב שמואל בר
נחמיה, אמר רבי יוחנן: מיזן שאין חתנין מתנה לכהן עם
ההורין - שנאמר "ואמר לעם לישיבי וירשלים לחת מנת
לכתנים וללוים למען יחזקו בתורת ה'" - כל המחזיק
בתורת ה', יש לו מנת. ושאינו מחזיק בתורת ה', אין לו
מנת. הא שמע, רבי יהודה בן בחריא אומר: "משפטם -
מלמד שהמתנות דין. יכול אפילו הוא נשוק דיו? תלמוד
לומר: "זה". לאמי? אליאויא אתחילקי - אטוון הוא
לומר: "זה! הדיוטות ומתלמידים אלם אלך להוציא דינין -

הָבָא בְּמֵאָה עֶשְׂרִים, דָּאֲתוּ לִידֵידָהּ. - אִי דָאֲתוּ לִידֵידָהּ, מֵאָה
לְמִימְרָא? - דָּאֲתוּ לִידֵידָהּ מִבְּבִלְיָהּ, וְקִבְּבָהּ הִיא תִּנָּח:
מִתּוֹת שְׁלֵא הִרְזִיב - כְּמִי שְׁרִירָתוֹ דִּמְיִן, תָּא שְׁמַע: פֻּעַל
הִבִּית שְׁתֵּיהּ עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְצִדְדִּי לִיפּוּל לָקֵט
שִׁבְחָהּ וּפְאֵה וּמַעֲשֵׂה עָנִי - נוֹמַל, וְלִשְׁחִיזוֹר שְׁלֵם, דְּבִרִּי
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר! אָמַר רַב חֲסֵדָא: מִדַּת חֲסִידוֹת שְׁנֵי כָּאֵן.
אָמַר רַבָּא: תִּנָּח תְּנִי "שְׁלֵם", וְאֵת אֲמַרְתּ מִדַּת חֲסִידוֹת
שְׁנֵי כָּאֵן! יְעוֹד, מִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לִיקוּם וְלִחְזוֹ? אֵלֹא
מִסִּיפָא: וְהַכְּמִים אוֹמְרִים: עָנִי יִהְיֶה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, מַעֲמָא
דְּעָנִי, הָא עָנִישׁ - מִשְׁלֵם, אֲמַאי? לִירוֹ בְּמִזִּים מִתּוֹת
הַבְּהוֹת אוֹ שְׁאֲכָלְוּ אָמַר רַב חֲסֵדָא: מִדַּת חֲסִידוֹת שְׁנֵי
כָּאֵן, תָּא שְׁמַע: מִזֵּן לְכַעַל הִבִּית שְׁאֲכַל פִּירוֹתֵיהּ מִבְּבִלְיָה,
וְכֵן לִוִּי שְׁאֲכַל מַעֲשֵׂהוֹתָיו מִכְּלִים, מִזֵּן שְׁפָטוֹר מִן
הַתְּשֻׁלּוּמִין - תַּלְמוּד לומר "וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת קִדְשִׁי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְמִי" - אִין לֶךְ בְּהוֹן אֵלֹא מַשְׁעַת הִרְמָה
וְאִילָךְ, הֵא מַשְׁעַת הִרְמָה וְאִילָךְ מִיָּהּ מִשְׁלֵם, אֲמַאי?
לִירוֹ בְּמִזִּים מִתּוֹת הַבְּהוֹת אוֹ שְׁאֲכָלְוּ! - הָבָא נְמִי
דָּאֲתוּ

[illegible]

ברוך קמא דרבא קמא (ו.א.) אמר ליה אביי מן תבית "שורש" "שלים" חסר ארבעה קבין לפדה כו'. ובעי למימר משלם, לצאת ידי שמים. וללשנא חסר לצאת ידי שמים, איכא למימר דהיינו דקא במוק מחנה הנהגו ואבדו ק"ך שפיר "זאת אמרת מרת חסידות שון כאן", ולא מחייב אפילו לצאת ידי שמים, אבל עשוי חייב. ומפרש רבינו חזקוני דהכי קאמר, "זאת אמרת מרת חסידות" – "עד למרת חסידות לא חסר קלמיו רבנו."

קרא לאו לאחר הרמה איירי, אלא בעתיד ליתרם, דמפקינן מיניה בפרק א' בני ישראל את אשר ירימו" — בעתידים ליתרם הכתוב מדבר! ויש לומר: שעת הרמה, אי נמי: משום דקאי אקרא דסמיך ליה "ואיש כי יאכל קודש"

היו מדאורייתא. ויתמה: דברפך, כל התורה
(ובזה) (ג.א) אמרינן, ובכולן הכינעו שראים
לשנות באכילתו לאוכלוין של צלין, שולקן
ובמשלים, ולתת לתוכן תבלין של זיתין, ואמר
ב'הקטנן רבין' (נענות כאבא) —
שיאכלו עמנו חלה תרומה, כדי שתאכל אנבאל
על השבעו נראה דוקא חושק וכן בברבים
לדך קדושה מייתי להו, רעביה ברו תנופה, וכן
לחם לחה. ותרומה, וזהו העבר קרבן, נשן
ענין תרומה, ענין שיהיה ללוי.

ואיכיעה אימא שמוס דהוי ליה ממון שאן
 דו תובעין - ולדאי לשטאן איתר
 "זזה ליה" כלמא קלמן בסמוך. ולישנא
 ואן חזה ושוך דין, ולישנא שמוס אימא למימד
 דתריזי שמע מינה, ודריש בסמוך, מדכתביה
 אצל "שמש" דמשמע: זי - שמש, חז - אן
 משפט. ואיכב בני חזי לישנא: ולדאי לשטאן
 דאין לו תובעין - נדו איהו יכול לתובע
 בדיינין, כרבי שמוס מדה מיהבי. ולישנא
 קמא דדריש ליה מוזה" - אפילו בדיני שמים
 נמי לז מיהבי.

מִנִּי שֶׁאֵין נִתְּנִים מַחֲמֵת לִכְתּוֹת עַם הָאָרֶץ כִּי
 18 הָיִינוּ זְדֹאק גִּשְׁשִׁים כְּחַד אֲבָל אֵי
 19 לִיכָא כִּי כִּינָא בִּרְאָא עַם הָאָרֶץ — וְיִתֵּי לֹא, וְאֵל
 20 יִמְתֵּן עַד שִׁיּוּמָן לֹא חֲבַר. כִּדְתָנָן בִּמְסַח חֲלָה
 21 (פֶּרֶק רִבְעִי עֲשָׂרָה עַד אֵלֹא נִתְּנִי לִבִּי מִי
 22 שִׁירְצָא הַחַיִּימִים וְהַלְחִימִים וְרִשְׁתֵּי הַגּוֹזֵר.
 23 חֲמֹר הַדּוֹרוֹת וְהַלְחִימִים וְהַקְבָּה וְרִשְׁתֵּי הַגּוֹזֵר.
 24 וְאֵין לִפְרֹשׁ "כֹּלֵל כֹּחִין" בִּין לֵאנְשֵׁי מִשְׁמֶר
 25 לְשֹׂאֵר כֹּתִימִים — דְּרֵאא בִּירוּשְׁלַיִם בְּפֶרֶק "שְׁתִּי"
 26 נִשְׁמִי' חֲמֹר דִּישׁ מִתָּן בִּירוּשְׁלַיִם כִּלְלִי, וְשִׁי יִמְתֵּן
 27 נִתְּנִין לֵאנְשֵׁי מִשְׁמֶר. אִם כֵּן עַל כִּרְחֹךְ "כֹּלֵל
 28 כֹּחִין דְּקֹאמְרִי, הָיִינוּ בִּין כֹּחִין חֲבַר בִּין כֹּחִין עַל
 29 הָאָרֶץ, דְּרֵאא לְדִלְכֵי אֵין, אִם אֵינֶם וְאֵין
 30 רֹצֵחַ לְקַבֵּל, כְּדִפְרִישְׁתִּי בִּירֵשׁ "כֹּלֵל דְּהִשְׁבֵּר"
 31 (תַּלְמוּד קִדְּוָה). אֲבָל אֵין לְחַרְוֵי דִּישׁ שְׁמֹאל בִּי
 32 חֲפִיצִי דְּכֹרִי יְהוּדָה, דְּרִשְׁתִּי בִירוּשְׁלַיִם
 33 רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֵין נִתְּנִין אוֹחֵת אֵלֵינוּ לְחֹבֵר
 34 — דִּהֲתָם אֲבֹכִירִים קָאֵי, כִּדְאָמַר הֵתָם לַעֲלִיל

32 מלכות; וְכִי אָרָא אוֹתוֹ בְּבָבוּרִים.
33 **ובשיחור** לביתו ישלם — ללישנא בתרא
34 דקאמר משום דהוי ממון שאין לו
תובעין — פריך שפיר, ד"ישלם" משמע שיכול
להוציאנו בדיינין. וללישנא קמא נמי, דפטר משום
דבבב"ד. ודכונא דבבב"ד ממונא ממונא

דכתיב "וה' מסביר און לנו לחלק בין מתנות דלקט ש' 51
ולא גרסין אמר ליה רבא — דהוה משמע דלרב חסדא 52
המדרש הקשיא והתירץ בשם רב חסדא ארישא, והש' 53
"ואמר רב חסדא" רז"ו רחוק מלחיה 54

תנא תני ישלם ואת אמרת בר' — ואם תאמר: ודא
58 (א.א.) גבי חוסם פי פרה ודש בה, לוקה ומש
56 שפיר. ומיהו להחזיק לישנא נמי דאין לו תובעין, דח
57 אז עני — אפילו לצאת ידי שמים לא מחייב. להכי
58 עשיר חייב, ומאי קשיא? אימא: עני פטור אפילו מ
59 60

אין לך בהן אלא משעת הרמה — ואם תאמר: ודא
 "חלול" מתרומה. דרריש "לא יחללו את קדש
 שאין לגבוה בהן אלא

1 אֵינִי עֹבֵד בֵּיהּ צֹרֵךְ גְּבוּהָ. הַמּוֹקִים מִתְּנוּת כְּחוּמָּה
2 גּוֹר אוֹ לִים. דְּרִיתִים בָּהוּ זֶה — דְּמִשְׁמַע: בְּעֶדֶךְ
3 מוֹת — לֹא חֲיִים הַכְּתוּב בָּהֶן תִּשְׁלֹמֶיךָ. שֶׁאֵין לוֹ
4 תִּבְעֵךְ בְּדִק, שְׂהוּא יִכּוֹל לִזְמוֹר לוֹ: לִבְחָן אֶחָד אֲנִי
5 נֹתֵנִי, וְלֹא לָךְ. מִשְׁפָּט מִלֵּפָד שֶׁהַמִּתְּנוּת דִּין —

דיינן נקוקן לרחן לזרחיאן בדיינין. אלמא, כחן
ראשון התובע מוציאן מידו, וקשא לרב
חסדא ראמר דמתנה כהונה – זמון שאין לו
תובעין הוא! לחולקן בדיינין – דיינין אומרים
לו לשירא: שדא לון חתן מתנה, שהיא חברה,
תלו. שהיא: שדא לון הארץ. ויאמר לקם –
ביתושפט כתיב בדבריו הימים, סיפיה דקרא
למען ידוקו בחרות ה' – מנת – חלק מתנה.
אמרו וישקו שם לדיינין שחילקו – כלום
היו יכול לסיק לחסם חסדו בעיני הארץ, אלא
היו יכולים לסיק לחסם חסדו בעיני הארץ, אלא

16 נצחו **אלא לאו** לחוצי' בדייני' — אלמא
 17 דמונן שיש לו תובעין הוא, משום הכי ממנע
 18 דתו וטעו, רבין דלפניהו ולרעוי, לא
 19 שכיח דמעבד, כמאן **במאי דריתו**
 20 ליתיה — דבין, ואחר כי גזלם זה ממנו, דהוה
 21 ליה ממון של תובעין, קבליה וזה הוא תקן,
 22 ודמי במאן דגזל גזלם, גמריה ופריי' —
 23 **דרתו ליתיה** — דבין, מאי למימרא? פשטא
 24 רבליה לחוצי' בדייני' וקמחרי: דרתו
 25 ליה בטיביליתור — בהנחה משל היתה
 26 מוחזק אליו, ולא בהנחתו מן התפסיק. כ"ב

27 שְׁחֹרְמוּ דַמְיִין — וְחֹכֵה בְּרוּךְ, בְּמִתְנֵת שְׁשִׁירִים
 28 לְכָל הַבְּרִיתִים מִדְּבִיר וְיִזְכִּי, אֵם. קֹדֶם, אֵלָּה חוֹד
 29 וְשׁוּק אִינוּ אֵלָּה לְאוֹתוֹ בִּת אַב, אֵלָּה מִמֶּנִּי.
 30 **בַּעַל הַבִּית** — עֲשִׂיר שְׁדֵה עוֹרֵב מִזְמִין.
 31 לְמִקְוֶם. וְצִדִּיק לִישׁוֹל בִּי — וְנִצֵּר לְמוֹתוֹת —
 32 וְזֶל לִקְלֵם בְּשֹׂאֵר עֵינָיִם, אֵלָּה לְמִשְׁכָּבֵי עֵי
 33 חוֹד. וְכִשְׁחֹוּרִי יִשְׁלֵם — אֲלֹמֹל, כֵּן לִמִּיד
 34 דְּחִיבִיהָ דְרַמְנָא דְּלִמְעַת, לְעֵינָיִם — אֵלָּה בִּת
 35 רֶאשִׁין יִכּוֹל לְחֹלְבֵיהָ, הוּא הָדִין לְמוֹתוֹת
 36 כְּהֹנֹה. תַּרְתִּיחוּת שֵׁן בָּאן — אֵם חֲסִיד
 37 הוּא יִשְׁלֵם. תַּרְתִּיחוּת יִשְׁלֵם — דְּמִשְׁמַע עֵי
 38 כְּרוֹ, וְאֵת אֲמֹרֶת בִּי, וְקוּי — כֵּן מִכְרַת
 39 מִדְּרַבִּי אֲלֵיעִזֶּר קְמוּתִיב, דְּמִצְנִין לְמִימֵר דְּרַב
 40 חֲסִיד מִשְׁל עֵלָּה "תַּרְתִּיחוּת שֵׁן בָּאן".
 41 אֵלָּה מִדְּרַבְּנָם מִזְמִין, וְעֵלָּה מִשְׁנֵי דַבֵּי חֲסִיד
 42 מִדְּתִיחוּת (שֵׁן בִּי) בָּאן — אֵלָּה דְּקִטְעֵי עֵי
 43 הִיא בִּאוֹתָהּ שְׁעָה, דְּמִשְׁמַע תְּדִיחוֹ מִיָּה
 44 דְּעִישִׁי עֵי שְׁמוּי — אֵלֹא אִינוּ דִּינִי קֶאֱמָר, אֵלֹא
 45 אֵם חֲסִיד הוּא צִדִּיק שְׁלֵמִי, לְעֵינָיִם עֵי שְׁמִי.
 46 וְכֵן לִי שְׁאֲבִיל מִשְׁלֵמִי, לְעֵינָיִם — מִלִּיבִים — אֵלֹא
 47 הִפְרִישׁ תְּרֹמֶת מִעֲשֶׂה. אֵת קִרְשִׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 48 אֲשֶׁר יִרְמוּ לִי אֵין לִי כְּהֵן אֵלֹא שְׁקֵתָה תְּרֵמָה
 49 לְכָל רִבְּוּוּלִי לִי מִתְּרֵמָתָא

דאז
 "לחא דאמר: אין ספק מתנות לכהן. **אמר** רבא גרס
 קי, ולמה חזר ואמר רב חסדא? אלא רבא שמע בבית
 חסדא, ועל זה תיחק קי חסדא. ויש ספרים שכתוב בהן
 "ויבר אומר מרדכי קי חסדא שני רא".

ב. מדרתו! ואמר נמי פרק "הפועלים" (בבא מציעא
קמא דלעיל, דפסור אפילו לצאת ידי שמים, פריך
שלקון באיסור. אבל הכא שלקון בודותי, שהיה
שמים, ומיזו בסמוך קשה דקאמר "עומד דעי, הא
ישלם" — לרבי אליעזר, ורבנן פליגי עליה, ואת

ה"הגשרפים" (סנהדרין פג,א) דטבל במיתה, "חלול" הכא דריש מודסמך "ירימו" אצל "לה", לומר לך: דאיירי לאחר הרמזה.

חוליו. פרק עשירי - הורוע והלחיים דף קלא עמוד א - מותן מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קסז רש"י

דארו ביהוה. דרכו. בנבליהו - שופקד הטבל אצל. כמי שהורמו דמיין - זכה בהם מן ההפקד, שדיר קדם. לישא אורינו: שמסר לו את הטבל לכות בתרומה שבו. **אם בחובו** - שודיה חייב לו דבר קצוב ממון. **חייב לקשר** - ממקום אחר וליתן לכות. שדיר הוא נמוכר. **ואם בנאפיות** - בחפסד, ועל חנם - פטור מלעשר. קנני מידת - אם, בחובו, חייב

לעשר" - אלמא יש לו חובעני. דא לאו דינא הוא שישלם לו על כרחה. מאי חיוב? מנחה איכא? דא לא פש גביה מידו? **שאני** - הנה דקא משתריה - לאה - הנה לא בחרנא בדיינין תנן בה, אלא חיובא בעלמא. כשאר חיוב מעשרות. חיובא דאי איכא עליה. "דאא משתריה ליה" - כלומר, משתכר הוא דא. שדיר היה צריך לפטור מעות. **אמר ליה** - לטבת. מכוז לוי בני מעיה - בני מעיה של פרה זו. וחיו בכהן

מתות - חקבה. נוטין - לוקח זה לכהן. ואין - המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים. שדיר היה יודע הלוקח שהמתנות שם, וזה לא מכר לו חקבה. לקח הימנו במשקל - הליטרא לו חקבה. וישקל לו חקבה. נוטין לו - לוקח לכהן. שדיר הגול אצלו, וצריך להשיב. והשכב ינכה לו מן הדמים - על כרחה. משכב שאינו שול. ואמאי נותנן לבקח? ליתוי כמזיק בר. תשעה נכסי ביה - לא ידעתי דכין שניה.

ובספריים אינה כתובה בשוה, ואדרי חשב שדיר מתנות כרחה שכולן נכסי ביה לעשות בהן כל צרכיו - התרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מגז, ובמא, ודחלה, והבכורים, וראשית הגז, ומתנות של חלילי ושל קדשים. וחקקו והחומש של גול הגר, ושדה אחוזה. ושדה דמים. ובכור בעל מום. ופריון הבן, ופריון פטר חמור. וזרעא בעיני שכול שונים - חושב תרומה ותרומת מעשר והדמאי ודחלה כדאי - דבולח תרומה ניהו.

ובכור ופריון הבן ופריון פטר חמור כדאי. וקח ותרומה דגול הגר דאי, ודחלה תוך מתנה לכהן. וק. ולקמן בפירקין (קלגב). חשיב כל עשרים וארבע מתנות כרחה. תהילת את הגר, ותשבע לו, ומת ודרי. כך הודה ונשבע לשקר. דאמר רחמנא "ואם אין לאיש גזאל" גזר - וכי יש לו? ארס בישראל שאין לו כופין אחר? אלא ודי גר שמת ואין לו וריש, ותיב"א "ואשש" המושב לה לכהן, ותנא בפרק "הגזול" בבבא קמא (קיא.) "ואשש" - או חק, "המושב" - או חושב. דרי נשבע לשקר בפקדון או בגזל כתיב ביה חומש, בין בגזל חבירו בפרשת לקח. בין בגזל הגר בפרשת נזף. **אמר** - לומא והלבנא? וספ"א ליה - אף על פי שאינו

לאבילה, ולא לדבר שיבא לידי אבילה. ולבי מנגמס: למאי תנייה, דהאילו ותנא דאפילו בהמה טמאה לוקח? **הש"ס בתרומה** - ששדיו ותעניתות מוליכין חורוע והלחיים והקבה לכות, וחספס מדיהם. **לא רדכשווא** - שחש את ביהמא אין גזל כופין אותו לתת מתנות לכהן אורי. **אלא מיהמנ גמי הש"ס** - בתמיה. וירכ"ל - מאי דעתיה דאמר "לא מסתיה דלא שקלין מניה" - דמשמע שהיוני וירכ"ל לכוף לכהן ומנעמן אנו? **אי איקרו** - עא לשקול מניה - דא "מאת העם מאת גזול הובח" כתיב (דברים יח.) ואל איקרו "עם" - רחמנא פטריה, ומאי סיבותא עבדינן גביהו? **מספיקא** ליה - לרב. ומשום ספקא פטר ליה. דהמוציא מחבירו עליו הראיה. **לאא שמקנא** - דרב ומספיקא ליה. **אירבע מתנות עניים** - גזרותא בכרם, ואלו. חק. **הש"ס והחוללות** - כדכתיב (ויקרא טז.) "וכרמך לא תעולל ופטר כרמך לא תלקט", ובמסכת פאה (פרק שביעי משנה ד) מפורש: איזו דאי עוללות? כל שאין לה לא כהן ולא נטף.

דארו ליה בנבליהו. וקסבר האי תנא מתנות לא הורמו כמי שהורמו דמיין - רמשתה תרומה ואילך - היינו, מכי אתו ליהדי אפילו בנבליהו, ואם תאמא אמאי לא משני דפשטא דבריתא דקנני "פטור מן החשלומוך" - היינו, דארו ליד כהן בנבליהו. וקסבר האי תנא מתנות לא הורמו לא כימי שהורמו דמיין, ומשום הכי פטור. דאין לו לבקח אלא משעת דרמה ממש. וזהו נהא שפי דריו לשון "תרומה" ואמר ויש לומר: דאי היה מקור לה דבר, או לא היה דחוש הדיוק כלל "לא משעת תרומה ואילך משלם", דהא פשטא דמשלם. כיון דארו ליד כהן הורמו. אבל השתא עיקר דבריתא משמינו דמיוק מתנות כרחה או שאכלן פטור, וירקא קא שמענן לן דאף על גב דארו ליהדי בנבליהו - היינו, דכמי שהורמו דמיין.

שאני - הנה דקא משתריה ליה - דנבוקס זה דחיה לו דחמלן שאר ממון. ואם תאמא: מתנות כרחה, ושאכלן משתריה ליה, חשבוהו לא אכל דבר אחר, ואמאי פטור? ויש לומר: דלא דמי לאנסו בית המזלך גזר. ודחתיקו לא לקח משלם. אלא באבול, מפני דלא משתריה ליה. שדיר חתומה.

חכי - גרסין פירוש רבנו תנאל שבעה נכסי ביהוה - ולא חשיב בהם כל עשרים וארבע מתנות כרחה דחשיב לקמן בפירקין (קלגב). דלא חשיב ובהא אלא הקד דאסורים לזרים והם נמנן כהן. ודא דחשיב מתנות. אף על פי שמתנות לזרים - משום דטביל, ודמו בתרומה. כדאמר לקמן (קלגב). אף על גב דלית הלכתא הכי, היינו דלא הוי כאכול טבילים. אבל מכל מקום איסורא איכא לאבול במהה שלחן הדורמא מנהיגה. אי נמי. לא חשיב אלא מיד דבר אבילה. ודא חל חשב בכור - משום דאבית לאו בר אבילה הוא שצריך שחיטה. **מעשר** - הן המתחלק ביהוה - דקא נקט "ומתחלק בתוך הבית" - דשני דני מעשר הם: אחד, מתחלק תוך הבית. ואחר, מתחלק בתוך הגרונה. כדמשמע בפרק בתרא דגדרים (פדב). ואותו המתחלק תוך הגרונה, אין לבעלים בו חובת תנאל אלא באותו המתחלק בתוך הבית. ובספרי פירש לו: מקרא: כתוב אחד אמור "מעקה שלם שנים" ותיצא את כל מעשר ובהואר ודחת" - אלמא. צריך להניחו בגזל, ובאין עניים ונטולין אותו. וכתוב אחד אמר: "כי תכלה לעשר וגר ונותן וגו'" - לא. אלמא. בתוך הבית מולקא. מדרבנן: "דחת" - דא כיצד עני דפסח. שדא זמן גשמים, ואם מניחו בחוץ נפסד - מחלק בתוך ביתו. וזהו מעשר עני המתחלק בתוך הבית. מכאן ואילך, שדאני מני חק - מניח שמועט לגרונה. ועניים באים ונטולין אותו. **ו"ו** - שובת תנאל לבעלים - רמא דרבי שיש בו טובת תנאל לבעלים. אפילו בא עני ולקחו מוציאין מידו. ודבר שאין בו טובת תנאל לבעלים, לקחו - אין מוציאין מידו. ומיידא אם לא לקחו, ובא עני ושאלו ממנו - אם ירעה. לא יתן לו. דקרי ליה לעיל "ממון שאין לו חובעני", ואם היה צריך ליתנו לחובעני - אם כן, דרי ש"ל חובעני. **נכר** - אוריך אוריך מות - ואף על גב דאצטריכו לטבת, ולא דיו מופנה - גזיל מילתא בעלמא דא, דכמי שיש ביה אוריך פאה. ודא הכי נמי - בזה אוריך פאה, ולא מרה שיה ממש דאי. אי נמי מדרבנן שכחה בלשון "אוריך", שמע מינה לגרונה שיה אוריך. עיקר: למה לא גמרין בגרונה שיה "אוריך" דלדיו פריש ביה מן בכרם. וזהו דלעקן עוללות לא אפשר למליך באלא, ודא שיה ביה "איזוה עוללות, כל שאין לו לא כהן ולא נטף."

בגון

והשכחה

1 כגון ורוע ואל ורוע – דאי ורוע ממש, למה לי למימר 'כגון'? לימא: ושאר מתנות
2 כהנה הורוע בו, אלא מוציאמר 'כגון' – לאו בורוע מייר אלא בכוחותיה
3 דהיינו, מעשר ראשון, ואצטריך ליה למימר 'כגון ורוע': דאי היה אמר בהדיא מעשר
4 ראשון – היה אמינא: דדאי דרין מתנות בורוע, להכי הניג 'כגון הורוע', והכי קאמר:
5 ושאר מתנות בורוע שוק דוגמא ורוע, כגון

6 מעשר ראשון, מוציאין, אבל ורוע עצמה – לא,

7 דמספקא לן ברב.

8 תא שמע כל דבר שבקדושה בו – חימה

9 מאי קריא ליה לרב מנחם דלמא משום

10 הכי אין מוציאין – משום דמספקא ליה להנא

11 אי אקירי – ע"כ – או לא? יש לומר: דלא משמע

12 ליה שיהיה ספק להנא, ובפרוש רבינו תנאל

13 גרס 'למא מסייע ליה כל דבר שבקדושה' בו,
דבי

8

השכבה והפאה, דכתיב: "וּבְקִצְרֹכֶם אֶת קִצְרֵי אֲרָצְכֶם
לֹא תִכְלֶה פֶתַח שְׂדֵךְ בְּקִצְרֹךְ וּלְקֹט קִצְיֹךְ" וְגו'.

17 "כי תקצר קצירך בשדך ושכבת עמי בשדה", שנים
שנאיין: השכבה והפאה, דכתיב: "כי תחבט ויך לא
תפאר אחריך", ותנא דבי רבי ישמעאל: שלא תפול
תפארתו ממונו. "אחריו" – זה שכבה, "ויכולן אין בהן
טובת הנאה לבעלים". מאי טעמא? "עובדה" כתיבא
בהו. "ואפילו עני שבשיראל מוציאין אותו מידו" –

9 דכתיב "ולקט קצירך לא תלקט לעני ולא תעוב אחם" – להחזיר עני על שלו, "ומעשר

10 עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה לבעלים". מאי טעמא? "נתינה" כתיבא ביה.

11 "ואפילו עני שבשיראל מוציאין אותו מידו" – דאמר רבי אילעא: גמר "לזר" מהתם, מה

12 לחלן – מוזהר עני על שלו, אף פאן – מוזהר עני על שלו. "שאר מתנות כהונה כגון הורוע

13 והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מפתן לכהן ולא מלוי ולוי" – הא מלוי לכהן מוציאין,

14 אלאמא אקירי "עם" – כגון הורוע, ולא ורוע, ומאי ניהו – מעשר ראשון, מעשר ראשון,

15 דלוי הוא! – כרבי אלעזר בן עזריה, דתניא: תרימה – לכהן, מעשר ראשון – ללוי, דבר רבי

16 עקיבא. רבי אלעזר בן עזריה אומר: אף לכהן, – אימר דאמר רבי אלעזר בן עזריה אף לכהן,

17 לכהן ולא ללוי מי אמר? – אין, לבתר דקנסיתו עורא. – אימר דקנסיתו עורא – דלא יתיבין

18 להו, משקל מציניה מי אמר? אלא, כגון ורוע ולא ורוע, ומאי ניהו – ראשית הגז, תא שמע,

19 זה הכלל: כל דבר שהוא בקדושה, כגון תרימה ותרימה מעשר וזהו – מוציאין אותן מידם.

20 וכל דבר שאינו בקדושה, כגון הורוע והלחיים והקבה – אין מוציאין אותן מידם! – כגון ורוע

21 ולא ורוע, ומאי ניהו – מעשר ראשון, ולבתר דקנסיתו עורא, תא שמע: השוחט לכהן וללוי

22 פטור מן המתנות, הא ללוי ולשיראל חייב! – אי תימא: הא ללוי ולשיראל חייב, אלא

23 אימא: הא לשיראל חייב. – אבל ללוי מאי – פטור. אי הכי, ליתני 'השוחט ללוי ולגזו' פטור

24 מן המתנות! ועוד, הא תניא: השוחט לכהן ולגזו – פטור מן המתנות, ללוי ולשיראל – חייב,

25 תיובתא דרבי! אמר לך רבי: תנא היא, דתניא: "וכפר את מקדש הקדש" – זה לפני ולפנים,

26 אהל מועד" – זה היכל, "מוכח" – כמשמעו, "כפר" – אלו עורות, "בהנים" – כמשמעו, "עם

27 הקהל" – אלו ישראל, "וכפר" – אלו הלויים, ותנא אידך: "וכפר" – אלו עבדים, מאי לאו

28 בהא קמיפלגי, דמר כפר אקירי "עם", ומר כפר לא אקירי "עם". ורב, אי סבירא ליה פהאי

29 תנא – לימא, ואי סבירא ליה פהאי תנא – לימא! – מספקא ליה, אי פהאי תנא אי פהאי תנא.

30 דרש מרימר: הלכתא פותיה דרב, והלכתא פותיה דרב חסדא. עולא הוה ריב ממתא

31 לכהנתא. איתביה רבא לעולא: מנחת כהנת – נאכלת, מנחת כהן – אינה נאכלת, ואי

32 אכרת בהן ואפילו כהנת, דכתיב: "יָכֹל מִנְחַת כֹּהֵן לְכֹל לִתְהִי לֹא תִכְלֶה!" אמר ליה, רבי,

מטוין!

1 והשכבה והפאה – כולחו ליה לקמן. פוט – ענבים הנשרין בשעת בצירה. לקט
2 – הנשר בשעת קצירה. שנים באין – לקמן ליה ליה. אין כהן מוכה הנאה
3 לבעלים – אין בידם לתת לכל מי שירצו, אלא כל הקודם וכו'. ולקמיה מפרש
4 טעמא. מוציאין את שלו מידו – או הדיה לו כרם או תבואה או אילן – כפיין

5 אתא ליה, אבל מעשר עני, אלא ומתחלק

6 בתוך הבית לאחר שהכניס תבואתו לבית.

7 יש בהן טובת הנאה לבעלים – שבידו לתת

8 לאיזה עני שירצה, וחבירו אומר לו "חילך

9 סלע, ותן כל מעשורתך לקרובי עני."

10 והיינו "טובת הנאה" – דבר מועט, אריב

11 ממונו – ברישא מפרש לז' לכולה ברייתא,

12 והדר מצינו חובטא. ואחרי כן – שכתב –

13 שאינה מכליל מחזוריו, דהנא (דפוק פוק ששי,

14 משנה דל' תלפזין – אינו שכתב, שלאחריו

15 שכתב, זה הכלל כל שהוא ביבל תשוב

16 – שכתב, שאינו ביבל תשוב –

17 שכתב, פאה בברם – גמר "אחריך" "אחריך"

18 מות, דכתיב ביה 'לא תפאר אחריך', ותנא

19 דבי רבי ישמעאל: לא תפול תפארתו

20 דרבי, כלומר, לא תפול כל פארו, לשון

21 (איוב) לא: "ויכל תבואתי תשרש", דמשמע

22 עקרה, ולשון (דברים כז) "ויזבג כר" – נטל

23 את זקבך, אשפירי בלו, והיינו: בלא תטול

24 פאה, כולחו עובדה כתיבא בהו – שצריך

25 להניח שם בחפצך, ולא שחלקם, ודך

26 דכתיב בהו "תעוב" – הרי עובדה, והנך נמי

27 כתיב בהו "יחיד" – היינו בעובדה, דמשמע

28 בהיותו יחיד, ולא כתיבא בהו "תעודה", לא

29 תלקט לעני ולגר וע"כ – ומשמע: לא תלקט

30 גזא מוחרז לעני. נתינה נאכלת ביה –

31 "ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה" (שם כז).

32 נמר לני לני מרתם – מילקט קצירך לא

33 תלקט לעני ולגר. מה לחזן עני מוחרז –

34 דכאמרינן: לחוזר עני על שלו, לא מלוי

35 לכהן מוציאין – אלאמא, דלויים אקירי "עם",

36 ואמאי מוציאין אי מספקא ליה לרבי אי

37 אקירי "עם" אי לא? ומתניין כגון הורוע ולא

38 ורוע – כלומר, שאר מתנות כהונה, שוק

39 מתנה לכהן, כו. קאמר דמוציאין, ולא ורוע

40 עצמה, דימלא לא מיקרע ע"כ, ומאי ניהו –

41 דמוציאין מלוי לכהן מעשר ראשון? ופריה

42 מעשר ראשון דלוי הוא – ואמאי מוציאין

43 אותו מידו לתתו לבקו? אף לכהן –

44 דבעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים

45 "לויים", להכין, אף על דבעשרת ראשון

46 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

47 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

48 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

49 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

50 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

51 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

52 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

53 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

54 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

55 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

56 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

57 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

58 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

59 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

60 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

61 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

62 "לוי" כתיבא ביה – כהנים נמי משתמע.

9 דכתיב "ולקט קצירך לא תלקט לעני ולא תעוב אחם" – להחזיר עני על שלו, "ומעשר

10 עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה לבעלים". מאי טעמא? "נתינה" כתיבא ביה.

11 "ואפילו עני שבשיראל מוציאין אותו מידו" – דאמר רבי אילעא: גמר "לזר" מהתם, מה

12 לחלן – מוזהר עני על שלו, אף פאן – מוזהר עני על שלו. "שאר מתנות כהונה כגון הורוע

13 והלחיים והקבה אין מוציאין אותן לא מפתן לכהן ולא מלוי ולוי" – הא מלוי לכהן מוציאין,

14 אלאמא אקירי "עם" – כגון הורוע, ולא ורוע, ומאי ניהו – מעשר ראשון, מעשר ראשון,

15 דלוי הוא! – כרבי אלעזר בן עזריה, דתניא: תרימה – לכהן, מעשר ראשון – ללוי, דבר רבי

16 עקיבא. רבי אלעזר בן עזריה אומר: אף לכהן, – אימר דאמר רבי אלעזר בן עזריה אף לכהן,

17 לכהן ולא ללוי מי אמר? – אין, לבתר דקנסיתו עורא. – אימר דקנסיתו עורא – דלא יתיבין

18 להו, משקל מציניה מי אמר? אלא, כגון ורוע ולא ורוע, ומאי ניהו – ראשית הגז, תא שמע,

19 זה הכלל: כל דבר שהוא בקדושה, כגון תרימה ותרימה מעשר וזהו – מוציאין אותן מידם.

20 וכל דבר שאינו בקדושה, כגון הורוע והלחיים והקבה – אין מוציאין אותן מידם! – כגון ורוע

21 ולא ורוע, ומאי ניהו – מעשר ראשון, ולבתר דקנסיתו עורא, תא שמע: השוחט לכהן וללוי

22 פטור מן המתנות, הא ללוי ולשיראל חייב! – אי תימא: הא ללוי ולשיראל חייב, אלא

23 אימא: הא לשיראל חייב. – אבל ללוי מאי – פטור. אי הכי, ליתני 'השוחט ללוי ולגזו' פטור

24 מן המתנות! ועוד, הא תניא: השוחט לכהן ולגזו – פטור מן המתנות, ללוי ולשיראל – חייב,

25 תיובתא דרבי! אמר לך רבי: תנא היא, דתניא: "וכפר את מקדש הקדש" – זה לפני ולפנים,

26 אהל מועד" – זה היכל, "מוכח" – כמשמעו, "כפר" – אלו עורות, "בהנים" – כמשמעו, "עם

27 הקהל" – אלו ישראל, "וכפר" – אלו הלויים, ותנא אידך: "וכפר" – אלו עבדים, מאי לאו

28 בהא קמיפלגי, דמר כפר אקירי "עם", ומר כפר לא אקירי "עם". ורב, אי סבירא ליה פהאי

29 תנא – לימא, ואי סבירא ליה פהאי תנא – לימא! – מספקא ליה, אי פהאי תנא אי פהאי תנא.

30 דרש מרימר: הלכתא פותיה דרב, והלכתא פותיה דרב חסדא. עולא הוה ריב ממתא

31 לכהנתא. איתביה רבא לעולא: מנחת כהנת – נאכלת, מנחת כהן – אינה נאכלת, ואי

32 אכרת בהן ואפילו כהנת, דכתיב: "יָכֹל מִנְחַת כֹּהֵן לְכֹל לִתְהִי לֹא תִכְלֶה!" אמר ליה, רבי,

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

מטוין!

חוליו. פרק עשירי - הורוע והלחיים דף קלב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - שטיינזליץ" קעאַר רש"י

פסוק: - העתיך. משום חי אמרין גבי מנחת כהנת דאכלת - ד"אחרן ובניו כחובין בפרשה: וזאת תורת המנחה הקדש אותה בני אהרן וגו'. וכן דכתיב ביהדי: "בני אהרן" - למעט בנות אהרן. אבל מתנות - לא כתיב בזה אלא "בחן" גרידא. ומשמע חן, ואפילו כהנת. **סודם מן המפרשים** - "בחן" סתם וכו' כתיב מן מתנות מפורשים מ"בני אהרן" דכתיב גבי מנחת. וזה חלל - כן ואל כהנת. ד"אחרן

ובניו כחובין, אף האב - כן ואל כהנת. **דבי רבי אליעזר** מן עיקב **גמא** - גבילתא "בחן" - ולא כהנת. אבל "בחן" דכתיב גבי מתנות - אפילו כהנת במשמע. מאי טעמא? הוי מיעוט בר דרישה דקרא כתיב "זה יהיה משפט הכהנים" - ומשמע כי כהנים לא כהנות. וכתיב בספיה דקרא "ותן לבחן הורוע" וגו' - ומשמע שני כהנים למעט כהנת. ואין מיעוט אחר מיעוט בר. **רב כהנא** - ישראל יהיה ואשתו כהנת. **אבלי** - מתנא. **בשביל אשתו** - שדותה כהנת, דכתיב ליה: "היה" - ואפילו כהנת. **הלכתא בותיה דרב כהנא** - דאמר לעיל (ק"ב) המדוך מתנא ואבלי - פטור מלשיל. **ואלכתא כרב אדא בר אבהו** - דפטר נמי בגי של ליה. **מפרין** וכן כבני של דהון. כהנים ולויים - פטורים. בפרק שני דברכות (א"ב). ואשמעין רב ארא דלויא חזא אבליא דמור בריה דר' יוסף. דמדיק כי לרב אדא בר אבהו בפרק "רבי שמואל לחלה (שם מ"א), אפילו איבערא מישראל. דב"שפיר רחם" וכלא דרמנא. ודיררם שיצא ממנו לא דרובא. אבל אפיקי מדרב פפא, דמוקים לה דאיעברא גמא. ואלי איבערא מישראל - כן באבאולין ליה. וחיב מן התיש ומן הצביה פטור מן המתנות - רשד"ה כתיב. ולא יבני. **מכרי קיימא לן** - ביאותא ותיב נורי ותיק (א"ב) דלענין כסוי הדם ומתנות לא משכחת לה פלוגתיה דרבי אליעזר ורבנן אלא בזביב, ורבי אליעזר סבר: "שה" ואל מקצת שה. בשלמא רבי אליעזר **רפבר** - כלאים הבא מן התיש ומן הצביה. סבירא ליה "שה", ולא מקצת שה. **אידך פלא** - דרבי אליעזר ורבנן. ורשד"ה כתיב: "וזה יהיה משפט הכהנים" - וזה יהיה משפט הכהנים. **ואם איתא** - דקראתא דמחייב רבנן בחצי מתנות. אמאי קניי הבא? דמחייב בורע לויים וקבה, דבמשע בבבלי חזא? ומדחייב לא וקא קניי חייב בורע בו? - אלא אידי דרנא רישא דרמו כולן טעון כסוי וחלבו אלא, ולא נוצי למיתני חצי חצי - דהא לא אפשר שחצי חלבו אסור וחצי מותר. וזה נמי דרמו דרמו טעון חצי ורנא דרמו טעון. ומשום רישא חנא ספיקא, ולא משום דקא. דהא חזין דאני חייב אלא בחצי מתנות. שור - דהא מצי להכח - דאי לא הוה חזק "אם" דהא אמנא דאני חייב במתנות עד שישחוט שה. קא שמעין לן "אם" - שאם שחט שור פני נעצמו - חייב ליתן מתנות. חובב - משמע חלבו וזבי אחר. חזין קעם הכחב - דרע של כחן חלבו מן העובב המתנות, ואף על פי שאין בהמתה של טבח אלא משל אחריים. **משנה** כבוד - של ישראל שנתערב במנחת אחרות. **בזמן שמחא** - בני ארם שוחטין את בהמות - פטורים את כולן ממתנות כהונה. דכל אחד ואחד יכול לדנות את עצמו ולומר לכהן: כבוד שלי הוא. כן שור וכן שלשי. **אמר: שוחט את כולן** - אין פטורין את אותם מאה בהמות מליחן מתנות לבחן, אלא אחד, ודכתיב שוחט את כולן. אבל אחר יכול לפטור מן המתנות. **אמר: שוחט את כולן** - אין פטורין את כולן. **נמרא אמאי** - פטורים את כולן? - אי יכול לבא כולו עליו משני צדדין. כלומר, בשני כחות, ולמנא ליה אי אבד הוא - כוליה דרדי אחד לחבירו טבא מכור לי כו', בדפרישע לא (ק"א). **נמרא אמאי** - פטורים את כולן? - אי יכול לבא כולו עליו משני צדדין. כלומר, בשני כחות, ולמנא ליה אי אבד הוא - כוליה דרדי אחד

מטונין! "אחרן ובניו" כתיבין בפרשה. **דבי רבי ישמעאל** **תנא:** "בחן" ולא כהנת, וילמוד סודם מן המפרשים: **דבי רבי אליעזר** מן עיקב **תנא:** "בחן", ואפילו כהנת - הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא **לרבוא**. **רב כהנא** אכל בשביל אשתו, רב פפא אכל בשביל אשתו, רב יימר אכל בשביל אשתו, רב אידי פר אבין אכל בשביל אשתו. **אמר דבנאי, אמר לי מרמר:** **הלכתא בותיה דרב כהנא** - ואלכתא בותיה דרב כהנא, ואלכתא בותיה דרעא, ואלכתא בותיה דרב אדא בר אבהו: **לויא שילדא** - בנה פטור מחמש סלעים. **תנו רבנן:** הורוע ותיחיים ותיקבה נהוגים בפלאים וכו'. **רבי אליעזר אומר:** פלאים הבא מן העז וזמן הרחל - חייב במתנות, מן התיש וזמן הצביה - פטור מן המתנות. **מכרי קיימא לן** דלענין פסוי הדם ומתנות לא משכחת לה. **אלא בזביב** הבא על התישה, וכן לרבי אליעזר **בין לרבנן** - מספיקא להו אי חזישין לרוע האב אי אין חזישין, ובשה - ואפילו מקצת שה, קמפיקין. **מזי סבר:** "שה" - ואפילו מקצת שה, וזר סבר: "שה" ואפילו מקצת שה לא אמרין. בשלמא רבי אליעזר דפטר, **קסבר:** "שה" ולא מקצת שה, ורנא לרבנן, דני נמי דקסברי "שה" ואפילו מקצת שה, פלאא לשקול. ואידך פלאא, **לימא ליה:** אייתי ראיה דאין חזישין לרוע האב, וישקול! **אמר רב הונא בר חיאי:** מאי "חייב" נמי דקא **אמר** - חייב בחצי מתנות. מתיב רבי ורדא: **כוי יש בו דרכים שוין לבחמה, ויש בו דרכים שוין לחיה, ויש בו דרכים שוין לחיה ולבחמה.** פירי: **חלבו אסור - בחלבו בחמה, ורמו חייב לכפות - פדרם תחיה. דרכים שוין לבחמה ולחיה - שדמין וגירדו אסורין בבחמה ותחיה, ותחיה בורע ותיחיים ותיקבה.** ורבי אליעזר פוטר. **ואם איתא, "חייב בחצי מתנות" מבני ליה!** - אידי דתנא חלבו ורמו דליא מתני חצי חצי, משום הכי לא קא תני חצי. **פי אהא רבין אמר רבי יוחנן:** בוי לרבנן חייב בבכיהו מתנות, דתניא: **"שור", מה תלמוד לומר "אם שור" - לרבוא את תפלאים.** "שה", מה תלמוד לומר **"אם שה" - לרבוא את הכוי.** ורבי אליעזר, האי **"אם" למה לי?** - מביעי ליה לחלל. ורבנן לחלל מנא להו? - נפקא להו **"מאת ובני תחבא".** ורבי אליעזר האי **"מאת ובני תחבא"** מאי עבד ליה? - מביעי ליה לכדרכא, דאמר רבא: **חזיו - עם התפכה. משנה** כבוד שנתערב במנחת, בזמן שמחא שוחטין את כולן, ופותרים את כולן, אחד שוחט את כולן - פוטרין לו אחד. השוחט לבחן ולגוי - פטור מן המתנות, והמשתתף עמהן - צריך שילשום. **ואם אמר, "חזין מן המתנות" - פטור מן המתנות.** אמר **"מכור לי בני מעיה של פרה"**, והוי כהן מתנות - נותנן לפהו, ואינו מנכה לו מן הדמים. לקחן הימנו במשקל - נותנן לפהו, ומנכה לו מן הדמים. **נמרא ואפאי:** יבא עליו כהן משני צדדין, ולימא ליה: אי כבוד הוא - פליה דרי הוא, ואי לא כבוד הוא - רב לי כבוד הוא! **אמר**

דבי רבי ישמעאל תנא כן ואל כהנת - נראה לאל מנעא אלא בנשאת לור, אבל לא נשאת - כיון דאכלה בתרומה. דחמיא, כל שכן ידחיה ליה מתנות. ומיהו אפשר דלא ידבנן לה, לרבי ישמעאל. **רב** כהנא אכל בשביל אשתו - וזה רב כהנא שגלה מבבל לארץ ישראל, דפרק "הנולד בחרא" (כבא קמא ק"א). שלא היה חזק, דבארמיקן כסוף אף עוברין (פסחים ק"א). אמר רב כהנא: אי לא נדסיית כהנתא, לא גלא. ואידך ישי, שדיה כהן, בפרק קמא דקדושין (ת"א). רב כהנא שקל סודרא בפדיון חזק ווענין עד תוספת קדושין ת"א. דבור המתחיל ירב כהנא, ותוספת בבא בחרא ק"א. דבור המתחיל "ולא", ובפסחים ט"ב דבור המתחיל "אמר". **הכי** - רסין - אמר נהנינו מן דקתני בחצי מתנות. **חלבו** אסור בחלב בהמה ודמו טעון כסוי כחה וחיוב במתנות בהמה - דהא ואל קתני ותי חזיה דלכמה ביד - משום דנהני ליה לרשעו דהוה כולו אחר זה, שסמכין בכל מקום. **ואם** איתא חייב בחצי מתנות בעני ליה - בהדיא דלעיל נחא ליה נמי דלא תני בה "חייב" אמר ר' טעמי. **בזמן** שנמא שוחטין כולן פטורים - על כרחך כשכולן בעלי מומין אפילו דאין שוחטין כולן אלא אם כן נפל בו מום ומתנתערב ואין מכדין בו, אם כן גם האחרים בעלי מום הם. **וצריך** לרשום - על עין על הבשר. רגילין היו לרשום בשר שפטור מן המתנות, והיו מכדין רישומיהן, ואם התאמר כיון דלית ליה לבחון אלא חצי, חצי לפטר חוצי לחיבה, מיה דהוי אצבי הבא על התישה ומתיבין רבנן בחצי מתנות! ויש לומר: דרתם כל שית שבו מחייב, והבא לא מחייב כל שית שבו, כל כך פטיר לגמרי. **אמאי** יבא עליו משני צדדים - בפרק שני דברכות (י"ח). איכא פלוגתא גבי שתי רחלות, אחת בברא ואת לא בברא, וילוח שתי זכרים - אחד לו אחד ואחר לו אחד. ורשד"ה ע"ד שיתא, וחייב במתנות. ורבי יוסי פוטר. ודף סתמא כרבי מאיר, ודבוסתפא (פרק שני דברכות) מסיים בה דברי רבי מאיר, ומפרש בגמרא טעמא דרבי מאיר שחטם וזכא עבד על משני צדדין, ואף על גב שברב לקח אחד. והשתא לא מבעיא לרבי מאיר דפריך הבא שפיר, אלא אפילו רבי יוסי, דפליג דהם, היינו, משום דלא מצי אמאי אי אבד הוא - כהילה דריי הוא. שכבר לקח אחד. אבל הבא, מיהו הוא מומין שמכריז לישראל כולו, ואפילו לרבי מאיר דמחייב דהם, משום דממה נפשך אית ליה מתנות גביה. אבל הבא, ספק גמור, והמציא מחבירי עליו הראיה. **כשהוא**

כשהוא אמר זאת וזכיר חובב - דמיייר בטבח, ולא קאי א"ע"ם דנמצע טבח כהן, מרלא תביי - נמאט העם וזכיר חובב, וכתבי "מאת וזכיר" יתירה - הפסיק הענין, דאָלף שהוא נכח קאמר, ואפילו כהן, הואיל ושהיה בחמת ישראל, אבל אם היה של, אפילו למכור - דרממא פטריה, אלא דמורכב מור כשהוא נכח ליתן מתנות כותנה, אפילו הבטחה שלו - שלא ידעלו

אמר רב אשיעאי: **בבא לידו כהן, ומכרו לישאראל**
במבוא. "והשוחט לבנה ולגזי פטור מן המתנות".
וליתני: **בהן וגו' פטורין מן המתנות!** **אמר רבא, זאת**
אומרת: **היון עם הפטור.** **דרש רבא:** **"מאת זכיר העם" -**
ולא מאת הבתנים, כשהוא אומר "מאת זכיר הנה"
הוי אומר: **אפילו טבח בהן במשמע.** **אושפויזכניה**
דרבי טבאל בהן הוה, והוה דחיק ליה מלתא. **אתא**
לקמייה דרבי טבאל, אמר ליה: **יול אשתתתא פתיה**
למיה ישראל, דמגו דמפטרין ממתנתא, משתתפי
בתיה, ויחייב רב נחמן. אמר ליה: **והא רבי טבאל**
פטור! **אמר ליה:** **יול אפיק, ואי לא - מפקינא לך רבי**
טבאל מאינדי! **אול רבי טבאל קמיה דרב נחמן, אמר**
ליה: **מאי טעמא עבדי מר הכי? אמר ליה:** **דכי אתא**
רבי אחא בר חינאי מדרומא אמר רבי יהושע בן לוי
וקני דרום אמרי: **בהן טבח - שתיים וישלש שבתות**
פטור מן המתנות, כמאן ואילך - חייב במתנות. **אמר**
ליה: **ולעבדי ליה מר מיתה דרבי אחא בר חינאי!**
אמר ליה: **הני מייל - דלא קבע מסכתא, אכל הכא**
אמר קבע מסכתא. **אמר רב חסדא:** **האי פהנא דלא**
מפריש מתנתא - ליהוי בשמטא דאלדו ישראל. **אמר**
רבה בר רב שילא: **הני טבחי דהוציל קיימי בשמטא**
דרב חסדא הא עשרים ותרתי שנין, למאי חליכתא?
אילמא דתו לא משמתינן להו - והא תניא: **במה**

טבחי ישראל לשבח כתיב עמדה לפטר מן המתנות, ועד שלש שבתות, דאינא למימר דירדיה שחט - לא גזר רבנן, ואוקמה על דין תורה, ומכאן ואילך גזר, וכי קבע מסכתא - מיד מוכח דלאו לירדיה שחט, ולכן גזר לאלתר, ברמובח בסמוך, ולא פירוש הקונטרס פירש דרבי מן התורה כשהוא למכור - דאם כן, שניו או שלשה שבתות אמאי פטור? אטו שלשה שבתות כתיב בקרא? ועוד: אי מן התורה - האי אפשר ליה היה יודע רבי טבאל דבר זה, אלא דהאי חקת חכמים, איתא ברפירשנו. ורבי טבאל לא הוה שמעי ליה דך תכתא, עד דאמר ליה רב נחמן, **כאלול** אוכל טובים - ממש, דמתנתו לפינן "תנינן" תנתינן מתרומה, בפרק ראיתי הנה (תולין קלא), **אין** נאכלין אלא צלי ואלא בדרול - ואם תאמר, דברק "כל תרדיר" (ובוס צב) אמרינן, ובכחן אלא הבתנים וזכיר חובב, לא לזכור צלויין שלוקין מבושלין, ואמר בגמרא טעמא: משום דכתיב בהו "למשחה" - פירש בגמרא, כדרך שהמלכים אוכלין ותרואה ודאי! מנא שטוב לו תנתינן ותר, מצי אכלי להו. אבל ארם שטוב לו צלי כשלוק ומבושל - יאכל צלי, שהוא דרך גדולה יותר.

ולא - מה מצאנו בזה, והוה מצי

למימר: מדאמרין בריש פירקין "המחזיקין בתורה ה', יש להם נתיב" - משמע מחזיק, אפילו אין בן שכן.
קבלות
דברים אמורים במצות לא תעשה, אבל במצות עשה, גנון: **אומרים לו "עשה סוכה!",**
ואינו עושה, "לחלו", ואינו עושה, "עשה ציצית!", ואינו עושה - מפני אותו עד שהצא
נפשו! אלא, דקניסין להו בלא אתריה, כי הא דרבא קניס אמטא, רב נחמן בר ריבא קניס
גלמא, ואמר רב חסדא: **ורוע - לאהר, וקבה - לאהר, לחיים - לשניים.** **איני, והא פי**
אתא רב ריבא בר יוסף אמר: **במערכא פליגין להו רבא ורבא! - הנהם ברתורא, אמר רבה**
בר בר חנה, אמר רבי יוחנן: **אסור לאכול מבהמה שלא הורקה מתנותיה, אמר רבה בר**
בר חנה, אמר רבי יוחנן: **כל האוכל מבהמה שלא הורקה מתנותיה - פאילו אוכל מבלים.**
ולית חליכתא מותיה, אמר רב חסדא: **מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות**
אלא בהדרגא. **מאי טעמא - אמר רבא "למשחה" - לגדולה, בדרך שהמלכים אוכלים, ואמר**
רב חסדא: **עושים וארבע מתנות כהונה, כל כהן שאינו בקי בהן - אין נותנין לו מתנה.**
ולאו מילתא היא, דתניא, רבי שמעון אומר: **כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק**
בכהונה, שנאמר "תפקיד את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הנימן
למנח", אין לו אלא זה בלבד, מנין לרבות המש עשרה עבודות, גנון: **הציצות והכללות**
והתפילות והמליחות, הנופות והגשות והקמיצות, הקטירות והמציצות והמליקות]
ובקלות

אמר רב אשיעאי - הכא במאי עסקין, דקתני מתניין דפטורין את כולן - בבא אותו בבור ליד כהן, ונפל בו מום קבור, וליתני בהן וגי' כהן - דהא לא איקרו "עם", ומאי איריא דקתני "והשוחט" ו"השוחט" - במתנתו דקתני "והשוחט" - דהיון עם הטבח, ידנו אתא לאשמועינן דבעלמא חיבא קשדושי באת ישראל - דהיון עם הטבח, וידנו של כהן לרבותו מתנותיו מן חובב, והוא כיון שהבטחה של כהן וגוי הוא, פטור הטבח מן המתנות, והא לא מצינן למיפלך מכאן וגוי לחור. **מאת הכהנים** - קא סלקא דעתך דביתאי לא איקרו "עם", כשהוא אומר **מאת זכירי חובב** - כלומר, מי שהוא, ואפילו כהן, להביא כהן שנעשה בטח למכור, כלא אבהמה שהוא שחוט לצרכו - פטור. והוה דחיקא ליה מילתא דחוק ועני היה, דמגו דפטרין להו מסתתא - מזורע לחיים קבה, כדאמרין במתנותיה: השמחתה עמכם פטור מן המתנות. **חייב** - להאי ישראל שנשתתף עמו אותו כהן, **ולא אפיק** - והוציא אותו מתחת ידך, ותתנן לכהן, **מפיקא לך כו'** - כלומר, כל ראיותיו ושיטותיו אמחת לו. **מאניך** - מאניך, שתיים ושלש שבתות פטור מן המתנות - ולתנן לכהן אחוה, משום דאכתי לא קביע, ואין ודעין עדיין שהוא טבח, אבל מכאן ואילך - חייב, הואיל דקביע, לעבדי ליה מר הכי בריבי אחא - ותפתור משתיים ושלש שבתות. **אמר ליה ותי מייל** - דקאמר רבי אחא וקני דרום דרשותי ושלש שבתות פטור, חיבא דלא קבע מסכתא - גזות, אבל הכא - האי טבח כהן כבר קבע מתנה, ונלי דרעתיה דקביע, דלא מפריש מתנתא - לכהן אחוה, הא עשרין ותרתי שני - כלומר, כבר עברו עשרים ושתיים שנה, **למאי חליכתא** - קאמר דהא עשרין ותרתי שני, דמאור ששנומי בשמטא עשרים ושתיים שנה, חו לא משמתינן להו, והתניא במה דברים אמורים - דהו לא משמתינן להו, במצות לא תעשה - דאית בייה מיתה או כרת, דקם חיל בדרבה מיניה כיון אוסרין לו עשה סוכה עשה לולב - שאין לו חסרון כיס כולי האי. **אלא קא** משמע לן - דרבה, מאור ששנומי בשמתייהו עשרים ושתיים שנה, קניסין להו כלא התראה, קודם לכן - לא, קניס **אפמא** כלא חיל דהוי גזול ממנו שלש מהוה רוצה לתת המתנות לכהן, והיה נותנה לכהן, ואמר **רב חסדא** - מתנות כהונה כן היא נתת: ודוע - היה נתן ישראל לכהן אחוה, וקבה - לכהן אחוה, ולחיים - לשני כהנים. **רבא נימא** - כל עצם ועצם היה מחלק לשנים, חתם בדתורא - בשור הגדול, שאבירו גדולים ביותר, דאפילו לכהן אחוה, האבר לשנים, עדיין יש בכל חלק וחלק

שעור נתינה מעליה, אבל בבחמה קריא, אם היה מחלק האבר לשנים - לא היה בכל חלק נתינה מעליה. ורממא אמר "ונתן לכהן" - נתינה יפה! **למשחה** - במתנות כהונה כתיב בויקרא ק"ח: **"לך נתתם למשחה"** - כל מתנות שנתני לך בביתך, נתני לך לגדולה, בדמיונא גמליה. **עשרים ואיבד** - לקמן בפירקין (קל"ג) חשיב להו. **שאני בקי בהן** - הואך דין מתנה, הואך נאכלין בגדולה, **שאני מודה בעבודה** - שאמר בלבו: דברי תבל הן, ולא צוה המקום להקריב לו קריבתו, אלא משה ברה מלכו. **אין לו חלק במתנה** - אין לו חלק בקדשים. **דברין** - היא חולכה, היציקות והכליות - שנותן שמן במתנה וכוללת, וחזר ונתן עליה שמן - לקיים כל מצות (היה עליה שמן), כדאמרין ב"אלו מנחת" פירקין יצרכו שלשה מתנות שמן. **המליחות** - מנחת מחבת ומורשת ומנחת מאפה תנור, שדיו נקמטו לאחר אפיה, וזרען ומחורין שלוקין, וקומץ, דכתיב "פתות אותה פתים" וגו'. **המליחות** (במלח המלח) (ותריא) - מלחין ומביא. **אין לו חלק במתנות** - שטעות תנפה והגשה, והתם מפרש לה: יש טעות תנפה ולא הגשה, הגשה ולא תנפה, ולא תנפה ולא הגשה - מגישה כשהיא בכלי קודם קמיצה, ומגישה לקין מעריבת דרומית, כנגד חודה של קין, במתנות (א.א.) (וכסותו י.ד.), והמליקות - סריסין, ולא גריסין "והקריבות" - דהא איתו חשיבא ברישא, ובדיא

פרט בה קרא (שם ו) "ומקריב את זבח השלמים", והיא חולכה.

חולין. פרק עשירי - הורוע והלחיים דף קלג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) קעה

תוספות

קבלות — קבלת חסות — היותא — היא וזיקת דם הנדוקים במבזה, בין הניתוח
בפנים על הפרכות ועל מבזה חזה, בין הניתוח בחוץ, שחיתס לא קחשיב, שאף
הור כשר בה. **קריפת העלה** — כבנהים היא, כרתיב (רברים כא) וננשו הכנהים
בני לוי. **סחרת מצורע** — בעפרים לחוות. **בין מבפנים** — במקדש, כרתיבס
(ויקרא א) וישא אחרן את ידיו וגו'. **בין**

מבחוץ — בגבולין, בכל עיר ועיר בבית
הכנסת. **מבני אחרן** — סיפה דקרא לדלעל
הוא. **חושין שבלחי אסורים** — משום דם,
בשרא — בעלי ברך קל — ננסה אותו דם.
נרע להשיב. ורבא כון היה, **הדחף מתנתא**
— מתנוקתו שנשואין אותו לכנהים. **מי**
אמרינן חבובי קא מחבב המצות — ויפה
הוא עושה. ונתן — לבחן, ולא שטול הבחן
מעצמו. **מימר אמר הבו לי** — הייתי שואל
בפח מלא, **שהייתי סבור** שהוא חיובי מצוה.
חלקם שאלו פירות — רמננו להו קרא בנז
שמואל. **ויטו אחר הכבצ'ע** — אמר רבי
מאיר: שלא היה עיברת גול בידם, אלא חלק
ליה בנז מעשר ראשון הו שואלין פירותם.
הצנועים מושבין את ידיהם — בחילוק להם
הפנים קאמר במסכת יומא ב'יט' בקלפ' (טא)
למא: שמשת שמעון הצדיק נשתלחה
מארה בלחם הפנים. **לאחוזין נפשיא כבהני**
— שלא ישתבח הדבר שאני כון. **ופרץ**
וילפידים ידית — כיון שאינו עושה אלא
שלא ישתבח שם כון מעלי — יפרוס ידו
לדוכן כל השנה, ומחוק נפשיא כבהני
אנשיה ליה ידניה — עתים שקבע
לתלמידיו חן טורדים אותו מלישא את
כפו. **שהיה עוסק לתלמידיו בעת שהחבר**
נאספם לבית הכנסת. **ורחיקא ליה מלתא**
— להיחזק צורבא מרבנן, וחבון רוצה
— להיחזקו — יתן לו חלק מתנותיו, לקבל דורע
ולחיים מבני עתירי שבלול הבחן, **וחא**
יאכלם. **ואף על גב דלא אתי לידיה** —
בדכון, יכול לזכות לו **בכשרי כהונה** וליות
שקבע שיהיה נכיר בעיר, ורוב בני אדם
אוחבים אותו ונותנין לו מתנות. **ובאותו**
כון אמרינן דיכול לזכות מעשרותיו לאחר.
אף על גב דלא אתי לידיה. **"מכר"ר** — לשון
(מלכים ב') "איש מאת מכר". **אמר ליה**
רבא לשמעיה — לשמשו של בעל הבית
הואו כון, ובעל הבית נתן לו מתנותיו. **וכי**
לי מתנתא — על דלא אתי לידיה בדכון.
לאוכלם, מפני שהלשון עם תלחיים ניתן
לכנהים, ובענין למיכל לישא בתרדלא
שהוא דבר חשוב. **וחבי נמי אמרינן**
ב'הושע' את התפלים' (בבא מציעא פ"ב).
כדי להאכילם שלש לשונות בחדל. **ואף**

קבלות — ואם תאמר: תיסק ליה קבלות מהמקריב את דם השלמים, ד'הקריב' —
הי לשון קבלה, כדאמרין פרק 'חוקמין (רבה) (מנחות ט"א). 'וחקריבו' בני
אחרן — מקבלה ואילך מנחת כהונה ויש לומר: דרבא כיון דרתיב 'המקריב' את דם
השלמים ואת החלב', ובהכל על שייך קבלה, דמי לא משתעי בקבלה.
היציקות — בישי 'חוקמין (רבה) (שם)

וחקבלות, היותא, והשקאת סוקה, ועריפת עגלה
עורפה, וטהרת מצורע, ונשיאות פנים בין מבפנים
בין מבחוץ — תלמוד לומר **"מבני אחרן"**, **עבודה**
האמורה לבני אחרן. **וכל כון שאינו מודה בה** — אין
לו חלק בפניה. **טעמא** — דאינו מודה בה, **הא מודה**
בה — אף על גב דאינו בקי בהן. **אמר רבי אבא, אמר**
רבא — **אמר רבי**: **חושין שבלחי אסורים**, **וכל כון**
שאינו יודע לשלן — **אין נותנין לו מתנה**, **ולא היה**
אמרינן — **מידב דייבי**. **ואי לקריה, אי בהיתחך להו**
וקולו להו — **מידב דייבי**. **אמר רבא**, **בדק קל רב יוסף**:
האי סהנא דחטיף מתנתא, **חבובי קא מחבב מצוה**,
או ולוילי קא מוולל במצוה? ופשטנא ליה: "נתן" —
ולא שפיל מעצמו. **אמר אביי**: **מריש הוה חטיפנא**
מתנתא, **אמינא** — **חבובי קא מחביבנא מצוה**. **כיון**
דשמענא להא "נתן" — **ולא שפיל מעצמו**, **מיהפך לא חטיפנא**. **מימר אמר**: **בני שמואל חלקם שאלו פירותם**,
מימר נמי לא אמינא, **ואי רבו לי** — **שקילנא**. **כיון דשמענא להא דתנאי: הצנועים מושבין**
את ידיהם, והנדרנים חולקים — **משקל נמי לא שקילנא**, **לבר מפעלי יומא דכפורה, לאחוזין**
נפשיא כבהני — **לפרוס ידיה? אגסייה ליה ערניה**. **אמר רב יוסף**: **האי דתנאי דאית ליה**
צורבא מרבנן שבלבבותיה ורחיקא ליה מיתא — **לוי' ליה מתנתא**. **ואף על גב דלא אתי**
לידיה, במקרי כהונה ולויה. **רבא ורב ספרא אקילו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר ארא**,
ואמרי לה לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר ביזנא. **עבדי להו עגלא תילתא**. **אמר ליה רבא**
לשמעיה: וכו' לן מתנתא, **דבענא למיכל לישנא בחדל! וכו' ליה**. **רבא אכל**, **ורב ספרא לא**
אכל. **אקרייה ררב ספרא בתלמא: "מערה בגד ביום קרה חמין על נהר ושר בשירים על לב**
רע". **אתא לקמייה דרב יוסף**, **אמר ליה**: **למא משום דעברי אשמעתא דמי אקריין הכי? אמר**
ליה: כי אמרי אנא — **באחר, שפעא** — **בעל כרחיה מופי**. **וכו אמרי אנא** — **למאן דלא אפשר**
ליה, הא — **אפשר ליה**. **ואלא מאי טעמא אקריין הכי? כלפי רבא** — **ולקריין לרבא? — רבא**
נוף הוה. **אמר ליה אביי לרב יומי: ופשטיה דקרא כמאי פתיב? אמר ליה: בשונה לתלמיד**
שאינו הגון. **דאמר רב יהודה**, **אמר רבי: קל השונה לתלמוד שאינו הגון** — **נופל בפניהם**,
תלמידי חכם, כשפירי' איש' ר' קרא. **אמר רבי יצרא**, **אמר רבי: קל השונה לתלמיד**
שאינו הגון — **בזורק אבן למרקוליס**, **שנאמר "מצוה אבן לרשע" במנחה** מן נותן להשקל כבוד,
וכתיב "לא נאזה לקסיל תענוג". **"המשותפתה עקוין צירך לרשע"**. **ואפילו עם הנזיר ורמינהו:**
"המשותפתה עם בהן — צירך לרשע", **והמשותפתה עם הנזיר ופסולי המוקדשים — אין צירך לרשע!**
הבא

על גב דרבא נמי כון הוה, דקרימא קל (ראש השנה י"א) נמי אמרינן: רבא הוה מבטל תרומת חוצה לארץ ברוב. ואכיל לא בימי
סומאנו — מיהו מנפשיה לא מצי שקיל, דרתיב 'נתן' — ולא שטול מעצמו. וממר נמי לא היה לממר 'הבו לי' — דתנאי: חלקם שאלו פירותם. לחבי שקל בתורת דו
על ידי תנית בהן, ואף על גב דלא מצי לידיה דשמעא. סמך רבא אדריב יוסף דלעיל. רב ספרא לא אכל — משום דלא מצי ליה שטול פירות. **עודק בניו קרה**
— בניו בלוי ונרקם. **במי (שיעורו דס') ויכבדו ידעם**, **בתי הקרא איט שוה כלום**. **וכמו חושין על נהר** — שאינו אלא מספדי. **"נהר" הוא מן צירף**, **אלומאי בלע**. **כן**
שר בשירים על לב רע — כן האומר דבר תורה לבי שאינו יודע לחבן בן. **משום דעברי אשמעתא דמי** — שלא סמכתי על שמועתך שאמרת דרמז לצורבא מרבנן
לקבלה, אף על גב דלא אתי לידיה בדכון. **כי אמרי אנא אחר** — דיכא ממוכי ליה כון אחר, שחמי בפחו לו. אבל שמענא דבעל הבית — על דבר ממוכי ליה לאום
חשוב שהוא בא בביתו של בעל הבית. אי נמי: אימר דאמרי אנא דיכול לזכות מתנתא לאחר, אף על גב דלא אתי לידיה. **דלא אפשר ליה** — כלומר, לאיש שהוא עני
ודחוק. אבל רבא אפשר ליה לא דחיקא ליה מלתא. **כיון דאמר עבד רב ספרא אשמעתיה דרב יוסף** — מאי טעמא אקרייה בתלמא **כלפי רבא** — כלומר, על רבא,
שלא אידיה שבעטנו על רב יוסף הקדוהו לרב ספרא ק. **נוף הוה** — אני שמעתי: משום דהתיב כלפי מעלה, במסכת תענית (כ"ב). **דבעא מצינא כלל צורך**. **משום**
יקרא דאמר חבובי מלכא. **ואמרינן תהו: דאיתוחי להו אבוב בתלמיה**. **ואמר ליה: מי איכא בדמטרי קמי שמיא**. **אשני דוכתי**. **אשני דוכתי**. **למור אשכוחי אפריחיה**
דמרשם בסכני. **שנעוהו מלאכי הבלה להורוהו ללילה**. **ולי נראה נוף** — משום האי משעה. **יע שירי באחלו** — למי שירי שירי באחלו. **תלמיד רב**. **תאכלוהו אש לא**
נופל — אשו של יגהם. **בזורק אבן למרקוליס** — זו היא עבודתו, כדאמרין במסכת עבודה זרה (מ"ט). **ואפילו עם חנוי** — בתמיה. ורמיניהו המשתתה עם הכון בר.
עם חנוי — או המוכר פסולי המוקדשים, שנפדו ושטחו ומכרו, חן מפורין מן הממנות. כדאמר במתניתין דבב ואל תריב בהו. **אינו צריך לרשע** — ולקמן מפרש.
הבא

חוליון פרק עשירי - הורוע והלחיים דף קלד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קלטת רש"י

ורשינו - בן שמכר בהמה לישראל, ואמר לו "על מנת שהמתנות שלי -
נותן ישראל לכל בן כור שירצה. דיכון דבולה בהמה ובין ליה, לא מצי לאתנוי ליה
האי אמנות, שאנין שלו אלא של כהנים נענה, ואין לו בן אלא טובת הגאה,
מכל מקום שבע מינה דרביב במתנות. חוין שיו" - לשון שיר משמע ששיר
המתנות ולא מוכר, לפיכך, פטור הלווק,

שהרי של כן חן, ודכותה בישראל הזה
מחייב הלווק, דיכון שהוא שחטה - עליה
רמאי למיתבינהו. על מנת לאו שירוא הוא
אלא אלהי אלה, חבל מבר לו על מנת שיתנם
לו, והוא אין בו חל להתנות, ורשינו -
בריתא אבריתא, אל שנו - היכא דלקח
היטנו במשקל, דקטני נותן לוקח לבקו,
והוא חחר ורובעו דמים מן הטבח - אלא -
כששקל לקח לעצמו, דיכון דטבח לא נגע
בן - אינו בעי דברים של כן, לפיכך, זה
הלווק נותן, והוא שולא לו דרמים ע"ה
הטבח היה מוטל ליתן, אבל שקל לו טבח
הדין - של כן, ומחלוקתו ותיבטיא אף על
הטבח הוא, והטבח חורר עליקו, אם שי בעין
ותנן לטבח, והוא מפרש לו ברשי
הטבח, ודכין דמכר אף על הטבח
קאמר רבי יודור, חוין עמו - דינו של כן
ותביעי רבי הלווק, דאף, הויתא היטנו
לגולה בעין - במקום שהוא שם, ולי, רב
את ליה דרב חסדא, רצח מוח גובה -
דיכון דקדים יאוש אכלו זה האחרון - היה
לית איה גזול עלייהו, דכא רב מקמי יאוש
ברישותיהו דמרייהו קיימי, כל היכא
דאיתניהו, לא - בגזול דעלמא, שהגזול
קונה אותו בגזולתו, ודביל קלאמא את
לח דרב חסדא - דאם רצה גזול לדון עם
הראשון - ידיו, והבא - בגזל מתנות
כהונה משפילי, ורב סבר, מתנות כהונה
גזולות, ומתביי גזול בגזולתו שלשם, ותרתי
גזול עליהו, ופר סבר אינם גזולות - אין בה
לגזול, וכל מן שוין עין, כל מקום שהולכין
החוב מוטל על פי שוים אצלו לחתו
לבקו, הראשון לא נעשה גזול עליהו, באפי
נפשה - ולא לבקו, לא שנו ואומנותיו,
כדלעיל, מתנות כהונה גזולות -
כדראמון, שאם רצה בן לדון עם הראשון
ידיו, אלאמא ספק - מתנות כהונה
לקולא, דאמרנין המוציא מחיבתו עליו
הראיתא, שכתוב הקדוש - לפני הקדשים,
שעריך לא היגיע הקדשים לשם, חרי - כל
הנמצא דאן לבעל הבית, דאן לקט אלא
הנשר בשעת קצירה, העליונים - חסין
העליונים שלע פ"ה חזק, איכא למימר: לקט
הן, שנשרו מן השבילין בשעת קצירה,
והתחתונים - שנקרקעו של חרי, לבעל

ורשינו: "על מנת שהמתנות שלי" - נותן לכל בן
שירצה - "על מנת" א"חיון" קא רמי? "חיון" -
שירצה, "על מנת" - לאו שירצה, ורשינו: "על מנת
שהמתנות שלי" - המתנות שלו! - בהא פליגי, מר
סבר: "על מנת" - שירצה הוא, ומר סבר: "על מנת"
- לאו שירצה הוא. "אמר לו מכור לי בני משיה" וכו'.
אמר רב: אל שנו אלא ששקל לעצמו, אבל שקל
לו טבח - הדין עם הפסוק, ורב אסי אמר: אפילו
שקל לו טבח - הדין עמו, לויא דרבב חסדא קא
מיפליג, דאמר רב חסדא: גזל ולא נתיאשו העלמים,
ובא אחר ואכלו - רצח מזה גובה, רצח מזה גובה.
דמר אית ליה דרב חסדא, ומר לית ליה דרב חסדא.
לא, דכולי קלאמא את להו דרב חסדא, והכא
במתנות כהונה גזולות קא מיפליג, דמר סבר: גזולות,
ומר סבר: אין גזולות, איכא דמתיני לה לראש שמעון
בפני עצמה, רב אמר: מתנות כהונה גזולות, ורב
אסי אמר: מתנות כהונה אין גזולות, משנה גר
שנתיביר ויהיה לו פרה, נשחטה עד שלא נתגזיר
פטור, משנתיביר - חייב, ספק - פטור, שהמציא
מתניהו עליו הראיה, נזמרא - אף רב דמי אמר,
רבי ליה רבי שמעון בן לקיש דרבי יוחנן: תנן, ספק
פטור, אלאמא ספקא לקולא, ורשינו, חורי הנזמרים
שכתוב הקדוש - חרי אלו של בעל הבית, ושלאחר
הקוצרים, העליונים - לעניים, והתחתונים - של בעל
הבית, רבי מאיר אמר: הכל לעניים, שספק לקט -
לקט! אמר ליה: אל תקניטני, שבילישו ידיו אני שוה
אוהיה, דתניא, רבי יהודה בן אנארא אומר משום רבי
מאיר: ספק לקט - לקט, ספק שכתה - שכתה, ספק

שירצה הוא על מנת לא שירצה הוא - ואם תאמר: כי אמר ליה "על מנת",
דאמרנין: נותן לכל בן שירצה - אם כן, המקח בטל, שלא נאן לו בהמתה אלא
על מנת שיהיה המתנות שלו חרי לומר: דמריי שחתנו שיהיה המתנות שלו, ואם לא יתן
לו - אל יהיה המקח בטל, אי נמי: חרי כמו מתנה על מן שכתוב בתורה, ורשינו חורה
ליתנו לכל מן שירצה, דמר ר' אבהו רב
חסדא - אין לפרש דרב אית ליה דרב חסדא,
ר"עם הראשון דקאמר רב - היינו, אפילו עם
הראשון, דאם כן, לרב אסי הדין עם השני אלא
עם הראשון, בגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא
אחר ואכלו, דכא רצח מאן דפליגי שלא וכל
לגבות מן הראשון הגזול, ובארזא שאכלו היה
דאיכא דלית ליה דרב חסדא, אלא שי לפרש
איכא: דרב לית דרב חסדא, חרי דרב חסדא
עם הטבח, ורב אסי אית ליה דרב חסדא, ורדין
רב חסדא, ומבנתו כהונה גזולות קא מיפליג
- דרב סבר גזולות, ורדין עם הטבח - היינו,
אף עם הטבח, כרב חסדא, ורב אסי סבר דרדין
דוקא עם הלווק, לפי שהמתנות אין גזולות,
והיו איכא מנאי דחורו בעי לעצמו מעיקרא
ותיהב דבנאי אף מיהי, אי בשאין מתנות כהן
דאמרנין ברשי פירקין דמוין מתנות כהונה
או אכלו, פטור ואם כן - דרב חסדא
דברבי חסדא קא מיפליג: הא משמע ברש
הגזול ברה"א (בבא קמא ק"א), דהיכא דהם
בעין, ליכא מאן דפליגי אדרב חסדא, אלא
דוקא כשאכלו, דהני רבי חסדא, הגזול
ומאכל את בניו - פטורין משלם, הדין
נפיקין, גזול קיימט - חייבים לשלם, אין גזלה
קיימט - פטורין בו, ופריך: לימא חורי תובנתא
רב חסדא, משמע דלמאן דפליגי עליה, אתי
שפיר דדוקא אין גזלה קיימט פטורים, אבל
בגזלה קיימט חייבים לשלם וצריך עיון.
ורשינו: חורי דגמלים שכתוב הקדוש - ר'
מרבנן נמי פריך, דלא פליגי רבנן אלא משום
דסברי דתחתונים דאי גמלים בגסוס, הילכך,
הם של בעל הבית, ואם אהו ספק - והי
מרבנן דחורי לוקט, שמן לעליונים, ספק לקט -
לקט.

ראשית

פאה - פאה, אמר לו: אל תשנה אותה אלא בלשון בן תרל, והא טעמא קאמר. דאמר רבי
שמעון בן לקיש: מאי דכתיב "עני ורש הצדיק?" מאי "הצדיק?" אלאמא דרינים - והא
כתיב "ידל לא תתור דריו" - אלא - צדק משלך ותן לו! אמר רבא: הקא - פרה בהמתך
פטורה קיימא, קמה - בהמת חייבא קיימא, אמר ליה אביו: ורבי עישה נעשרת עד שלא
נתגזיר - פטור מן התלת, משנתיביר - חייב, ספק - חייב! אמר ליה: ספק איסורא - לחומרא,
ספק מומא - לקולא. דאמר רב חסדא, וכן מני רבי חייא: שמונה ספקות נאמרו בגי, איבע
לחייב וארבע לפטור. קרפן אשתו, וחלה, וכבדו בהמה ממואה, וכבדו בהמה טהורה - לחייב,
ראשית

רבי מאיר: אלאמא לרבי מאיר גבי מתנות עניים, והוא חזין למתנות כהונה, ספיקא לחומרא, וסתם מתניח - רבי
מאיר הוא, וקתני: דאן אל תקניטני - יחידא הוא, שאני שונה אותה כמו משנתו "דברי רבי מאיר", אלא "דברי רבי יהודה
בן אנארא משום רבי מאיר, אמר ליה, לו - רש לקיש, אל תשנה אותה אלא בלשון בן תרל - אפילו אין אהא שונה אותה אלא בשם שוטה שבעולם ששמו כן
חרי, אפילו בן קישא לך, דהא טעמא קאמר למילתא, איכאמא דרינן - לראות לו זכות בדין, צדק משלך - ותן לו, פרה - כשגזול כל שם סה ומבנתיהו, והא
מעמיד על חוקתה הראשונה - חרי איסורא, שחרי בחוק על פי היתא עומדת, קמה - כשגזול לך ספק בלוקט, ואהא מעמידה על חוקתה - חוקת אהא, ואתא
דמעול על עומדת לבך, דשל ישראל הוא, חיוב חלה - הכל הולך אחר לגזולה, משגלגל בה - חוי חיובה, וגזלגל הגוי פטור, דכתיב (במדבר טו) "עריסותיכם",
אין על טה נתייר נתגלגלה - פטור, אם ספק - חייב, רסין, חלה - ספק איסורא, שיש בה עין מתה, הלכך, לא סמכין אתרוק, אבל מתנות אין בהן קדושה אלא
דין עמו, והמוציא מחיבתו עליו הראיה, קרפן אשתו - ספק ילדה חסדא גזירה, ספק משנתיביר - מביאה קדושה, דספק אהא חרי לראובן בקדושה עד שתביא
כפרה, דמחוסר כפרים אחר בקדושה, ונעשר ברת, וחלה - ספק מיתה, ובכור כהונה - ספק רב כהונה בחור, וצריך להמתין עד שיסתאק, ור' תלית ביה
אלא דין ממון, ואוכלו הוא בממון, ובכור - פטר תמור, כמאן דאמר בבכורות (ט"ב), אסור בהנאה עד שיפטר, וצריך להפריש עליו טלה לפדיונו, לאפקועי איסוריה.
ומעבד חסלה ביה, והוא שלו, שדה של פדיון לא רמאי קדושה עליה אלא ממונא דבן, והוא, ובין דספק הוא - מוציא מחיבתו עליו הראיה.

ראשית

ראשית הנה והמתנות – תימה: למאן דאיה ליה לעיל (קלכב) דמתנות טבלי, לחני נמי מתנות לחיוב – קודם שזרזמו, ולפסור – אחר שזרזמו המתנות, והיו שלו. כי היכי דחני בכבוד דתמה טמאה לחיוב ולפסור **פיקה** של גרירה – היא טבעת הגדולה, שדורשה עגולה בפיקה.

הזרוע המיומנת – אפילו לבן דורשה פרק

"גיד הנשה" (חולין צ"ב): "הדך" –

דפישט אסירה בבוליה ירך, הכא מנה, ולא

שיך למדרש הכי. **דורש** – תמורות – פירש

בערו בשם רב עטריה גאון: כמין המעשה –

דבלשון ארמי "מהו חפץ" – מה מעשה.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

8 – שאני תרומה ד, דטבילה, ולא סניא דלא מפרשי לה. – ודרי מתנות דלא טבלי, ותנאי: מקום

9 שנהנו למלוג בעגלים – לא יפישט את הזרוע, להפשיט את הראש – לא יפשיט את הלחי,

10 ואם אין שם כהן – מעלין אותן בדמים ואוכלן, מפני הפסד כהן? – שאני מתנות כהונה,

11 ד"נתינה" כתיבא ביה. השתא דאיתא להכי, תרומה נמי: "נתינה" כתיבא ביה. – ואלא "תעוב"

12 יתירא למה לי? – לכתנאי: המפקד את פרמו, ולשחרר השפים ובצרו – חייב בפרט ובעוללות

13 ובשכחה ובפאה, ופסור מן המעשרות. תהא שפא דדינרי דאיתא לבי מדרשא, קדים רבי אמי

14 ויכה כהן. – ויחי עבדי הכי? והא פתיב "יתן" – ולא ישימו מעצמו? – רבי אמי נמי לעגיים

15 וכה כהן. ואיבעית אימא: אדם חשוב שאני, דתנאי: "תכהן הגדול מאחיו" – שיהא גדול

16 מאחיו בניו בחכמה ובעושר. אחרים אומרים: מנין שאם אין לו, שאחיו הכהנים מגדלין אותו?

17 – תלמוד לומר: "תכהן הגדול מאחיו" – גדלוהו משל אחיו. **משנה** איהו הזרוע – מן הפרק

18 שר ארכובה עד פה של יד, והוא של זרוע. וכנגדו בתרגל, שוק. רבי יהודה אומר: שוק מן

19 הפרק של ארכובה עד סוכף של גלגל או חו לחי – מן הפרק של לחי, עד פיקה של גרירת.

20 **גמרא** תנו רבנן: "הזרוע" – זה הזרוע מין, אהא אומר זה הזרוע מין, או אינו אלא זרוע שפאלא?

21 תלמוד לומר: "הזרוע" – מאי תלמודא? בדאמר רבא: "הזרוע" – המיומנת שפידה, הכא נמי:

22 "הזרוע" – המיומן שפידה. "והלחיים" למאי אתא? להביא צמר שבראש פבישם, ושער

23 שבקוץ תישים. "והקפה" למאי אתא? להביא חלב שעל גבי הקפה, וחלב שבתוך הקפה.

24 דאמר רבי יהושע: פהנים נהנו בו עין יפה ונתנהו לבעלים, טעמא – דנהנו, הא לא נהנו –

25 דיריה הוא. דורש תמורות היו אומרים: הזרוע כנגד היד. וכן הוא אומר "ויקח רמח בידו".

26 ולחיים כנגד תפלה, וכן הוא אומר "ויעמד פינים ויפלה". קבה כמשימעה, וכן הוא אומר

27 "ואת האשה אל כבתה". ותנא מיתא לה מהכא: "שוק הגמין" אין לי אלא שוק הגמין, וזרוע

28 מוקדשין מנין? – תלמוד לומר: "תרוקמה". וזרוע חולין מנין? – תלמוד לומר: "תתנו". ואיזהו

29 לחי מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרירת. והתנאי: נוטלה ובית שחיטה עפה? לא קשיא,

30 הא רבנן והא רבי חנינא בן אנטיגוס, דתנאי: מוקדמת פסולה. העיד רבי חנינא בן אנטיגוס

31 על מוקדמת שהיא פשירה. איבעית אימא: הא רבי רבנן, ומאי "עפה"? – עמה דבתה.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

ראשית הנה כי – כל הך בולחו ארמא אסורא עליהו, אלא ממונא. הולכך, ספקן לקולא. וזריון פרי חסור – כדפרשית: מפרש טלה, הווא לעצמו. קמה אקמה רמי עליה – מתניתא אחרייתא אשכח לרבי מאיר דפסור בקמה של גר, ספק נקצרה קודם שנתגיר ספק משתגיר. ודמיה אורא דרתינן: ספק לטק לקט. ושני

לית: בלשון כן אראנא בני שונה אותה.

בכשר – מקום. אין מביאין – אין עריך

ישראל לטרוח ולהביא תרומה מן הגזן

לעיר ליד כהן, אלא כהן חולין ומביאה, ואם

אין שם כהן כהן – אלא. אלא, בני לאפרושה

ולאצנועה עד דמשבח כהן. הכי נמי בעי

לאצנועה עד דמשבח עניים שאני תרומה

דטבילה – אסרתה חבל עליו משום טבל,

לפיקה, על כרחו צריך להפריש. למלוג

בעגלים – שמוליגין אותן ברחותין עם ערוך,

ואוכלין אותן עם העור. אין רשאי להפשיט

את הזרוע – אלא נהנו לכתן כמו שזאה

בעורו. הראש לא יפשיט את הלחי –

כדמריבין לקמן מקרא יתירא. שאף הצמר

בבראש בכשהו אין חייב לתן לו, וכל שכן

העור. ואם אין שם כהן – לכתל לו

המתנות. מעלים אותם בדמים – שם את

דמי המתנות, ואוכל המתנות, ונותן דמים

לכהן הכא ראשון. נתינת כתיבא כהן –

ועליו לתת לכהן. אלא תעוב יתירא –

דכתיב בלקט, למה לי? חד ב'קדושים

תהיו, חד ב'שור או כשב', לאו לרביי,

שאפילו במקום שאין עניים שיעלו להצנעם

עד שימא עניים חייב בפרט ובעוללות כי

אף על גב דהפך פסור מכולם, דרבכולו

כתיב "שפידה", כדאמר ר' – ולא על הפרק,

ובבולחו תנן: כל שהוא אוכל ונשמר, פרט

לשל הפרק. להכי אזני "תעוב" יתירא

דכתיב בבולחו – לאחיו הפרק, כי האי

נוהג דדריך איהו וכה ביה. בלקט פאה

כתיב "תעוב" יתירא: חד ב'קדושים תהיו,

חד ב'שור או כשב', ופרט חייב דנין לקט,

עוללות – חד ב'קדושים תהיו: "ורבמן לא

תעוללו". חד במשנה תורה (ד' כי בברצ

כרמן לא תעוללו אחריך" – שבה – חד גבי

שכחת אילן, חד גבי שכחת כרם, דאמרין

לעיל (קלא,א). "אחריך" – זו שבתה. שקא

דינרי – דינרי וזה ששלחו ממקום אחד

לכני הישיבה. ואיבעית אימא אדם חשוב

– כגון ממונה ראש ישיבה, יכול לקדם

ולזכות. שהיו עליו לגדול ולהעשירי אפילו

משלה. וכל שכן ממוני דארי ליה מעלמא.

משנה מן פרק של ארכובה – ארכובה

– האמור בשלמים (ויקרא ז') נמי הוי שתי עצמות מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא. דדיינו, כל הך – שוכף של גל – היינו פרק שבין הקולית ותעם

אמצעי. הפרק של לחי – אצל הצדעים, וחורף כלפי מטה עד פיקה של גרירת, עד שיפוי בובע, שהוא פקיעתא. ופתח של קנה, בית הבליעה. דדינו, לחיים

והתחתונות עם הלשון. **גמרא** חזרוע – "ותן לכהן חזרוע". בדאמר רבא: "גיד הנשה" (חולין צ"א,א) אליבא דרבי יהודה, דאמר: אינו נוהג אלא באחת,

והדעת מברעת: של ימין. ח' – ד"הלחיים" למאי אתא? חלב של הקבה וחלב שבתוך הקבה – חלב הקדום. כתיב נהנו בו עין יפה – שלחן המעלים.

לכחן – כנגד יד של פתח, שעל כך ניתנה לו בריח כהונה ועליו, ודאמר ר' חנינא: שחיה שחיה? חזרוע מוקדשין – שחיה שחיה? רבנן דאמר. ואיבעית אימא

לומר תתנו – חרומה לכהן. וזרוע חולין – מתנות כהונה. ובית שחיטה עפה – היינו, ופסע בעומק תוצארא באבלסון חור תמן דרוע חולין. קלילע עד הפיקה, ולא

קשיא – ברייתא דקרי לה "בית שחיטה" רבי חנינא היא, דבמכשר שחיטה מעללה מבית הבליעה. ומתניתין דקרי לה בית שחיטה? רבנן דאמר. ואיבעית אימא

– ברייתא נמי רבנן היא. והאי "עמה" דקמת? לאו עם הלחי, אלא עם הבדמה היה נשאר בית שחיטה. וחלחי ניטל עם הפיקה.

חולין. פרק אחר עשר – ראשית הגז דף קלה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קפג תוספות

משנה ראשית הגז – כל הנוצ צאנו, בין טלאים ובין זקנים, ואפילו נחון מאח פעמים – נותן מנהג מנהג לכוון, ושעירא מפרש לקמן: חמשה גזרות, שיש בכל אחד מנה ופרס היה נותן משקל חמש סלעים. נותנין בבקר ובצאן – ודכתיב (דברים יח) "אם שוור אם שור". ובכעסו – אפילו לא שחט אלא אחת. אלא כהניסא – ד"ג צאנו" כתיב, ונתן – ולא

ג"ד איקור, כדמפרש בגמרא. מנה מנה ופרס – כל אחת מנה חצי, ובציר מחבי לא חשיב ג"ד, שז פחותה שבגזרות. כל שחן – בגמרא מפרש מאי היא. וכמו נותן לו – בגמרא מפרש אהיבא קאי. צאן – שלא תכלין עדיין כולו. שצבעו – ישראל זה פסור – דקניה בשטין, דהוה ליה כמזק מתנת כהונה או שאכלו, לבנו ולא צבעו – אין זה שטין, ואכתי בעיניה הוא. הלוקח – זו צאנו של גוי – במחבור. פסור – ד"ג צאנו" כתיב, והאי צאן לאו ידידיה הוא. ואצאן ידידיה קפיד קרא, ולא אגזין ידידיה. שותפות – לא שחור ולא לבן. זה נותן לעצמו – בגמרא מפרש טעמו.

גמרא בקדשי בוק חבית – ומתורין בגיזה. אתא קרא למשטתיה מחובא דראשית הגז. מדרבנן – תירוצא הוא. דכתיב – דעבר אדרבנן וגו. אמיתא: לירידיה – דלחיב אתא קרא. והא קדשה לה – והכי תיסק ארעתין ונתיבי למיתב ליה מדי דבקשה, ולמה לי למעטניה? כל תקדש דבעל חיים טעון העמדה והערכה, דכתיב דאקדש בהמה נפשה. והכי משכחה לה דנתיבי. דאצטריך קרא למעוטי, והא אתר שגז אנוי ככל להעמיד הגיזה? הניחא למאן דאמר – בממורה (לכב). קדש – בוק חבית לא היו בכלל בו – אצטריך אתר קרא דלא ניתא נפרוק ונתיב ליה. דכי גרסין קולא דעתך אמינא? נותן וילתיב ליה – כלומר, יגזר לכתחלה וליתבי ליה. דהא גז לא אקדש. אי חבי דרבין ביה. מניחא אוקומתא חזון מניחא שהוא מותר לגזוח שהגיה שלו – מאי דחזקן לאוקומה בקדשי בוק חבית, אפילו קדש מחב נמי ודבער וגז? ומשני מחבש הגיזה הנישלת מחבשת חבשר, ואסור לגזוח. אפילו חבי – דאמר "חזון מניחא" – קדש נמי גיזה. דאדרי דקדושת הגז? חמורה, פשטא ככל המחבור בה. אבל קדשת דמיס, כגון קדש בוק חבית, מאי דלא אקדש לא אקדש. והלא במקדשים – כלומר, בתחלת הקדש האומר "רגלה של זו עולה" – כולה עולה אף בתמורה. כשיאמר "רגלה של זו תמורה" – תהא כולה תמורה, ופליג אדריבי מאיר דאמר אין ממירין באברין ולא אברין בשלמין, ובפרק "בהמה המוקשה" היא מפורשת ואפילו לרבי מאיר דאמר אין כולה עולה – דקדשה כולה. רבא אמר – לא תטרח לאוקומי מניחין במקדש חזון מניחא ובחשתה, אלא במקדש גיזה לבדה. וטעמא דמניחין: לאו מגזו צאנו" ליקח, דכתיב צאנו הוא, אלא ממשקן נתינה לגיזה. סלקא דעתך אמינא לפרוק וילתיב – קא משמע לן דאמר קרא "לא תחן" – מי שאינו מחסר אלא גיזה נתינה. והאי משום העמדה והערכה ליכא – דכי כתיב העמדה, במקדש בהמה עצמה כתיבא. השתא דאיתיה להבי – לא גרסין. אלא צאנו – דמשמע מעוטא. למאי אתא למעטי שותפות גז לרבנן או שותפות ישראל לרבי אלעאי? ולא של שותפות – ודרוש הכי: "צאנו" – המיוחד לך. למעוטי שותפות דמי – אבל ישראל אין "מיוחד לך" קריא ביה. והאי שותפות בני דחוב, וכי ישראל קררי בשלח יחיד. ראשית הפסיק חזקני – מדלא כתבינהו בחד "ראשית", שמע מינה: לא איהושע. ודילכך, אצטריך לפרושי בה מעטא לשחותה גז.

ראשית הגז נהוג פארין ובחוצה לארץ, בפני חבית ושלא בפני חבית, בחולין אבל לא במקדשים. חומר בנדרין ולתיבין ובקדש מראשית הגז: שהנדרין והלתיבין והקדש נהגין בבקר ובצאן, במרובה ובמועט, וראשית הגז אינו נהג אלא ברחלות, ואינו נהג אלא במרובה. וכמה הוא מרובה? בית שמואי אומרים: שתי רחלות, שצאמר "היה איש עגלת בקר ושתי צאן". ובית הלל אומרים: חמש, שצאמר "חמש צאן עשויות". רבי יוחנן אומר: בין הרקנים אומר: חמש רחלות וזוית מנה, מנה, ופרס – חייבות בראשית הגז. והכעסו אומרים: חמש רחלות וזוית כל שחן.

ובמה נותנין לו – משקל חמש סלעים ביהודה, שוה עשר סלעים בגליל, מלובן ולא צוא, כדי לעשות ממונו בגד קטן, שצאמר "תמן לו" – שיהא בו כדי מתנה. לא חספסין ליתנו לו עד שצבעו – פסור. לבנו ולא צבעו – חייב. הלוקח גז צאנו של גוי – פסור מראשית הגז. הלוקח גז צאנו של חבירו, אם ששיר – המוכר חייב, לא ששיר – הלוקח חייב. היו לו שני מינים שחופות ולבנות, מכר לו שחופות אבל לא לבנות, וזרים אבל לא נקבות – זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו. גמרא במקדשין מאי מעמא לא? אמר קרא: "אצאנו" – ולא צאן הקדש. – מעמא דכתיב רחמנא "צאנו", הא לאו הכי הוה אמינא קדשים חייבים בראשית הגז? הא לאו בני גיזה נתיבו, דכתיב: "ולא תגזו בכור צאנך"! – אי בקדשי מובה – הכי נמי, הכא במאי עסקינן – בקדשי בוק חבית. – והאמר רבי אלעאי: קדשי בוק חבית אסורים בגיזה ועכובריה – מדרבנן, סלקא דעתך אמינא: הואיל ומדאורייתא בני גיזה נתיבו, חייב דגזו ליה – ליתבי ליה. – והא קדשי לה? – סלקא דעתך אמינא: לפרוק וליתבי ליה. – והא בעי תקמדה ויתעבריה! הניחא למאן דאמר קדשי בוק חבית לא היו בכלל העמדה והערכה. אלא למאן דאמר היו מאי איכא למימר? אמר רבי מני בר פפוש משום רבי ינאי: הכא במקדשין בהמות חבית חזון מניחא. סלקא דעתך אמינא: לגיזה וליתבי ליה, אמר קרא "צאנו" – ולא צאן של הקדש. – אי הכי, קדשי מובה נמי? – בחשי. – קדשי בוק חבית נמי בחשיו? – דאמר "חזון מניחא ובחשיו". – קדשי מובה נמי דאמר "חזון מניחא ובחשיו"! – אפילו הכי, פשטא קדשה בכליה. וינא תימרא – דאמר רבי יוסי: והלא במקדשין האומר "רגלה של זו עולה" – ופליג עולה. ואפילו לרבי מאיר דאמר אין כולה עולה – הגיז מילי דאקדש דבר שאין הנשמה תלוי בה, אבל הקדש דבר שהנשמה תלוי בו – קדשה. רבא אמר: במקדשין גיזה עצמה, סלקא דעתך אמינא: לגיזה ולפרוק וליתבי ליה, אמר קרא "גז צאנו תמן לו" – מי שאין מחוסר אלא גיזה ונתינה, יצא זה שמחוסר גיזהו פרייה ונתינה. אלא "צאנו" – למאי אתא? לכדתניא: בהמות השותפים חייב בראשית הגז, ורבי אלעאי פוטר. מאי מעמא דרבי אלעאי? – אמר קרא "אצאנו" – ולא של שותפות. ורבנן – למעוטי שותפות גז. ורבי אלעאי – שותפות גז מנא ליה? נפקא ליה מר"ש דקרא "ראשית גיזה" – ולא שותפות גז. ורבנן – "ראשית" (הגז) הפסיק הגזן, ורבי אלעאי – ו"ו תדר ערביה, ורבנן

ראשית הגז לפרוק וליתבי ליה – תימה! אמאי קאי אי אמאי דעבר וגז – אסור קמא הוא, דקניס ליה משום דעבר וגז לפרותו, ובעלים שהקדשו נמי – אמאי מדיחינן ואי אבדן – לא הוה ליה למימר "לפרוק וליתבי" ונתי דאמי לא תקשי מה מריח שפודה – דמריח שפודה בשוה פרוטה אפילו שוה מנה, ומדומלל. **והוא** בעי העמדה והערכה – ונא, והאי תאמר: מה שייך העמדה והערכה בגיזה, דהויא כמקדש עצים ואבנים? ויש לומר: כיון שהיה מתחלה מחובר בהמהו שהיא בה העמדה והערכה, שייך העמדה והערכה, ואם תאמר: ולמא, כשהעמיד והעריך ואחר כך עבר וגז ופדה ויש לומר: דבעשר פרייה בעינן העמדה והערכה. **במקדשין** גיזה עצמה – ורבי מני בר פטיש דלעיל אתא ליה שפיר דך דרשא אבל רבא לית ליה חדשה דרבי מני בר פטיש דפטר מקדש בהמה חזון מניחא ובחשתה מדבעי בסמוך, ואלא "צאנו" למאי אתא. ורבנן

מוקמינן בתמורה דמורי רבי מאיר דאמר חזון מניחא ובחשתה, אלא במקדשין גיזה לבדה. וטעמא דמניחין: לאו מגזו צאנו" ליקח, דכתיב צאנו הוא, אלא ממשקן נתינה לגיזה. סלקא דעתך אמינא לפרוק וילתיב – קא משמע לן דאמר קרא "לא תחן" – מי שאינו מחסר אלא גיזה נתינה. והאי משום העמדה והערכה ליכא – דכי כתיב העמדה, במקדש בהמה עצמה כתיבא. השתא דאיתיה להבי – לא גרסין. אלא צאנו – דמשמע מעוטא. למאי אתא למעטי שותפות גז לרבנן או שותפות ישראל לרבי אלעאי? ולא של שותפות – ודרוש הכי: "צאנו" – המיוחד לך. למעוטי שותפות דמי – אבל ישראל אין "מיוחד לך" קריא ביה. והאי שותפות בני דחוב, וכי ישראל קררי בשלח יחיד. ראשית הפסיק חזקני – מדלא כתבינהו בחד "ראשית", שמע מינה: לא איהושע. ודילכך, אצטריך לפרושי בה מעטא לשחותה גז.

חולין. פרק אחד עשר – ראשית הגז דף קלה עמוד ב – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

ורבנן לא לכתוב לא ור' אלא ראשית – רבנן אמרי לך אי סלקא
"צאנך" ולא "ראשית", ואנא ליתא מידגן" רשותהו גוי פטור מראשית הגז.
דמאמרי רבנן לעיל: "ראשית" הפסוק הענין. משמע: הא לאו "ראשית", דהא ליפסן
מרישה דקרא! ויש לומר: רבנן דבריהו דרבי אלעאי קא אמרי, דלברך דבעי למילף
מרישה דקרא. הא "ראשית" הפסוק הענין.
ואיכיעה אימא שותפות גוי בתרומה רבנן
חזינן מחייבי – מותר פירוש הקונטרס אחרון
משמע: "מידגן" ליכא למעוטי שותפות גוי,
דסברא הוה חולק בן של גלמרי בן של גוי
שותפות. אבל בנו אין סברא לחלק, שבכל
בהמה ובמהה יש לגוי חלק בה, ולא קרינא
בדא מניינה "צאנך" ויתמה: אדא כן. מה
איצטריך לרבנן קרא ד"צאנך", הא מידגן"
דשיעני ולא של גוי, ולענין בנו דשל גוי פטור.
וכין דשל גוי פטור, של שותפות גוי פטור,
כפרשיה. שאין סברא לחלק צריך לומר
דלאו סברא הוא כלל. דאפילו ידעינן דשל גוי
פטור, מכל מקום לא ידעינן דשל שותפות פטור
שותפות גוי. ונשתא מידגן" ולפינן בנו, דשל
גוי פטור. ואיצטריך "צאנך" לשל שותפות. אי
לפירוש קמא בקונטרס ד"רבנן" אתא: ולא ידעינן
גוי, צריך לומר דא לאו. דא לאו תימא הכי
לרבנן מכל דלו דרשותהו גוי פטור מראשית
הגז: אימא: "צאנך" – למעוטי של גוי, אבל
שותפות גוי – חיובי. **אמר** רבא ומוחה רבי
אלעאי בתרומה – נראה דסבר כלישנא בתרא,
דאין סברא למעוטי של גוי פטור מראשית
דלעילא קמא וליחן לן למעוטי מחד קרא אלא
שותפות גוי ולא שותפות ישראל, לא דהא צריך
בכל דהזו דמיתיי קרא לרבות שותפות ישראל
ביתך

ורבנן – לא נכתוב רחמנא לא וי' ולא "ראשית"!
רבי אלעאי – אידי דהאי קדושת דמים והאי קדושת
הגז, פסיק להו, והדר ערבי להו. ואיכיעה אימא:
שותפות גוי בתרומה, רבנן חיובי מחייבי. דתניא:
ישראל וגוי שלקחו שדה בשותפות – מכל וחולין
מעורבים זה בזה, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל
אומר: לא ראשית – חיוב, ושל גוי – פטור. עד כאן לא
פליגי, אלא דמר סבר יש ברידה, ומר סבר אין ברידה.
אבל שותפות דגוי – דברי הכל חיובי. ואי בעית
אימא: תרתייהו לרבי אלעאי מ"צאנך" נפקא, שותפות
דגוי מאו מעכא – דלא מיתדא ליה, לישראל גמי –
לא מיתדא ליה. ורבנן, גוי – לאו בר חיובא הוא,
ישראל – בר חיובא הוא. אמר רבא: מודה רבי אלעאי
בתרומה, אף על גב דכתבי "דגנך" – דידך אין,
דשותפות לא, כתב רחמנא "תרומתיכם". אלא "דגנך"
למה לוי? למעוטי שותפות גוי. חלה אף על גב דכתבי
"ראשית", ואימא למימר: גילף "ראשית" "ראשית"
מראשית הגז, מה להלן – דשותפות לא, אף כאן
דשותפות לא, כתב רחמנא "ערוסותיכם". אלא
מעכא דכתבי "ערוסותיכם", הא לוי הכי הוה אמרינן.
גילף "ראשית" "ראשית" מראשית הגז? ארבה, גילף
מקורוהו! – הכי גמי, אלא "ערוסותיכם" למה לוי? כד
דכתבי "שדך" – דידך אין, שותפות לא, כתב רחמנא "ובצרכם את קציר ארצכם", אלא "שדך" למה
לוי? למעוטי שותפות גוי. בכורה אף על גב דכתבי "כל הכבוד אשר יולד בבקר ובצאנך"
– דידך אין, דשותפות לא, כתב רחמנא "ובכרת בקרכם ובצאנכם", אלא "קציר ובצאנך" למה
לוי? למעוטי שותפות גוי. מזהו אף על גב דכתבי "ביתך" – דידך אין, שותפות לא, כתב
רחמנא "לענו ירבו ימיכם וימי בניכם", ואלא "ביתך" למאי אתא? לכרברה, דאמר רבה:
ידך

ורבנן לא לכתוב רחמנא לא וי' ולא ראשית – רבנן אמרי לך אי סלקא
דעתך איתקוש למידי – לא נכתוב לא "ראשית" לאפסוקיהו, ולא וי' למחדד
ערבינהו אלא דאי אפסקיהו, ולא תקשנהו דלכך כי חזכי דאיתר לך "צאנך"
– לשותפות ישראל, אבל "דגנך" – למעוטי שותפות גוי בתרומה, ו"צאנך" –
לשותפות הגז בנו. אבל לשותפות ישראל,
לא איתר קרא. תרומה קדושת הגז
אסאורה לזרים – וראשית הגז – קדושת
דמים, מנעא בעלמא, וקדושה! לאו
דוקא. פסין – אורחא לאפסקיהו, וחדד
ערבי להו, למילף פטורא דשותפות דגוי
מקדשא דתרומה, וחדד איתר "צאנך"
למעוטי שותפות ישראל. **ואיכיעה אימא**
שותפות גוי בתרומה רבנן חיובי מחייבי
– חלקו של ישראל, ולא מצי למפטור
שותפות דגוי בראשית הגז בשותפות
התרומה. הילכך "צאנך" – למעוטי
שותפות גוי אתא, דרבנן – למעוטי דגון
גוי, בנן גוי של שקל שדה של ישראל
ומירה – הלוקח אותה בהנאה מן הגוי
פטור מלעשר, ואף על פי שגדלה בשדה
של ישראל, כדאמרין במנחות בפרק "רבי
שמעאל" (סו"א) מירוח הגוי פטור. אי נמי:
"דגנך" – לאו גז גוי, לאפסוקיהו דש
קצין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד
עמשה. וחלקו של גוי – פטור, שאם חזר
ומכרו לישראל – אינו חלק לעשר. אבל
חלקו של ישראל – חיוב. ואין על גב
דמי"צאנך" משמע להו ולא שותפות גוי
לא משמע להו מידגן" למעוטי של
שותפות גוי. דדגן – כמאן דפליגי מיה,
שחרי חולקין אותה במדה, וקרינא ביה
"דגנך" בחלקו של ישראל, אבל צאן – כל
בהמה ובמהה יש לגוי חלק בה, ולא קרינא
בדא מניינה "צאנך" ויתמה: אדא כן. מה
איצטריך לרבנן קרא ד"צאנך", הא מידגן"
דשיעני ולא של גוי, ולענין בנו דשל גוי פטור.
וכין דשל גוי פטור, של שותפות גוי פטור,
כפרשיה. שאין סברא לחלק צריך לומר
דלאו סברא הוא כלל. דאפילו ידעינן דשל גוי
פטור, מכל מקום לא ידעינן דשל שותפות פטור
שותפות גוי. ונשתא מידגן" ולפינן בנו, דשל
גוי פטור. ואיצטריך "צאנך" לשל שותפות. אי
לפירוש קמא בקונטרס ד"רבנן" אתא: ולא ידעינן
גוי, צריך לומר דא לאו. דא לאו תימא הכי
לרבנן מכל דלו דרשותהו גוי פטור מראשית
הגז: אימא: "צאנך" – למעוטי של גוי, אבל
שותפות גוי – חיובי. אמר רבא ומוחה רבי
אלעאי בתרומה – נראה דסבר כלישנא בתרא,
דאין סברא למעוטי של גוי פטור מראשית
דלעילא קמא וליחן לן למעוטי מחד קרא אלא
שותפות גוי ולא שותפות ישראל, לא דהא צריך
בכל דהזו דמיתיי קרא לרבות שותפות ישראל
ביתך

ישראל להפקיע חלקו מיד מעשר. ואני משמתי: שאין לו תקנה, לפי שאם בא להפריש – נמצא מפרש מן הפטור על החיוב. ולי לוי נראה: שיש לו תקנה בשני צדדין,
אם יש לו טבל ממקום אחר – מפרש על זה, לפי חציו, שאין חיוב אלא חציו. ואם אין לו טבל אחר – מפרש מניה וביה, לפי כלו. כגון אם יש לו עשרים –
מפרש שנים מתו. שאם אין מפרש אלא אחד – לא גופר, לפי שזה שהפריש יש חציו שאין שם מעשר חל עליו, לפי שהוא פטור ומעמר. אבל כשמפרש שנים
– דהי חשב על דאחור, ופסק את העשרה המחוייבין. ודא לויכא למימר: דילמא עשרה המופרשין בחלקו של גוי גרלו, ואם ישן מעמר על עילום – דהניא
בגמרא דראש השנה (י"ב.) גבי חדש וישן המעורבין, דקיימא לן אין תורמין מזה על זה, וקתני: צובר את גרלו לחיוב, ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו,
ומן הישן שבו על הישן שבו. וכי הכי דפריש חדש וישן בחולק, איכא בני חדש וישן במעשר. דהא בני נמצא תורם מן החיוב שבו על החיוב שבו, ומן הפטור
שבו על הפטור שבו. ואפילו למאן דפליגי עליה החולקין, האב מודה. ודחת – הוא דאיכא למימר: אין בילה, לא בכללו יפה. ושמא אין חדש במעשר על חשבון
הגזרת בחולין, ואין לשון במעשר על חשבון הגזרת בחולין. אבל דאבא – שי בילה, דהא בכל חשבון חזקה יש לו לשל ישראל חלק, כיון דאין ברידה. וכן אפריש מניה
וביה, יש במעשר מן החיוב כפי החיוב ומן הפטור כפי הפטור. וכתוספתא דדמאי (פרק ה) מצאתי דטבל חולין שנתערבו – אם יש לו פרסה ממקום אחר, מוציא
לשון שבו, כלומר, מפרש ממקום אחר לפי שטבל הוא עליו המעורב. ואם לאו – נוטל מן החולין כפי תרומת מעשר ששטבל. ואני יודע מהו. ורבי רבין שנועך
בן גמליאל היה פליגי – אין סבר, אם יש טבל אחר, מפרש על זה לפי חציו. ואם הפריש לפי כולו, דנמצא מרבה במעשרו, ומעשרותיו מקולקלין חל מתוקן.
ועוד נפקא מניה שאם מפרשיהו מזה על טבל אחר. ורבין שנועך בן גמליאל סבר: שי ברידה, וישן שחלקו – דהי חלקו של ישראל כולו חיוב, אפילו הוא לא
להפריש עליו ממקום אחר – מפרש לפי כולו, והשם חל על מעשרותיו, ומתוקנים הם. ואם רצה להפריש מזה על מקום אחר – מותר. **ואי בעית אימא – לא**
תרחק למימר דהר דרביהו בין שותפות גוי בין שותפות ישראל לרבי אלעאי מ"צאנך" נפק, דבעינן מיוחד לך ולא שותפות, לא שגא דגוי ולא שגא דישראל.
ישראל בין חיובא הוא – וכל ישראל קראין בלשון חדר, ולא מיוחד בענין, ובכלד שאובל לקרוא בה "צאן של ישראל". אמר רבא – לא אף על דפטר רבי אלעאי
בשותפות דראשית הגז, מודה הוא בכל דהי דאמר לקמייהו, כל דחד כדמפרש טעמא. תרומתיכם – משמע לשנים. אדרבה לילף מתרומה לחיובא – דהא בתרומה
גמי כתיב "ראשית", ושותפות חיבת בה. וקולא חומרא – דחומרא מקשינן (במות ח"ב). למה לי? קרא "ערוסותיכם" לחיובא שותפות? כי "ערוסותיכם" – מביירה
ניתנה חלק תורה, ושם נאמר להם "כדי ערוסותיכם" על עכשיו חייב בחלה. וכמה עיטא מדבר? "עומר וגלגל", "ועומר עשירית דאיהו", והחשבון עולה השתתשה
לזונת חמוריים. וכן שבעה רביעית ועוד ערוביהו. שון ארבעים ושלש ביצים וחומש ביצה. כדאמרין בעירובין בפרק (פ"ב.) משתפחין (פ"ב.) אפי' – שלש שאין, אהא
– ששת קבין, דהי אפה – שמונה עשר קבין. קב – ארבעה לוגין, דהי אפה – שבעים ושנים לוגין. עשירית דידה כמה הוה – שבעה לוגין לשבעים לוג, ולשני לוגין
שון ששים עשרה ביצים, עשירית שלחן – ביצה וחומש. הרי שבעה לוגין וביצה וחומש ביצה. והלוי – ששה ביצים, הרי ארבעים ושלש ביצים וחומש. ארצכם –
של שנים הוא אמר. בכרך וצאנך – "כל הכבוד" וגו', הרי תרבי "ובכורתו בקרבם וצאנכם" – אפילו לשנים.

תדות ואעמידה שתי תדות וגו'. אמר שמואל בר רבי יודן, מה כתב מהלכות ולא תהלכות? מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והיתה יכולה להיכבש משם.

הלכה ג' מתני' נטמא בעזרה נעלמה ממונו הטומאה וזכור למקדש. נעלם ממונו המקדש וזכור לטומאה נעלם ממונו זה וזה השתתה או ששהא בדי השתתה. ובא לו בארובה חייב ובקצרה פטור. זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה.

גמרא רבי חזקיה רבי אמי בשם רבי לעזר, כתוב אחד אומר (במדבר יט) את משכן ה' טמא. וכתוב אחד אומר (שם) את מקדש ה' טמא. הא ביצד? ליתן חלק, בין למיטמא בפנים למיטמא בחוץ. מיטמא בפנים עד שיששהא בדי השתתה. מיטמא בחוץ, שייכנים ראשו ורובו. נטמא בפנים ונכנס לפני ולפנים? נישמעניה מהדא השתתה או ששהא בדי השתתה. וכיון ששהא, לא כמי שהכנים ראשו ורובו?! ותימר עד שיששהא בדי השתתה, וכא עד שיששהא בדי השתתה.

[דף י"א ע"א]

היך עבידא, על אי זה מהן מתחייב? על הראשונה או על האחרונה? חברייא אמרין על הראשונה אמר לון רבי יוסי, אמרין ליה צא, ותימר על הראשונה?! אלא בי אנו קיימין על האחרונה. תפון תנינן הוציאו לו את חפץ ואת המחנה. על אי זו מתחייב? על הראשונה? או על האחרונה? חברייא אמרי על האחרונה. אמר לון רבי יוסי אומר לו היכנס ותימר על האחרונה? אלא בי נן קיימין על הראשונה. שיעור השתתה עשר אמות. היך עבידא? היה בארובה עשרים, ובקצרה עשר. הילך חמש. אין ייזיל בדא, ה' ואין ייזיל בדא, ט"ו. אמר רבי יוסי, לעולם אין מתחייב עד שתהא ארובה מרובה על תקצרה עשרים. היך עבידא? היה בארובה ל' ובקצרה עשר הילך חמש אין ייזיל בדא, חמש. אין ייזיל בדא. עשרין וחמש. עד כמה היא השתתה? רבי סימון בשם רבי"ל עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר הונא בשם רבי יוחנן עד כדי שאילת שלום מתלמיד לרב שלום עליך רבי.

הלכה ד' מתני' אי זו היא מצות עשה שבנידה שחייבין עליה? היה משמש עם הפהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב, שייצאתו הנזיה לו כביאתו.

גמרא כהנא אמר. אי אפשר שלא היתה בה ידיעה בתהילה וידיעה בפוף והעלם בנתיים. חשיב רבי שמואל בר אבדימי קומי רבי מנא, ויהיו בן המורים? אמר ליה אנו בעיי נכנסין ואת מייתי לון מורין.

מאי בידון? אמר רבי שמואל בר רב יצחק (ויקרא ד) מצות (ויקרא ה) מצות. מה מצות שנאמר להלן, בקבוע אף באן בקבוע.

[דף י"א ע"ב]

הלכה ה' מתני' רבי ליעזר אומר (ויקרא ה) השריץ. ונעלם ממנו, על העלם השריץ הוא חייב, ואינו חייב על העלם מקדש רבי עקיבה אומר, ונעלם ממנו והוא טמא על העלם הטומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם המקדש. רבי ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים, לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש.

גמרא חזקה אומר מחלוקת ביניהון? ורבי יוחנן אומר, משמעות דורשין ביניהון. אית תנאי תני על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש. אית תנאי תני על העלם שריץ חייב ולא על העלם מקדש. מחלפה שיטת רבי ליעזר תמן, אמר אפילו לא ידע. וכא אומר ר"א שאינו חייב עד שידע! תמן אשר חטא בו, מפל מקום. חכא והוא טמא. אומר רבי חנינא וכו' לית פתיב בה?!! מחלפה שיטת רבי יהושע תמן הוא אומר והוא טמא, עד שידע בפה נטמא. חכא, אשר חטא בה, מפל מקום. ומה מקיים רבי ליעזר בה? פרט למתעסק.

הדרן עלון פרק ידיעות הטומאה

פרק שלישי

הלכה א' מתני' שביעות שתים, שהן ארבע, שבועה שאוכל ולא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי, שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבה. אומר לו לרבי עקיבה, איכן מצינו לאוכל כל שהוא שהוא חייב, שזה חייב! אומר להן, איכן מצינו במדבר ומביא קרבן, שזה מדבר ומביא קרבן.

[דף י"ב ע"א]

גמרא ניהא שאוכל ושלא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי, מה גן קיימין? אם בידוע שאכל, ונשבע שלא אוכל, שביעות שקר הוא! ואם סבור שאכל, ונשבע שלא אוכל, רבי בא בר רב יהודה בשם רב בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה, אבל סבור הייתי שאין בן שבועה, מותר! אלא במזיד בה ובשוגג בקרבנה. ולא בן אומר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מזיד בחלב, ובשוגג בקרבן מתירין בו ולוקח ומביא קרבן. לית יכיל דמר רבי לא. בשם רבי לעזר, כך משיב רבי ישמעאל לרבי עקיבה מצינו דבר

שחייבין בודונו משום שבעת שקר, ובהעלומו משום ביטוי, ויתביניה רבי עקיבה, מצינו דכר שחייבין בודונו מלקות וקרפון. אלא בי נן קיימין בכריא לו שאכל, ונשבע ונמצא שלא אכל. לא באומר אין זו שבועה! תמן באומר אין זו שבועה. ברם, הכא ביודע בה ששבועה היא אלא שהוא בפועל מחמת דבר אחר. מה נן קיימין? אם באומר שבועה שאכל אכילת תורה אף רבי עקיבה מודה! ואם באומר שבועה שלא אטעם, אף רבנן מודה! אלא בי נן קיימין כל שהוא.

[דף י"ב ע"ב]

כל שהוא אכילה? פתר לה רבי עקיבה, דאמר כל שהוא אכילה.

מה מפקה מביניהון? שבועה שאכל כבר זו ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה חייב! על דעתיה דרבנן פטור. שלא אוכל כבר זה ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה פטור, על דעתיה דרבנן חייב! אף בשבעת ביטוי בן. שבועה אשתי נהנית לי אם אוכל כבר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה אשתי אסורה, על דעתיה דרבנן אשתי מותרת. שלא אוכל כבר זו ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה אשתי מותרת, על דעתיה דרבנן אשתי אסורה. אוף בנכסין בן שבעת נכסי עלי אם אוכל כבר זו, ואכל חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה אסורין, על דעתיה דרבנן נכסים מותרין. שלא אוכל כבר זו ואכל חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה נכסי מותרין, על דעתיה דרבנן אסורין. והרי המגדף מביא קרבן! חבריא אמרי בשם ריש לקיש, בשיטתו השיבוהו, בשיטתו שאתה אומר אין המגדף מעשה איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן. רבי בא קרתיגנאה בעי מחלפה שיטת ריש לקיש. תמן מר לרבי עקיבה אין המגדף מעשה, והכא מר מגדף מעשה ברבי עקיבה. רבי לא בשם ריש לקיש, תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה חד אמר אין המגדף מעשה, וחד אמר המגדף מעשה.

הלכה ב' מתני' שבועה שלא אוכל, ואכל ושתה, אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אוכל ושתה אשתה, ואכל ושתה, חייב שתים.

גמרא שתייה בכלל אכילה, ולא אכילה בכלל שתייה. רבי יונה שמע פולחון מיבא. (ויקרא יז) על בן אמרתי לבני ישראל כל נפש מהם לא תאכל דם. מה נן קיימין? אם בדם שקרש התני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה!

[דף י"ג ע"א]

אֵלָא כּוּן זֶן קַיִמִּין: כּל שֶׁהוּא. כּל שֶׁהוּא אֲכִילָה? פֶּתֶר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר כּל שֶׁהוּא אֲכִילָה. וְהִתְנִי הַמַּחֲה תָדִם וְנִמְעוּ, אוֹ שֶׁחֲקָפָה חֶלֶב וְאָכְלוּ אִם יֵשׁ בּוֹ כּוֹזֵית חַיִּיב מַה עֲבַד לָהּ רַבִּי יוֹנָה? אֵינּוּ אוֹכֵל לִטְמֵא טוּמְאָת אוֹכְלִין, וְלֹא מִשְׁקָה לִטְמֵא טוּמְאָת מִשְׁקִין. הֲזֹר רַבִּי יוֹנָה וּפְתַר מִתְּנִיתָא (דברים יד) וְנִתְּנָה חֶסֶף כָּבֵל אֲשֶׁר תֵּאָוֶה נִפְשֶׁךָ. מַה זֶן קַיִמִּין? אִם בְּטוּעִים טַעַם יִזֵּן לְתַבְשִׁיל, וְחֵלָא הַטַּעַם לִפְנֵם? אֵלָא כּוּן זֶן קַיִמִּין כּל שֶׁהוּא וְרַחֲמָנָא קְרִיִּיה, אֲכִילָה. רַבִּנּוּן דְּמִסְרִין אֲמַרִּין תִּפְתַּר בְּאִילִין גְּמַרְיִיה וְאוֹרְזֵרְדִּיִּיה, שֶׁחֶפֶל טְפִילָה לְאֲכִילָה בְּאֲכִילָה. רַבִּי יוֹסִי שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה, אֵין חַיִּיב אֵלָא אַחַת? מֵאֲרִי חֲבַרְיָא קוּמִי רַבִּי יוֹסִי וְכֹר דְּבִתְרָה? שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה אֲשֶׁתָּה וְאָכֵל וְשִׁתָּה, אֵין חַיִּיב אֵלָא אַחַת! אָמַר לוֹן רַבִּי יוֹסִי, אֵילוּ מִי שְׁאָמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כְּכֹר זֹו וְחֹזֵר וְאָמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כְּכֹר זֹו, וְאָכֵל שְׁתִּיתָהוּ שָׁמָּא אֵינּוּ חַיִּיב שְׁתִּיתָה? רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְאָכֵל אוֹכְלִין שְׁאֵינֶן רַאזִּין וְשִׁתָּה מִשְׁקִין שְׁאֵינֶן רַאזִּין, פְּטוּר. הָא אָכֵל אוֹכְלִין רַאזִּין וְשִׁתָּה מִשְׁקִין רַאזִּין, חַיִּיב. רַבִּי בָּא שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא אָכֵל וְשִׁתָּה בְּהַעֲלֵם אֶחָד אֵינּוּ חַיִּיב אֵלָא אַחַת. עַד בְּדוֹן, בְּשִׁאֲמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה, וְכַרְבִּי דָּאֲמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲשֶׁתָּה. רַבִּי חֲנִינָא שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא לֹא אֲכִלְתִּי בְּאֹזִי. אֵלָא שְׁתִּיתִי? עַד בְּדוֹן בְּשִׁאֲמַר שְׁלֹא אוֹכֵל, וְשִׁתָּה. אָמַר שְׁלֹא אֲשֶׁתָּה, וְאָכֵל? שְׁתִּיתִי בְּכָלֵל אֲכִילָה, וְלֹא אֲכִילָה בְּכָלֵל שְׁתִּיתִי.

הלכה ג' מתני' שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל, וְאָכֵל פֶּת חַטִּים וּפֶת שְׁעוּרִין וּפֶת בּוֹסְמִין אֵינּוּ חַיִּיב אֵלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת חַטִּים וּפֶת שְׁעוּרִים וּפֶת בּוֹסְמִין וְאָכֵל חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲשֶׁתָּה וְשִׁתָּה מִשְׁקִין חֲרִבָּה אֵינּוּ חַיִּיב אֵלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲשֶׁתָּה יִזֵּן וְשָׁמַן וּדְבַשׁ חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

גמרא שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת, וְכִרְכָּה בְּעֵלִי קָנִים וְעֵלִי גִפְנִים וְאָכֵל, אֵינּוּ חַיִּיב אֵלָא אַחַת שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת וְחֲרָצִין וְזִינִי, וְכִרְכָּה בְּחֲרָצִין וְזִינִי, חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

[דף י"ג ע"ב]

וְאִם הָיָה נְזִיר, חַיִּיב שְׁלֹשׁ. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר. בְּכֹלֵל, אָכֵל בְּפֹרֶט אֵין שְׁבוּעוֹת חִלּוֹת עַל אִיפּוּרִין. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר אִפִּילוּ בְּכֹלֵל אֵין שְׁבוּעוֹת חִלּוֹת עַל הָאִיפּוּרִין.

הלכה ד' מתני' שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל, וְאָכֵל אוֹכְלִין שְׁאֵינֶן רַאזִּין לְאֲכִילָה, וְשִׁתָּה מִשְׁקִין שְׁאֵינֶן רַאזִּין לְשְׁתִּיתָה, פְּטוּר, שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְאָכֵל גְּבִילוֹת וּמְרִיפּוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים חַיִּיב וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר

אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, והוא אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה.

גמרא בדא רבי שמעון הוטר? רבי שמעון בדעתיה דתנינן תמן כמה יאכל מן הטביל ויהא חייב? רבי שמעון אומר כל שהוא וחכ"א בזה. אמר להן רבי שמעון, אינ אתם מודין באוכלין נמלה כל שהוא שחייב? אמרו לו מפני שהיא בכרייתה! אמר להן, אף היטה אחת בכרייתה.

[דף י"ד ע"א]

על דעתיה דרבי יוחנן למה רבי שמעון הוטר? אמר רבי זעירה, רבי שמעון בדעתיה תני בשם רבי שמעון (ויקרא טז) תענו את נפשתיכם, ממותר לכם ולא מאיסור לכם. רבי בא בר ממל בעי על דעת רבי יוחנן דאמר ככולל שביעות חלות על האיסורין ניתני. שבועה שלא אוכל ואכל! אמר רבי יורא, כל יומי דרבי בא בר ממל לא אשכחנן תותבה ומן דדמוד אשכחנן תותבה מה נן קיימין? אם באומר שבועה שלא אוכל בשר כל ימות השנה והפסח בתוכן. שלא אוכל עשרת ימים הללו ויום הכיפורים בתוכן, במיחל שבועה על האסורין! אמר רבי יוסי, ותשמע מינה, היו לפניו זיתים של שחוטא ואחד של נבילה, ואמר שבועה שאוכל עשרת זיתים אילו, בין שפטור על הנבילה, פטור אף על השאר. רבי בון בר חייה בעי ולמה לא מר שבועה

[דף י"ד ע"ב]

שאוכל משחיטת פלוני? אין בה חלב? בשוחט צביים! אין בה גיד הנשה? בעופות! אין בהן דם. רבי חייננה בעי, ולמה לא מר שבועה שאוכל מפלוני סתם! בגין רבי שמעון. ואי כרבי שמעון, ניתני יום הכיפורים! דתני רבי שמעון, תענו את נפשתיכם ממותר לו ולא מאסור לו! אלא שזה בקבוע וזה בעולה ויורד. התיבון הרי טומאת מקדש וקדשיו שהוא בעולה ויורד, ותני תנא! לא אתינן מיתני אלא דברים שהן חייב ברת שביעות אין בהן ברת. התיבון הרי מעילה אין בה ברת, ותני. לא אתינן מיתני אלא דברים שאין להן היתר אחר איסורן שביעות יש להן היתר אחר איסורן. תדא אמרה! שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים. אילו מי שעשה פולס בהעלם אחד פלוס חייב אלא אחת על פולס! אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה שפא אינו חייב על כל אחת ואחת? על דעתיה דרבי יוחנן דאמר, שבועה שלא אוכל מצה, אסור לזכל מצה בלילי הפסח. שלא אוכל מצה בלילי הפסח,

[דף ט"ו ע"א]

לוקה, ואוכל מצה. שלא אשב בצל, אסור לישוב בצל סוכה. שלא אשב בצל סוכה לוקה ויושב בצל סוכה. לא סוף דבר סתם, אלא אפילו פלוני. לא סוף דבר בכלל אלא אפילו פורט. לא סוף דבר לבא אלא אפילו לשעבר. לא סוף דבר רבנן. אלא אפילו רבי עקיבה. לא סוף דבר נבילות ומריפות אלא אפילו עפר.

הלכה ה' מתני' אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים. אחד דברים שיש להן ממש, ואחד דברים שאין בהן ממש. ביצד? אמר שבועה שאתה לאיש פלוני ושלא אתה. שנתתי ושלא נתתי. שאישן ושלא אישן. שישנתי ושלא ישנתי. שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק. שזרקתי ושלא זרקתי. רבי ישמעאל אומר, אינו חייב אלא על העתיד לבוא שנאמר (ויקרא ה) להרע או להיטיב. אמר לו רבי עקיבה, אם בן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מצוין? אמר לו, מריבוי הכתוב, אמר לו אם ריבוי הכתוב לכה רבוי הכתוב לכה.

[דף ט"ו ע"ב]

גמרא עילה היה רוצה להודות לו. רבי בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחד שאין בידו לבא, אין בידו לשעבר. התיב רבי יוסי, הרי תפילין אין בהן לבא ויש בהן לשעבר! אמר לו, תפילין ממקום אחר באו. להרע או להיטיב, מה הטבה רשות אף הרעה רשות, יצא דבר שהוא של איסור ודבר שהוא של היתר. לכל אשר יבטא, פרט לקטן. האדם בשבועה, פרט לאנשים. ונגעלם ממונו, פרט למזיד. ונגעלם ממונו ונגעלמה ממונו שבועה או יכול ונגעלם ממונו החפץ, תלמוד לומר, בשבועה ונגעלם ממונו. על העלם שבועה חייב ואינו חייב על העלם חפץ. ותן העלם חפץ על העלם שבועה ויהא חייב, ואין ביניהן העלם מומאה על העלם מקדש, ויהא חייב שתים ברבי ישמעאל דאמר חייב על העלם מומאה ועל העלם מקדש! תמן, כתיב ונגעלם ממונו, ונגעלם ממונו, שני פעמים. והכא כתיב ונגעלם ממונו אחת. יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב? תלמוד לומר להרע או להיטיב. מה הטבה רשות, אף הרעה רשות, אוציא נשבע להרע לאחרים שיהא פטור כהוא דמישתבע דלא מיתן לחבריה מיכול, חמתיה מפרפר ויהב ליה? הוה רבי ישמעאל דריש? או נפש כי תשבע לבטא בשפתים, כלל. להרע או להיטיב, פרט. כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט. והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרע והטבה?

[דף ט"ז ע"א]

אלא כיני להרע או להיטיב, פרט. לכל אשר יבטא, כלל. פרט וכלל וכלל בכלל, וריבה דברים שהן לשעבר. אלא כיני או נפש כי תשבע לבטא, כלל. להרע או להיטיב, פרט. לכל אשר יבטא חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא בעין הפרט, מה הפרט מפורש דברים שיש בהן הרעה והטובה. ודברים שאין בהן הרעה והטובה מניין? אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם רביה הכתוב לכך, רביה הכתוב לכך. לית יכיל דמר רבי הילא בשם רבי לעזר, כך משיב רבי ישמעאל את רבי עקיבה, מצינו דברים שחייבין על דודן משם שבועת שקר, ובהעלמין משם שבועת ביטוי? וייתיבניה מצינו דבר שחייבין בדודנו משום שבועת שקר ומביא קרבן. אמר ליה ואית לך דברים שאין בהן הרעה והטובה ולי נן פתיבין. אמר ליה אף על גב דאית ליה דברים שאין בהן הרעה והטובה, לית אינן פתיבין אין בהן משום הרעה והטובה? הא לשעבר לית.

הלכה ו' מתני' נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל, פטור. לקיים את המצוה ולא קיים, פטור, שהיה כדין שיהא חייב דברי רבי יהודה בן בתיירה. אמר רבי יהודה בן בתיירה, ומה אם הרשות, שאינו מושבע עליה מחר סיני, והרי הוא חייב עליה מצוה שהוא מושבע עליה מחר סיני, אינו דין שיהא חייב! אמרו לו, לא אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו פהין, תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו פהין.

גמרא אמר רבי מני, כיני מתניתא, חייב, דברי רבי יהודה בן בתיירה. מה מר רבי יהודה בן בתיירה בשאר האופורין? שבועה שאוכל נבילה ולא אכלה, פטור. אמר שבועה שלא אוכל ואכל, אין תימר חייב? וייתיבניה לא, אם אמרת בשבועת הרשות שעשה בה לאו פהין והין פלאו, תימר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו פהין. אזהרה לשבועת הרשות מניין? אמר רבי יוסי כי רבי בון לא יחל דברו לא עשה דבריו חולין.

הלכה ז' מתני' שבועה שלא אוכל כפר זו, שבועה שלא אוכלנה, שבועה שלא אוכלנה ואכלה, אינו חייב אלא אחת. זו היא שבועת ביטוי שחייבין על דודנה מכות, ועל שנגתה קרבן עולה ויזרד.

[דף ט"ז ע"ב]

גמרא שבועה שאוכל כפר זה היום ועבר היום ואכלה, רבי יוחנן וריש לקיש, תריהון אמרין פטור לא טעמא דאיהן טעמא דרבי יוחנן משם שאינו ראוי לקבל התרייה. טעמא דריש לקיש משום שהוא

בלא תעשה שאין בו מעשה. מה מפקח מביניהון? שרפה והשליכה לים. אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה פטור, ואין תימר משום שהוא בלא תעשה, הרי יש בה מעשה.

רבי פינחס בעי. היה אסתנים, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר.

רבי יוסי בעי שבועה שבועה שבועה שלא אוכל, ואכל מהו? אמר רבי יוסי בי רבי בון, גישמענה מן הדא שבועה שלא אוכל כבר זו, שבועה שלא אוכלנה, שבועה שלא אוכלנה, ואכלה חייב אחת, מפני שהזכיר בה זו. הא אם לא הזכיר בה זו, חייב על כל אחת ואחת. אבימי אחי דחיפה אמר, שמשית בנדרין שמשית בשבועות. בעי חיפה מיבדקניה היו לפניו חמש כפרין ואמר שבועה שאוכל כבר זו, וחזר ואמר שתים אילו, וחזר ואמר שלשה אילו, וחזר ואמר ארבעה אילו, וחזר ואמר חמשה אילו, ואכל הראשונה? אמר ליה חייב על כל אחת ואחת. אמר ליה, אינו חייב אלא אחת, מפיון שהזכיר עליה שבועה, עשהה בנבילה, מיכן ואילך במיחל שבועות על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין. חזר חיפה ובדקה היו לפניו חמש כפרות ואמר שבועה שאוכל ח' כפרים אילו וחזר ואמר ארבע, וחזר ואמר שלש, וחזר ואמר ב', וחזר ואמר ז', ואכל פולס? אמר ליה אינו חייב אלא אחת. אמר ליה, חייב על כל אחת ואחת. אילו מי שאמר שבועה שאוכל, חמש כפרים, ואכל ארבע, שמוא אינו פטור? אמר רבי יוסי מסתברא

[דף י"ז ע"א]

באחוי דחיפה באחרייתא ובחיפה בקדמייתא.

הלכה ח' מתני' שבועת שוה חייבין על ודונה מפות ועל שנגנתה פטור. ואי זו היא שבועת שווא? נשבע לשנות את הידוע לאדם אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב, ועל האיש שהוא אשה, ועל האשה שהיא איש. נשבע על דבר שאי אפשר לו להיות אם לא ראיתי גמל פורח באויר. אם לא ראיתי נחש בקורת בית חבד. אמר לעדים בואו והעידוני, שבועה שלא נעידך (ויקרא ח) אם לוא יגיד ונשא עונו. וכן נשבע לבטל את המוצה שלא לעשות סבה, שלא ליפול לולב, שלא להניח תפילין, זו היא שבועת שוה שחייבין על ודונה מפות ועל שנגנתה פטור.

גמרא תמן תנינן, אם לא ראיתי בדרך זה בעולי מצרים. איפשר שלא עבר בה בעולי מצרים? אלא כי נן קיימי בראייה אחת. והא דיקליטיאננו, בד נחת תמן נחת עימיה ק"כ ריבון? אלא כי נן קיימין בראייה אחת. אם לא ראיתי נחש בקורת בית חבד. והא חיויא דשבור מלכא בלע גמליו, בלע קרוניו! בד בעון מיקטלוגיה אייתון פחלון דגמליו ומלון יתהון תבן ויתבון בהון גומרינן ובכלעון ומיית. אמר רבי

יודה בר פזי, חמית מושך דחיוי עיביד על תמניא מוסמלא. אמר רבי שמואל בר יעקב אגא חמית מושך דחיוי סליק קריבין דמלכותא? שמואל אמר במרובע. ואם במרובע ניתני אפילו קטן! אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה, כינא, אלא דלית אורחא דתנייא מיתפס אלא מילה רובא, דתנינן גמל פורח באויר, ניתני עכבר פורח באויר! תני, רשב"ג אומר, אין מרובע מששת ימי בראשית. התיב רבי ברכיה, והתנינן גוף חבהרת כגרים הקילמי מרובע, מקום הגרים תשע עדשות, מקום עדשה ארבעה שערות, נמצאו שלשים ושש שערות! אמר רבי יוסנא כל נרמא אמרה שאינו מרובע, ולמה תנינה מרובע, די ירבעינה הוא.

[דף י"ז ע"ב]

והנגעה! מלא היא קוטרינ. והא עניבה דפילא! עגול הוא מלמטה. ואית דבעי מימר, לא מר רשב"ג אלא בבירות ותני בן מרובע באוכלין, אין מרובע בבירות. שביעה שאין אנו יודעין לה עדות, לוקין משם שביעת עדות. שביעה שלא נעידה, לוקין משום שביעת ביטוי. שוא ושקר (שמות כג) (ויקרא יט) שניהן בדיבור אחד נאמר, מה שאין אוזן וכולה לשמוע ולא פה לדבר. (שמות יט) מחלליה מות יומת (במדבר כח) וקיום השבת שני כבשים, בדיבור אחד נאמר. (ויקרא יט) לא תלפש שעמנו גדלים תעשה לה, שניהן בדיבור אחד נאמר. (ויקרא יח) ערות אשת אחיך יבמה עליה, בדיבור אחד נאמר (במדבר לו) לא תסוב נחלה וכל בת יורשת נחלה, שניהן בדיבור אחד נאמר. מה שאי אפשר לפה לדבר ולא לאוזן לשמוע. וכן הוא אומר (תהלים סב) אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי. ואומר (ירמיה כג) הלוא כה דברי פאש נאם ה'.

שביעת שוא, נשבע לשנות את הידוע לאדם שביעת שקר, נשבע להחליף. רבי יעקב בר אבהו בשם רבי יוחנן, כל הידוע לשנים, זו היא שביעת שקר לשלשה, זו היא שביעת שוא. רבי לא בשם רבי לעזר, אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מפירו, שביעת שוא היא. מה מפקה מביניהון? שינה בפני שנים, והשליכו לים והתרו בו משום שביעת שוא. על דעתיה דרבי יוחנן אין לוקה. על דעתיה דרבי לעזר לוקה. התרו בו משום שביעת שקר, על דעתיה דרבי לעזר אינו לוקה על דעתיה דרבי יוחנן לוקה. רבי בא בשם רבי יהודה, אפילו ביטא ומרגליתא. ואהן אפילו? אלא, כגון ביטא

ומרגליתא. תני בשם שנידרי הבאי מותרין כך שביעות הבאי מותרין. והתני שביעות הבאי אסורין! רבי ירמיה בשם רבי פדת באן במעמידיו, באן בשאין מעמידיו, ואפילו תימא באן וכאן במעמידיו, באן במיחל שביעות על נכסיו, שביעת נכסיו אסורין הא ללקות אינו לוקה. בשם שנידרי זירוזין מותרין כך שביעות זירוזין מותרין. עוד הוא במיחל שביעה על נכסיו, שביעה נכסיו עליו נכסיו

אפורין. הא ללקות אינו לזקה. חזקיה אמר, אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לזקה משום שבועת שווא. רבי מנחם בשם ריש לקיש,

[דף י"ח ע"א]

אהן דחמי מיטרא נחית ואמר, קירי פלי בריכסון לזקה משום שבועת שווא. רבי הוניה רבי יעקב ברבי בון בשם רבי שמואל בר נחמן, כ"ד בוליות היו בדרום, וכולם חרבו על שבועת שווא שהיא אמת, דכתיב לשווא הפיתי את בניכם וגו'.

הלכה ט' מתני' שבועה שאוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה, הראשונה שבועות ביטוי, והשנייה שבועות שווא. ואכלה, עבר על שבועת שווא. לא אכלה, עבר על שבועת ביטוי.

גמרא שבועה שלא אוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה אינו חייב אלא אחת. דבר שאילו בנדרים אסור ובשבועות מותר. לא אתייה אלא כמתניתא אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים, אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. ופר רבי בא בשם שמואל, שבועה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. אשפח תני על תרויהון זה חומר לשעבר משלפא שהאומר לא אוכל לא אוכל, אינו חייב אלא אחת. לא אכלתי לא אכלתי, חייב על כל אחת ואחת. שבועה שאוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה, הראשונה, שבועת ביטוי. והשנייה, שבועת שווא. ביצד עושין לז? אומרים לז? שיאכל מוטב לעבור על שבועת שווא, ולא על שבועת ביטוי. שבועה שלא אוכל כפר זו שבועה שאוכלנה. ראשונה, שבועת ביטוי, והשנייה שבועת שווא. ביצד עושין לז? אומרים לז? שלא יאכל מוטב לעבור על שבועת שווא לחד ולזו על שבועת שווא וביטוי. שבועה שאוכל כפר זו חיים שבועה שלא אוכלנה חיים, ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את הראשונה, וביטל לשנייה.

[דף י"ח ע"ב]

ריש לקיש אמר, ביטל לראשונה. ולא קיים לשנייה. שבועה שלא אוכל כפר זו חיים, שבועה שאוכלנה חיים, ואכלה רבי יוחנן אמר ביטל את הראשונה, וקיים לשנייה. ריש לקיש אמר, ביטל את הראשונה, והשנייה, אומרים לז? שיקיימנה בכפר אחרת. שבועה שאוכל כפר זו חיים שבועה שאוכלנה חיים ואכלה, רבי יוחנן אמר קיים את שתיהן. וריש לקיש אמר קיים לראשונה ושנייה אומרים לז? שיקיימנה בכפר אחרת? שבועה שלא אוכל כפר זו חיים, שבועה שלא אוכלנה חיים,

מסכת סנהדרין פרק שנים עשר

יב,א ואלו הן הנשרפין: הבא על אשה ובתה, ובת כהן עם זיקת הבעל. בא על אמה, ואחר כך בא על בתה, בא על בתה ואחר כך בא על אמה - חיבי, לפי שלא למדנו לבתו מאונסתו, שתהא בשרפה, שנאמר (ויקרא כ, יד): "ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה וזה היא", במי שיש לו בה לקוחין מדבר הכתוב, תלמוד לומר (ויקרא כא, ט): "ובת איש כהן" מכל מקום. נערה מאורסה ובת איש כהן שזנתה בסקילה. ורבי שמעון אומר: בשרפה. ונתה עם חמיה בסקילה, ורבי שמעון אומר בשרפה.

יב,ב שמעון התימני אומר: מה האגרוף הידוע לעדה ולעדים, אף אכן תהא ידועה לעדה ולעדים, פרט לשאבד האבן. אמר לו רבי עקיבא: אין לי אלא שאבד האבן. ומניין אפלו היתה תלויה אף היא, או מקל בבית דין, ויודעין הדינין שעל שוקו הכהו ועל צפור נפשו הכהו, הרי שדחאו מראש הבירה, ונפל ומת, הבא בירה לבית דין. ואם תאמר, יבאו בית דין ויראו את הבירה שנפלה, אומר אני, יחזרו הבעלים ויבנו אותה, אלא מה עדים נאמנים על כך, אף בדיני נפשות, הכל תלוי בעדים. נהערבה באחרות משערין את הקלה שבהן. אם יש בה כדי להמית - הרי זה חיבי. ואם לאו - פטור. נפלה לאור ונשרפה או למים, ונמחית פטור. נתכונן להכות זה והכה את זה. רבי יהודה מחיב ורבי שמעון פוטר. ומודה רבי יהודה, שאם נתכונן להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעובדי כוכבים והרג את ישראל, לנפלים והרג את בן קימא שהן פטור.

יב,ג חיבי מיתות חמורות שנתערכו בחיבי מיתות קלות - ממיתין אותן בקלה שבהן. רבי יוסי אומר: קלה שבמיתות בחנק. וכן היה רבי יהודה אומר: נדון בזיקה הראשונה שבאה אליו. כיצד? הבא על

חמותו, והיא אשת איש, היתה חמותו ואחר כך נעשית אשת איש - נדון בשרפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו - נדון בחנק. עבר עברה שיש בה שתי מיתות - ממיתים אותו בחמורה שבהן. כל חיבי מיתות שבתורה, שאי אתה יכול להמיתו במיתה האמורה בהן, המיתו בכל המיתות, בין קלות בין חמורות, שנאמר (דברים יז, ז): "ובערת הרע מקרבך".

יב,ד מתרין בו ושותק, מתרין בו והרפין בראשו, מתרין בו פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותו לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מתרין בו, וברביעית כונסין אותו לכפה. ונותנין לו לחם צר ומים לחץ. כיוצא בו, חיבי מלקות שלקו ושנו - מלקין אותן פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותן לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מלקין אותן, וברביעית כונסין אותן לכפה, ומאכילין אותן שעורים עד שכריסם נבקעת.

יב,ה הוסיפו, הפורק על, והמפר ברית, והמגלה פנים בתורה, וההוגה את השם באותיותיו, שאין לו חלק לעולם הבא. רבי עקיבא אומר: המנענע קולו בשרי השירים בבית המשתה, ועושה אותו כמין זמר - אין לו חלק לעולם הבא. אבא שאול אומר משם רבי עקיבא: הלוחש על המכה ואמר (שמות טו, כו): "כל המחלה" כו' ורוקק - אין לו חלק לעולם הבא. ארבעה מלכים, ירבעם, אחאב, אחז, מנשה אין להם חלק לעולם הבא. רבי אליעזר אומר: מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר (דברי הימים ב לג, יט): "ותפלתו והעתר לו", וכל חטאים ומעילות והמקומות אשר בנה בהם במות, והעמיד האשרה והפסילים לפני הכנעו, הנם כתובים על דברי חוזה - מלמד, שנעתר לו, והביאו לחיי העולם הבא.

מסכת סנהדרין פרק שלשה עשר

יג, א תנא, בני רשעי ישראל – אין להם חלק לעולם הבא, ולא חיין לעולם הבא, שנאמר (מלאכי ג, יט): "כי הנה היום בא בוער כתנור" וגו'; דברי רבן גמליאל. רבי יהושע אומר: באין הן לעולם הבא, ולהלן הוא אומר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'" וגו'. ולהלן הוא אומר (דניאל ד, יא): "גדו אילנא וקצצו ענפיה ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו". אמר רבן גמליאל: מה אני מקים (מלאכי ג, יט): "אשר לא יעזוב להם שרש וענף". אמר לו: שאין המקום מניח המצות ושיירי מצות להם ולאבותיהם בעולם. דבר אחר, "שרש" – זו נשמה. "וענף" – זה הגוף. ובני רשעי עובדי כוכבים לא חיין ולא נדונין. רבי אליעזר אומר: כל רשעי עובדי כוכבים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (תהלים ט, יח): "ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים"; "ישובו רשעים לשאולה" – אלו רשעי ישראל. "כל גוים שכחי אלהים" – אלו רשעי עובדי כוכבים. אמר לו רבי יהושע: אלו אמר הכתוב "ישובו רשעים לשאולה כל גוים" ושתק, היה אומר כדבריך – אלו רשעי ישראל ורשעי עובדי כוכבים, עכשו שאמר הכתוב "שכחי אלהים", הא יש צדיקים בעובדי כוכבים שיש להם חלק לעולם הבא. בית שמאי אומרים: שלשה כתות הן, אחת לחיי העולם הבא ואחת לחרפות לדראון עולם, אחת לחיי עולם – אלו צדיקים גמורים. אחת לחרפות לדראון עולם – אלו רשעים גמורים. שקולים שבהן יורדים לגיהנם ומצפצפים ועולים ומתרפאים, שנאמר (זכריה יג, ט): "והבאתי את השלישית באש" וגו'. ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, ו): "ה' ממית ומחיה". ובית הלל אומרים: "ורב חסד" (שמות לד, ו) – מטה כלפי חסד, ועליהם הוא אומר (תהלים קטז, א): "אהבתי כי ישמע". ועליהם נאמר כל הפרשה כלה. פושעי

ישראל בגופן ופושעי עובדי כוכבים בגופן יורדין לגיהנם ונדונין בה שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש, נפשוין כלה וגופן נשרף, וגיהנם פולטתן, ונעשין אפר. והרוח זורה אותן ומפזרתן, ונעשית אפר תחת רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא): "ועסותם רשעים כי יהיו אפר" [וגו']. אבל המסורות, והאפיקורסין, והכופרין בתורה, ופורשים מדרכי צבור, ושאין מודים בתחית המתים, וכל מי שחטא והחטיא את הרבים, כגון ירבעם ואחאב, ושנתנו חתם בארץ חיים, ושפשוטו ידיהם בזבול – גיהנם ננעלת בפניהם, ונדונין בה לדורי דורות, שנאמר (ישעיה סו, כד): "ויצאו וראו פגרי האנשים" וגו' – שאול כלה והם אינם כלים, שנאמר (תהלים מט, טו): "צורם לבלות שאול". ומי גרם להם? שפשוטו ידיהם בזבול, שנאמר (שם): "מזבול לו". ואין זבול אלא בית המקדש, שנאמר (מלכים א ח, יג): "בנה בניתי בית זבול לך". דור המבול אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיין לעולם הבא, שנאמר (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום וגו' השמים" – בעולם הזה. "וימחו מן הארץ" – לעולם הבא. רבי יהודה בן בתירא אומר: "ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם" (בראשית ו, ג) – לא ידון ולא רוחי בהן לעולם. דבר אחר: "ויאמר ה' לא ידון"; אמר המקום: איני מחזיר רוחי לנדה. רבי מנחם ברי יוסי אומר: "לא ידון" – אמר המקום, איני דנו, בשעה שאני משלם שכר לצדיקים, אבל רוחן של רשעים קשה להם יותר מן הכל, שנאמר (ישעיה לג, יא): "רוחכם אש תאכלכם". דור המגדל אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיין לעולם הבא, שנאמר (בראשית ו, ח): "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ" – בעולם הזה. "ויחדלו לבנות" – לעולם הבא. אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיין לעולם הבא, שנאמר (בראשית יג, יג): "ואנשי סדום רעים וחטאים" וגו' – בעולם הזה. "לה'

ובאו האובדים בארץ אשור וגו'. "אשור" - אלו עשרת השבטים. "והנדהים בארץ מצרים" - אלו דור המדבר. אלו ואלו "והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים".

מסכת סנהדרין פרק ארבעה עשר

יד, א עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שכו. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש עירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביתן והעיר מתרת. כשהן בסוף - וביתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסוף וביתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסוף וביתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביתן והעיר אסורה. הדיחיה נשים ולא אנשים, קטנים ולא גדולים, יכול תהא עיר הנדחת? תלמוד לומר (דברים יג, יד): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך אחר ואין הדבר מהלך אחר כל אלו, יכול אפלו נתפנסו לתוכה גרים ועבדים משחורין תהא נעשית עיר הנדחת? תלמוד לומר (שם): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם הדבר מהלך, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו. קטני בני אנשי עיר הנדחת שהדחו עמה - אין נהרגין. רבי אליעזר אומר: עמה נהרגין. אמר ליה רבי עקיבה: מה אני מקים (שם יג, יח): "ונתן לה רחמים ורחמך והרבה", אם לרחם על הגדולים, הרי כבר נאמר (שם יג, טז): "הבה תפה", אם לרחם על בהמתה, הרי כבר נאמר (שם): "ואת בהמתה לפי חרב", מה אני מקים "ונתן לה רחמים"? אלו קטנים שבתוכה. רבי אליעזר אומר: אף גדולים אין נהרגין, אלא על פי עדים והתראה, מה אני מקים "ונתן לה רחמים" וגו', שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת,

מאד - לעולם הבא. דבר אחר: "רעים" - איש על חברו. "וחטאים" - בגלוי עריות. "לה" - בעבודה זרה. "מאד" - בשפיכות דמים. מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, ואין באים לארץ, שנאמר (במדבר יד, כג): "וכל מנאצי לא יראוה". קרח ועדתו אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיון לעולם הבא, שנאמר (במדבר טז, לג): "ותכס עליהם הארץ" וגו' - בעולם הזה. "ויאבדו מתוך הקהל" - לעולם הבא; דברי רבי עקיבה. רבי יהודה בן בתירא אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (תהלים קיט, קעו): "תעיתי כשה אבד" וגו'. נאמר כאן אבדה, ונאמר להלן אבדה, מה אבדה האמור להלן - אבדה מתבקשת, אף אבדה האמורה כאן - אבדה מתבקשת. דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר יד, לה): "במדבר הזה יתמו" - בעולם הזה. "ושם ימותו" לעולם הבא. ואומר (תהלים צה, יא): "אשר נשבעתי באפי" וגו'; דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר: באין הן, ועליהם הוא אומר (תהלים נ, ה): "אספו לי חסידיו" וגו'. מה תלמוד לומר "באפי"? באפי נשבעתי, וחוזר אני בי. רבי יהושע בן קרחה אומר: לא נאמרו דברים אלו אלא כלפי דורות. "אספו לי חסידיו", על שום שעשו לי גמילות חסד. "כורתי בריתי" - על שום שנכרתו על ידי. "עלי זבח" - על שום שעילו אותי, ונזבחו על ידי. רבי שמעון בן ננס אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (ישעיה נא): "ופדויה ה' ישוכון" וגו'. עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיון לעולם הבא, שנאמר (דברים כט): "וייתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול" - בעולם הזה. "וישליכם אל ארץ אחרת" - לעולם הבא. רבי שמעון בן ננס משם רבי יהודה איש כפר איכוס: "כיום הזה" - אם מעשיהם כיום הזה, אינן באין, אם לאו באין הן. ורבותינו אמרו: אלו ואלו יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה כז, יג): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

וּלְמַחֲרָה יִהְיֶה אֲחִיהֶן וּקְרֹבֵיהֶם קוֹשְׁרִים שְׁנָאָה בְּלִבָּם עָלֵינוּ, אֲלֵא כִּךְ אָמַר הַמָּקוֹם, הָרִי אֲנִי מִמֶּלֶא אוֹתָן רַחֲמִים וּמִטִּיל אֲנִי אֶהְבֵּתִי בְּלִבָּם, כְּלוּמָר, שְׁאִין בְּלִבָּנוּ עָלֵיכֶם, דִּין אָמַת דִּנְתָּם! וְלֹא מִתְאַבְּלִין אֲלֵא אוֹנָנִים, שְׁאִין אֲנִינוּת אֲלֵא בְּלִב. נִכְסִים שֶׁל צְדִיקִים - שְׁבִתוּכָה אוֹבְדִין, וְשִׁבְחוּצָה לָהּ פְּלִטִים. וְשֶׁל רָשָׁעִים - בֵּין מִתּוּכָה וּבֵין מִחוּצָה לָהּ אוֹבְדִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: מוֹכִיחַ בְּדִבְרֵי, לוֹט שֶׁלֹּא הָיָה בְּסֻדּוֹם אֲלֵא מִפְּנֵי נִכְסָיו, אָף הוּא יֵצֵא וְיָדִיו עַל רֹאשׁוֹ, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית יט, כב): "מָהֹר הַמֶּלֶט שָׁמָּה" - דִּיךְ שֶׁתִּמְלֹט אֶת נַפְשְׁךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ נִכְסֵי צְדִיקִים שְׁבִתוּכָה אוֹבְדִין? מִפְּנֵי שֶׁגִּרְמוּ לְצְדִיקִים לְדוֹר בֵּין הָרָשָׁעִים. וְהָרִי דְּבָרִים קָל וְחֹמֶר! וּמָה אִם נִכְסִים שְׁאִינָם, לֹא רוֹאִין, וְלֹא שׁוֹמְעִין, וְלֹא מִדְּבָרִים, עַל שֶׁגִּרְמוּ לְצְדִיקִים לְדוֹר בֵּין הָרָשָׁעִים - אָמַר הַכְּתוּב: יִשְׁרְפוּ! הַמִּטָּה אֶת חֲבֵרוֹ מִדֶּרֶךְ חַיִּים לְדֶרֶךְ מוֹת, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁיָּהָא בְּשִׂרְפָּה.

יד, ב קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ יְמוֹתוֹ וְקָדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת יִפְדּוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "בְּהֶמְתָּה" - פָּרֹט לְבָכוֹרוֹת וּלְמַעֲשֶׂר. "שִׁלְלָה" - פָּרֹט לְכֹסֶף הַקִּדְשׁוֹת וּלְכֹסֶף מַעֲשֶׂר שְׁנִי, מִחֻבֵּר לְקֶרֶע - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מֶתֶר, שְׁנֹאֲמַר "תִּקְבֹּץ" - פָּרֹט לְמַחְבְּרִים. בְּעִיר אַחֶרֶת בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - אֶסוּר. הַהוֹרֵג אֶת הָאָדָם, וְהַשּׁוֹרֵף אֶת הַכִּסּוֹת, וְהַמַּעֲקָר אֶת הַבֵּהמָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: אֶת שְׂדֵרְכּוֹ לִשְׁפוֹךְ - יִשְׁפֹךְ. אֶת שְׂדֵרְכּוֹ לִשְׂרֹף - יִשְׂרֹף. לַעֲקֹר - יַעֲקֹר. אֵין מִמֵּיתִין אוֹתָן, וְלֹא דוֹקְרִין, לֹא בַּחֲצִים וְלֹא בְּרַמְחִים, וְלֹא בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל חֶרֶב אֲלֵא בִּפְיָה, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יג, טז): "לְפִי חֶרֶב". "וְהִיָּתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבְנֶה עוֹד" - לֹא תַעֲשֶׂה אֶפְלוֹ גִּנוֹת וּפְרִדָּסִים. "וְהִיָּתָה" - תִּלְמוּד לֹמַר "עוֹלָם", שֶׁכֹּכֵר הִיָּתָה בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּין קֶרֶחַה אוֹמְרִים: הָרִי הוּא אוֹמַר (יְהוֹשֻׁעַ ו, כו): "אֲרוּר הָאִישׁ [לִפְנֵי ה'] אֲשֶׁר יָקוּם וּבְנֶה אֶת הָעִיר הַזֹּאת אֶת יִרְיָחוֹ, וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין

שִׁירְיָחוֹ שָׁמָּה? אֲלֵא שֶׁלֹּא יִבְנֶה אוֹתָהּ וְיִקְרָא אֶת שָׁמָּה כְּעִיר אַחֶרֶת, שֶׁלֹּא יִבְנֶה עִיר אַחֶרֶת וְיִקְרָא אֶת שָׁמָּה יִרְיָחוֹ. "בְּבִכּוֹרוֹ יִסְדְּנָה", וְכֵן הוּא אוֹמַר (מְלָכִים א טז, לד): "בִּימֵיו בְּנֶה חֵיאל בֵּית הָאֱלִי אֶת יִרְיָחוֹ". וְהֵלֵא חֵיאל מִשָּׁל יְהוֹשֻׁפָּט וִירְיָחוֹ מִשָּׁל בְּנֵי־יָמִין! וְלָמָּה נִתְּלָה בְּאַחֲאָב? מִלְּמַד שֶׁתּוֹלִין חוֹבָה בְּחֵיב. כִּי־צֵא בּוֹ (שׁוֹפְטִים יח, ל): "וְיִהְיוּנָתָן בֶּן גִּרְשׁוֹם בֶּן מְנַשֶּׁה". וְכִי בֶּן מְנַשֶּׁה הָיָה? וְהֵלֵא בֶּן מֹשֶׁה הָיָה! וְלָמָּה נִתְּלָה דְּבַר בְּמִנְשֶׁה? מִלְּמַד שֶׁתּוֹלִין חוֹבָה בְּחֵיב. (מְלָכִים א טז, לד): "בְּאַבְיָרִים בְּכוֹרוֹ יִסְדָּה וּבִשְׁגוֹב צָעִירוֹ הֵצִיב דִּלְתִּיהָ"; בְּאַבְיָרִים בְּכוֹרוֹ לֹא הָיָה לוֹ מִמָּה שִׁילְמַד, שְׁגוֹב - רָשָׁע! הָיָה לוֹ מִמָּה שִׁילְמַד, הֵן בִּקְשׁוֹ לְרַבּוֹת אֶת מְמוֹנָם, מִנֵּין שֶׁנִּשְׁתַּלַּחַה בֵּהֶן מֵאֲרָה וְהָיוּ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין? תִּלְמוּד לֹמַר (שָׁם): "כִּדְבַר ה' אֲשֶׁר דְּבַר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר אוֹמַר: לֹא אוֹתָהּ בְּנֶה אֲלֵא אַחֶרֶת בְּנֶה. וּמִשְׁנִבְנֶתָה - הִתְרָה לִישָׁב בָּהּ. וְכֵן הוּא אוֹמַר (מְלָכִים ב ב, ה): "וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירְיָחוֹ אֶל אֱלִישָׁע", שָׁמָּה יֹאמְרוּ בֵּית דִּין, הָרִי אָנוּ עוֹשִׂין עִיר הַנְּדֻחַת, וּמִחֻרִּיבִין אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא כֵּשֶׁם שֶׁשְׁמַחָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם בְּקִיּוּמָן שֶׁל צְדִיקִים, כֶּךְ שְׁמַחָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם בְּאַבּוּדָם שֶׁל רָשָׁעִים, שְׁנֹאֲמַר (מִשְׁלֵי יא, י): "בְּאַבְדֵּי רָשָׁעִים רָנָה"! עִיר הַנְּדֻחַת וְיֹשְׁבֵיהָ, שִׁירְיָה וּפְרוּתִיהָ, בִּימוֹס וּמָה שְׁעָלֶיהָ, מְקוֹלִיס וּמָה שְׁעָלֶיהָ, וְכָל דְּבַר שְׁחָל עָלֶיהָ אֶסוּר עֲבוּדָה זָרָה - בְּלָן אֶסוּרִין בְּהִנָּאָה.

יד, ג זָקֵן מִמֶּרָא שְׁהוּרָה וְעָשָׂה, הוּרָה וְלֹא עָשָׂה - פְּטוּר. הוּרָה עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה - חֵיב.

יד, ד הַמִּנְבֵּא לַעֲקוֹר דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה - חֵיב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אִם נִתְנַבֵּא לְקִים מִקְצֵת וּלְבַטֵּל מִקְצֵת - פְּטוּר. וּבְעֲבוּדָה זָרָה, קִימָה הַיּוֹם וּבִטְלָה לְמַחֲרָה - חֵיב. הַמִּתְנַבֵּא מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע, כְּצִדְקִיָּה בֶּן כַּנְעָנָה, וְשֶׁלֹּא נֹאמַר לוֹ - כְּתַנְּנִיהָ בֶּן עֲזוּר,

לו רבי יוסי: אני לא הכשרתי, ואם הכשרתי - הכשרתי:

אג, העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שסמא את עין עבדו ואחר כך הפיל את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתיקן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו אחרים ואמרו: לא כי אלא שתיקן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתיקן זו אחר זו, והפיל שתיקן זו אחר זו, ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתיקן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

אד, העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה שכן האשה אמה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתובתה שכן האיש אומר": ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה, והרי היא תחתיו ומשמשותו" ונמצאו זוממין - אין אומרים ישלמו לה כתובתה, אלא טובת הנאת כתובה. וכי מה היא טובת הנאת כתובה? אין אומרים כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין אותה, לפיכך הן משלמים:

אה, העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חבירו ולא אכלו, גנב נבלתו של חבירו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חבירו ואכלו. גנב נבלתו של חבירו ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין,

שהיה שומע דברים מפי ירמיהו הנביא, שהיה מתנבא בשוק העליון, וחוזר ומתנבא בשוק התחתון. הכובש את נבואתו - כיונה בן אמתי, והמותר על דברי נביא - כחברו של מיכה. ונביא שעובר על דברי עצמו - כעדרו. והמשנה את נבואתו, זר וטבול יום, ומחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלל רחוק ידים ורגלים, ופרועי ראש ושתויי יין ששמשו - כלן במיתה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים! וכל הזוממין והבועלים - מקדימין לאותה המיתה, אם לסקילה - סקילה, אם לשרפה - שרפה. במה דברים אמורים? שהוא כיוצא בהן באותה מיתה, כיוצא בהן בסקילה הוא והן בסקילה, כיוצא בהן בשרפה הוא והן בשרפה, כיוצא בהן בחנק הוא בשרפה והן בחנק.

מסכת מכות פרק ראשון

אא, עד זומם - אין נמכר בזממו. רבי עקיבא אומר: אף אין משלם על פי עצמו מפני שהוא קנס, וכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שלח מכלו פלוני אלף זה, ביום פלוני, במקום פלוני". ובאו אחרים ואמרו להן: היאך אתם מעידים שהרי המלוה או הלוח היה עמנו אותו היום במקום פלוני - אין אלו זוממין, אבל עדותן בטלה. אבל אמרו להם: "היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני" - הרי אלו זוממין ומשלמין על פיהם:

אב, היו חותמים על השטר באחד בניסן בשמיטה, ובאו אחרים ואמרו להם: "היאך אתם חתומין על השטר זה"? שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני - עדותן כשרה, והשטר כשר. שאני אומר, שמא איחר זמנו של שטר וכתבו. שטר שזמנו בשבת או בעשרה בתשרי, רבי יהודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. אמר לו רבי יהודה: מעשה שבא לפניך והכשרת. אמר

שבַּעֲסָקִי מִמּוֹן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת כ): "לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּרָא". וְשִׁבְעָסָקִי מִכּוֹת הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יט, יט): "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת"; דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻקִּים אוֹמְרִים (שָׁם כה, ב): "כְּדִי רִשְׁעָתוֹ". מֵת - אֵינוֹ מִשְׁלֵם. לּוֹקֵה - אֵינוֹ מוֹדִים חֻקִּים לְרַבִּי מֵאִיר שֶׁאִם הָעִידוּהוּ שֶׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חִלּוּצָה נִתֵּן וּמִמָּזֶר - שֶׁהֵם לּוֹקִין אֶת הָאֲרַבְעִים:

א, מֵאִמְתִּי זִמְמִין חֵיבִין לְשֵׁלִם? מִשְׁתַּתְּפָּרֵשׁ עֲדוּתָן בְּבֵית דִּין. נִמְצָא חֵיב לוֹ מִן הַדִּין - לְפִיכֶךָ הוּא מִשְׁלֵם שְׁנִים. נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם קְרוֹב אוֹ פְּסוּל - עֲדוּתָן בְּטֹלָה. וּמִנֵּין אֶפְלוּ מֵאָה? תִּלְמוּד לומר עֲדִים: מְעִידִים [אָנוּ] בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהֵרָג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּבָאוּ אֲחֵרִים וְהִזְימוּם - הַנִּדּוֹן פְּטוּר. כֵּת הִרְאֵשׁוּנָה חֵיבֵת וּבָאוּ אֲחֵרִים וְהִזְימוּם - הַנִּדּוֹן חֵיב. כֵּת הִרְאֵשׁוּנָה פְּטוּרָה וְכֵת הַשְּׁנִיָּה חֵיבֵת, כֵּת אַחַת נִכְנָסֶת וְכֵת אַחַת יוֹצֵאָה, אֶפְלוּ הֵם מֵאָה - כֵּלָן פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶסְטָסִיתָּ הִיא זֹה, וְאֵין נִהְרֶגֶת אֶלָּא כֵּת הִרְאֵשׁוּנָה בְּלֶבֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת, אֲבָל בְּדִינֵי מִמּוֹנוֹת - תִּתְקִים עֲדוֹת בִּשְׁאָר. וְרַבִּי אוֹמֵר: אֵף בְּדִינֵי מִמּוֹנוֹת כֵּן, וְהוּא לֹא שִׁישׁ לָהֶן קְרוֹב אוֹ פְּסוּל - תִּתְקִים עֲדוֹת בִּשְׁאָר עֲדִים. וְרַבִּי דוֹסְתָאִי כֵן יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲדִים זִמְמִין שְׂבָאוּ אֲחֵרִים וְהִזְימוּם - זִמְמִיָּהֶן פְּטוּרִים. עַד זֹמָם פְּסוּל מְכַל עֲדִיּוֹת שְׁבִתוֹרָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהוּם לַעֲדוֹת נִפְשׁוֹת, אֲבָל לֹא הוּם אֶלָּא לַעֲדוֹת מִמּוֹן - אֵין פְּסוּל אֶלָּא לְאוֹתוֹ הָעֲדוֹת בְּלֶבֶד:

מסכת מכות פרק שני

ב, א, שְׁלֹשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מֹשֶׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. וּכְשָׁבָאוּ לְאָרֶץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֹשׁ. וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן, לֹא הָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ קוֹלָטוֹת, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ וַחֲלָקוּ. מִשְׁכָּבְשׁוֹ וַחֲלָקוֹ - נִתְחַיְבָה הָאָרֶץ בַּמַּעֲשֶׂר וּבִשְׂבִיעִית, וְהָיוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ קוֹלָטוֹת:

ב, שְׁלֹשׁ עָרִים הִפְרִישׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּאָרֶץ כְּנָעַן. וְהָיוּ מְכֻנּוֹת כְּנָגֵד שְׁלֹשׁ שְׁבַעֲבָר הַיַּרְדֵּן כְּשֵׁתִי שׁוּרוֹת שְׁבַעֲבָר. חִבְרוֹן בַּיהוּדָה - כְּנָגֵד בָּצָר בַּמִּדְבָּר. שָׁכֵם בְּהָר אֶפְרַיִם - כְּנָגֵד רְמוֹת בְּגִלְעָד. קָדֵשׁ בְּגִלְלִי - כְּנָגֵד גּוֹלָן בְּבָשָׁן. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישׁ שָׁכֵם בְּהָר אֶפְרַיִם, לֹא הָיְתָה קוֹלָטָה. הִפְרִישׁ קִרְיַת יִעָרִים תַּחְתִּיהָ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת שָׁכֵם. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישׁוּ קָדֵשׁ בְּגִלְלִי לֹא הָיְתָה קוֹלָטָה. הִפְרִישׁ גְּמָלָה תַּחְתִּיהָ, עַד שֶׁכָּבְשׁוּ אֶת קָדֵשׁ.

"וְשִׁלַּשְׁתָּ" - שִׁיְהִיו מִשְׁלָשׁוֹת, שִׁיְהִי מַחְבָּרוֹן לְדָרוֹם - כְּמַחְבָּרוֹן לְשָׁכֵם, וּמַחְבָּרוֹן לְשָׁכֵם - כְּמַשְׁכֵּם לְקָדֵשׁ.

נִפְלָה אַחַת מֵהֶן - בּוֹנִין אוֹתָהּ בַּמְקוֹמָה. וּמִנֵּין אֵף בַּמְקוֹם אַחֶר? תִּלְמוּד לומר: "שֹׁשׁ עָרִים", בְּאוֹתוֹ הַשִּׁבְט. וּמִנֵּין אֵף בְּשִׁבְט אַחֶר? תִּלְמוּד לומר: "תַּהֲיִינָה" - שִׁיְהִיו מְכֻנּוֹת וְקוֹלָטוֹת כְּרֵאשׁוֹנוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֵּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כּוֹתְבִין: "מִקְלָט מִקְלָט" עַל פְּרֻשַׁת דְּרָכִים כְּדִי שִׁיְהִי רוֹאֶה וְגוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תִלְמִידֵי חֻקִּים, שְׁמָא יִהְרֹג בַּדֶּרֶךְ. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵל תַּנְהוּג בְּאִישׁ הַזֶּה מִנְהַג שׁוֹפְכֵי דָמִים, כִּי בִשְׁגָגָה בָּא מַעֲשֶׂה לִידוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הוּא מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יט, ד): "וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ". אָמְרוּ לוֹ: הִרְבֵּה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשׁוֹחַ מִלְחָמָה - אֵין מַחְזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ. אֶפְלוּ הוּא נִזְיֹר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשֵּׁם לְעוֹלָם, אֶלָּא מִגִּלְחַת כָּל שְׁעָרוֹ וּמִשְׁלַח תַּחַת הַדּוֹד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֵּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מֵה תִלְמוּד לומר (בַּמִּדְבָּר לה, ו): "שְׁמָה שְׁמָה" שְׁלֹשׁ פְּעָמִים? שֵׁם תִּהְיֶה דִּירְתּוֹ, שֵׁם תִּהְיֶה מִיתָתוֹ, שֵׁם תִּהְיֶה קְבוּרָתוֹ.

ובונים לו בית ויושב בתוכו, שנאמר (שם): "וישב" - בה ולא בתחומה. מצאו גואל הדם בתחומה של עיר - הרי הוא כְּאֶחָד מִכָּל הָאֲדָם, וְחֵיב עַל מִכְתּוֹ וְעַל קִלְלָתוֹ, וְחֵיב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה.

וההורגו במזיד - נהרג. בשוגג - גולה לעיר מקלט. רבי יוסי אומר: לעולם אין נהרגים עד שיעמוד לפני הדין, שנאמר (שם לה, יב): "ולא ימות הרצח עד עמדו" וגו'.

רבי עקיבא אומר: ראוהו בית דין שהרג - הרי זה אינו גולה. ראוהו בית דין גדול שהרג - אין ממיתים אותו מיד, אלא מושיבין דינים אחרים ומעידים בפניהם, שנאמר: "ולא ימות הרצח עד עמדו" וגו'. אומר, ברוצח שיצא חוץ לתחום מחוץ לגבול עיר מקלטו - הכתוב מדבר, שנאמר (שם): "ורצח גואל הדם את הרצח". "אין לו דם", ככל אדם.

רוצח שגלה לעיר מקלט, ורצו אנשי העיר לכבדו - יאמר להם: "רוצח אני". לא יאמר את הדבר וישנה, שנאמר: "וזה דבר הרוצח" - אין לו אלא דבר הראשון. ההורג באותה העיר - גולה משכונה לשכונה. וכן לוי - גולה מעיר לעיר. רבי אומר: אומר אני, שיתהא מחצית העיר לו כעיר שלמה:

בג, עירות הללו - אין בוגין אותן אלא במקום שיש בו מים. אין להם מים - כורין להם מים. אין בוגין אותן אלא במקום שיש שוק. אין להן שוק - עושין להם שוק. אין בוגין אותן אלא במקום שיש אוכלוסין. נתמעטו אוכלוסין - מביאין אחרים ומושיבין תחתיהם. נתמעטו דיוריהן - מוסיף עליהן כהנים לזרים וישראלים. אין עושין אותן בדין ויצירה; דברי רבי נחמיה. וחכמים מתירין. אין מפשילין בתוכם חבלים, ואין עושין בתוכם כלי זכוכית, שלא להרגיל רגל גואל הדם לשם.

שלוש ערים הפריש משה בעבר הירדן. ומשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש אחרות, ולעתיד לבא - מפרישין עוד שלש על שלש שלש, הרי תשע. רבי נהוראי אומר: "שלוש על שלש" - הרי שש. "עוד

שלוש" - הרי שתיים עשרה. "האלה" - הרי חמש עשרה¹:

מסכת מכות פרק שלישי

גא, האוכל מן הפסח כזית נא, כזית שלוק, כזית מבשל - חייב. הוציא ממנו כזית מבית לבית, ומחבורה לחבורה, בשעת אכילה - הרי זה חייב; שנאמר (שמות יב, מו): "לא תוציא מן הבית". אם בשלו - עובר עליו

¹ זו לשון המקרא (דברים יט): (א) פי יכרית ה' אלהיך את הגוים אשר ה' אלהיך נתן לך את ארצם וירשתם וישבת בעריהם ויבכתיהם: (ב) שלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר ה' אלהיך נתן לך לרשתה: (ג) תכין לך תדרד ושלש את גבול ארצך אשר ינהיך ה' אלהיך והיה לנו שמה כל רצח: (ד) וזה דבר הרצח אשר ינום שמה וחי אשר יבה את רעהו בכלי דעת והוא לא שנה לו מתמל שלשם: (ה) ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדהה ידו בגרזן לזרע העץ ונשל הפרזל מן העץ ומצא את רעהו ומת הוא ינום אל אחת הערים האלה וחי: (ו) פן ירדף גאל הדם אחרי הרצח פי יחם לבבו והשיגו פי ירבה תדרד והפדו נפש ולו אין משפט מות פי לא שנה הוא לו מתמול שלשום: (ז) על פן אנכי מצוה לאמר שלש ערים תבדיל לך: (ח) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך באשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך: (ט) פי תשמו את כל המצוה הזאת לעשתה אשר אנכי מצוה היום לאהבה את ה' אלהיך וללכת בדרךיו כל הימים ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה:

כזית - חיב. רבי יהודה פטר, עד שיהא בו כזית. אכל שני גידים משני בהמות - סופג שמונים. ורבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג,ה השוחט אותו ואת בנו - על הראשון - פטור, ועל השני - חיב. הבא על אחותו, על אחות אביו, על אחות אמו, על אחות אשתו, על אשת אחיו, על אשת אחי אביו, ועל הנדה - הרי זה חיב. כשם שהוא לוקה - כך היא לוקה. ועובר על כל שם ושם שיש שם. ואם היתה לכהן גדול: אלמנה וגרושה, וחללה זונה - חיב על כל אחת ואחת. אלמנה מחמשה וגרושה מחמשה - לא יהא חיב אלא על אחת:

ג,ו האוכל אבר מן החי מן הבהמה, מן החיה, מן העופות, טהורים - כל שהן. וטמאים - עד שיהא בו כזית. אכל בהמה טהורה, וחיה טהורה, ועוף טהור, בחייהן - מצטרפין. במיתתן - אין מצטרפין. וטמאים, בין בחייהם בין במיתתם - הרי אלו מצטרפים. בהמה טמאה, וחיה טמאה, ועופות טמאין, בחייהן - מצטרפים. במיתתן - אין מצטרפין:

ג,ז המלביש את חברו כלאים, והמטמא את הנזיר, אף על פי שהמלביש מזיד, והמטמא מזיד - חיב. היו שניהם שוגגים - פטור. המקיף פאת ראשו של חברו - שניהן חיבין. במה דברים אמורים? שהיו שניהם מזידים, אבל אם היו שניהם שוגגים - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד, שוגג - פטור. מזיד - חיב עליו שמים, אחד בראש הצד מכאן, ואחד בראש הצד מכאן. אינו חיב, עד שיקיפנו בתער. המקיף את האשה ואת הקטן - פטור. המשחית פאת זקנו של [חברו] - שניהם חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין! אבל אם היו שניהם שוגגין - פטור. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חיב, וחייב עליו שנים מכאן ושנים מכאן ואחד מלמטה. רבי אלעזר אומר: אם נטלו

משום פסול קדש. המפטם את הקטרת במתכנתה - הרי זה חיב, בין שפטמה כלה, בין שפטמה חציה. אבל אם היה מתעסק להתלמד בזה, או למסרה לרבים, אם חסר אחת מכל סמניה - אינו חיב אלא משום מועל בלבד. המפטם שמן המשחה - הרי זה חיב. והסך ממנו - פטור. אינו חיב אלא משום מועל [בלבד].

הלכה - הסך שמן המשחה שעשה משה במדבר - הרי זה חיב כרת. סכו בראשו, בגופו, באחד מכל אבריו, אף על פי שלא שפשף - הרי זה חיב. וכמה יסוף ויהא חיב כרת? אחד הסך, ואחד הנסך. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין, אבל אם היו שניהם שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. מזיד - חיב:

ג,ב האוכל את הטבל, אפלו אין מחסר אלא תרומה גדולה בלבד, מעשר ראשון ומעשר שני, ואפלו מעשר עני - הרי זה חיב:

ג,ג רבי יהודה אומר: כהן שהיתה בידו תאנה של טבל, בשנת מעשר שני בירושלים, בשנת מעשר עני בגבולין, אומר: "תרומה בעקצה"; ואכלה. "מעשר ראשון בדרומה"; ואכלה. "מעשר שני בצפונה"; ואכלה - פטור! ואם היה זר - חיב על כל אחת ואחת, שאלו מתחלה אכלה - לא היה חיב אלא אחת. זר שאכל בשר בכור, אפלו לאחר זריקת דמיו - הרי זה לוקה את הארבעים. מעשר שני והבכורים - מצטרפין חוץ לחומה לספוג עליהן את הארבעים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין מצטרפין:

ג,ד המבשל בשר בחלב - הרי זה חיב. כמה יבשלו ויהא חיב? כחצי זית בשר, וכחצי זית חלב, כדי שיהו זה וזה כזית. וכשם שחיבין על בשולו - כך חביבים על אכילתו, כמה יתבשל ויהא חיב? כדי שיהא נאכל משום בשול. האוכל מגיד הנשה כזית - הרי זה חיב. אכל כלו ואין בו

חרצנים וזגין, או ששחט ממנו כזית זין ושתה - חֵיב על כל אחת ואחת:

ד,ב המעלה כזית משתי הלחם לעבודה, או בחוץ - הרי זה חֵיב! שְנָאָמַר (ויקרא ב, יב): "קִרְבֵּן ראשית תִּקְרִיבוּ" וגו'; אֶחָד הַמִּזְבֵּחַ וְאֶחָד הַכֶּבֶשׂ. וּלְכֹן, הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר הַחֲטָאֹת, מִבֶּשֶׂר אֲשֶׁם, מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבֶּשֶׂר קִדְשִׁים קְלִים, מְמוֹתָר הַעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים, מִשִּׁירֵי מִנְחֹת, מִשְׁאוֹר, וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְנָאָמַר (שם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאִיר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאֹת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. אָבָל אָמַר: "חֲטָאֹת עוֹלָה וּשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת:

ד,ג הַמִּקְדִּישׁ בַּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ - עוֹבֵר מִשֶּׁם חֲמִשָּׁה לְאוֹיֵן: מִשֶּׁם בַּל תִּשְׁחַט, בַּל תִּקְדִּישׁ, בַּל תִּזְרֹק דָּמוֹ, בַּל תִּקְטִיר חִלְבוֹ, בַּל תִּקְטִיר מִקְצָתוֹ, שְנָאָמַר (שם כב, כא): "תִּמְסִים יָהִי לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בוֹ". רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשׁוֹם בַּל תִּקְבֹּל דָּמוֹ, הַקִּדְּשׁוֹ וְלֹא שִׁחֲטוּ - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. הַקִּדְּשׁוֹ וּשְׁחֲטוּ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת. הַמִּקְדִּישׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, וּמִקְצָה, וְנִנְעָבֵד, אֶתְנֵן וּמַחִיר - עוֹבֵר מִשׁוֹם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוּ, וְהָרִיז הֵן כְּבַעֲלֵי מוֹמִין שֶׁקֹּדֶם הִקְדָּשָׁן אֶת מוֹמֵן, וְהֵן יוֹצֵא לְחֵלִין אֲלָא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלִבָּד:

ד,ד הַמִּמִּיר בַּמִּקְדָּשִׁים, וְהַנּוֹדֵר בַּמִּקְדָּשׁ, וְהַעוֹבֵד בַּמִּקְדָּשׁ, או שִׁשְׁחָטָן חוּץ לְזִמְנָן, או שִׁשְׁחָטָן חוּץ לְמִקְוָמָן - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. יֵשׁ תּוֹלֵשׁ שְׁתֵּי שְׁעוֹת וְעוֹבֵר מִשֶּׁם אַרְבַּעַת דְּבָרִים: מִשֶּׁם נִזִּיר, מִשֶּׁם מִצֹּרַע, מִשֶּׁם יוֹם טוֹב, וּמִשֶּׁם הַמִּקְדָּשׁ. הַחוֹבֵר אֶת הָאֵדָם, וְאֶת הַבִּהֶמָּה, אֶת הַחִיָּה, וְאֶת הָעוֹפּוֹת, בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קְטָנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת, אֶחָד חוֹבֵר מִרְבָּה, וְאֶחָד חוֹבֵר מֵעֵט - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְנָאָמַר (דְּבָרִים יח, יא): "וְחֹבֵר חֵבֶר". אֶחָד חוֹבֵר אֶת הַנֶּחֱשׁ, וְאֶחָד חוֹבֵר אֶת הָעֶקְרָב, הַמִּסְרָס אֶת

כָּל כְּאֶחָד - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. מִגְבִּיהַּ וְנוֹטֵל - חֵיב עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיטְלָנוּ בַתְּעַר. נוֹטְלוֹ בְּרֵהִיטָנִי וּבְמִסְפָּרִים - פָּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשׁוֹם רַבִּי אֱלֶעָזָר: לִקְטוֹ בְּמִלְקֵט - הָרִי זֶה חֵיב:

ג,ח הַקּוֹרֵחַ קִרְחָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנִיָּהֶם חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שְׁנִיָּהֶם מְזִידִין! אָבָל אִם הָיוּ שְׁנִיָּהֶן שׁוֹגְגִין - פָּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פָּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַקּוֹרֵחַ קִרְחָה עַל חֲמִשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. חֲמִשׁ קִרְחוֹת עַל מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל קִרְחָה וְקִרְחָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיקְרָתָה עַל מֵת. וְכַמָּה יִקְרַח וְיֵהָא חֵיב? כַּדִּי שִׁירָאָה מִשֶּׁם קִרְחָה!

הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה בְּבִשְׂרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנִיָּהֶן חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שְׁנִיָּהֶן מְזִידִין, אָבָל אִם הָיוּ שׁוֹגְגִין - פָּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פָּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה עַל חֲמִשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. חֲמִשָּׁה שְׂרִיטוֹת עַל מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל שְׂרִיטָה וּשְׂרִיטָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיִּשְׂרֹט עַל מֵת, וְכַמָּה יִשְׂרֹט וְיֵהָא חֵיב? כַּדִּי שִׁירָאָה מִשֶּׁם שְׂרִיטָה:

מִסְכֵּת מִכּוֹת פֶּרֶק רַבִּיעִי

ד,א הַחוֹסֵם אֶת הַפֶּרֶה וְהַמְּזוּג אֶת הַכִּלְאִים - פָּטוּר. אֵין לָךְ שֶׁהוּא חֵיב אֲלָא הַנוֹהֵג וְהַמִּנְהִיג בְּלִבָּד. רַבִּי אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: נִזִּיר שֶׁהִנִּיחַ פִּיו עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יֵין, וְשִׁתְּאָה כֻּלָּה בְּהִתְרָאָה אֶחָד - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתָה - חֵיב עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים. אֶכְלוּ כָּל בְּהִתְרָאָה אֶחָד - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אֶחָד. מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל, מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל - חֵיב עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת. אֶכֶל מִמֶּנּוּ עֲנָבִים לַחִין וְיִבְשִׁים, אֶכֶל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי

האדם, ואת הבהמה, ואת החיה, ואת העוף, בין גדולים בין קטנים, בין זכרים ובין נקבות - הרי זה חייב. רבי יהודה אומר: מִסֵּרס אֶת הַזְּכָרִים - חייב. ואת הנקבות - פטור:

ד,ה העושה עבודת כוכבים, המחתך, המעמיד, הסף, המקנח, והמגרד - עובר בלא תעשה. הנותן אבן אחת מן ההיכל, ומן האולם, ומן המזבח - עובר בלא תעשה, שנאמר (שם יב, ג): "וַתַּצַּחֲתֵם אֶת מִזְבְּחֹתֵינוּ וְגו' לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם". רבי ישמעאל אומר: המוחק את אחת מן השם - עובר בלא תעשה, שנאמר: "וְאַבְדֹתֶם אֶת שְׁמֵם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה'". המאחר במקדשין, הממיר במקדשים, והמשיך חמץ בפסח, והמקים כלאים - עובר בלא תעשה. אבל אין לוקה עליהן את הארבעים, לפי שאין בהם מעשה. זה הכלל! כל שיש בו מעשה - לוקה, וכל שאין בו מעשה - אינו לוקה, חוץ מן הממיר והנשבע, והמקלל את חברו בשם:

ד,ו הנוטל אם על הבנים, רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה, שיש בה קום עשה, אם קימו את מצות לא תעשה שבה - פטורין, ואם לאו - חייבין. עבר עברה שיש בה שני לאוין, אין אומדין אותו אחד אחד על שניהם, אלא לוקה מלקות ומתרפא, וחוזר ולוקה. אמדוהו שאין יכול לקבל אלא ארבעים - אין מוסיפין לו אפלו אחד, אבל גורעין ממנו. אם אמדוהו שאין יכול לקבל אלא עשרים, אין מוסיפין אפלו אחד, אבל גורעין ממנו שנים. אמדוהו שאין יכול לקבל אלא שלש, אפלו עומד ומפריץ - אין מוסיף לו אפלו אחד, לפיכך, אם הוסיף לו חזן צצועה אחת ומת - גולה על ידו:

ד,ז אין אומדין אותו יותר מארבעים; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי: במה דברים

אמורים? בעדות ובהתראה אחת, אבל בשתי עדויות ובשתי התראות - אומדין אותו אפלו בחמשים, ואפלו במאה, לפיכך אם קלקל אחת מהן - מלקין אותו. אמדוהו שאם לוקה ילקל - הן מלקין אותו. שאם יצא מבית דין וקלקל - הם מלקין אותו. קלקל עד שלא לקה - מלקין אותו, שנאמר: "הכה תכה ונקלה". אם משלקה קלקל - אין מלקין אותו. ובמה היא קלקלתו? אחד האיש ואחד האשה ברעי; דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: האיש ברעי והאשה במים. וחכמים אומרים: אחד האיש ואחד האשה בין ברעי בין במים.

ד,ח מכות בשלשה. אחד מכה ואחד מונה ואחד קורא - לא יהו מתחלפין עליו. רצועה לא היתה ארפה, אלא קצרה, שלא תגיע לצפור נפשו וימת. אלו הן הלוקין: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה שיש בה קום עשה, ואף על פי שחייבין מיתה בידי שמים, כרת בידי שמים - מלקין אותו. מיתת בית דין - אין מלקין, שנאמר: "כדי רשעתו"; מת - אינו לוקה. משלם - אינו לוקה:

כד 24 ראשון Sunday 6 SEP			בבלי: חולין קט ירושלמי: שבועות יא תוספתא: סנהדרין יב נ"ך: שמואל ב ד רמב"ם: אישות י	1st Day of Selichos עלות השחר 5:15 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:04 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:19 נץ החמה 6:28 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:40 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:32
כה 25 שני Monday 7 SEP			בבלי: חולין קל ירושלמי: שבועות יב תוספתא: סנהדרין יג נ"ך: שמואל ב ה רמב"ם: אישות יא	ב' דסליחות עלות השחר 5:16 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:05 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:18 נץ החמה 6:29 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:31
כו 26 שלישי Tuesday 8 SEP			בבלי: חולין קלא ירושלמי: שבועות יג תוספתא: סנהדרין יד נ"ך: שמואל ב ו רמב"ם: אישות יב	ג' דסליחות עלות השחר 5:17 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:05 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:16 נץ החמה 6:30 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:29
כז 27 רביעי Wednesday 9 SEP			בבלי: חולין קלב ירושלמי: שבועות יד תוספתא: מכות א נ"ך: שמואל ב ז רמב"ם: אישות יג	ד' דסליחות עלות השחר 5:18 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:05 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:14 נץ החמה 6:31 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:41 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:27
כח 28 המישי Thursday 10 SEP			בבלי: חולין קלג ירושלמי: שבועות טו תוספתא: מכות ב נ"ך: שמואל ב ח רמב"ם: אישות יד	ה' דסליחות עלות השחר 5:19 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:06 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:13 נץ החמה 6:32 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:42 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:26
כט 29 ששי Friday 11 SEP			בבלי: חולין קלד ירושלמי: שבועות טז תוספתא: מכות ג נ"ך: שמואל ב ט רמב"ם: אישות טו	ערב ראש השנה תשפ"ז, זכור ברית Rosh Hashana Eve עלות השחר 5:20 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:06 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:11 נץ החמה 6:33 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:42 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:24
א 1 שב"ק Shabbos 12 SEP			בבלי: חולין קלה ירושלמי: שבועות יז תוספתא: מכות ד נ"ך: שמואל ב י רמב"ם: אישות טז	א' דראש השנה תשפ"ז 1st Day Rosh Hashana עלות השחר 5:21 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:06 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:09 נץ החמה 6:34 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:42 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:22
הדלקת הנרות 6:53 Candle Lighting				
הדלקת הנרות 8:22 Candle Lighting				